sport- en beweegnota

2008-2014

Kampen beweegt

Kampen beweegt

Achtergronden

Inhoudsopgave

1. Trends en ontwikkelingen **5**

1.1 Inleiding
1.2 Ontwikkeling in de sport
1.3 Overgewicht en gezondheid
1.4 Bevolkingsontwikkeling en ontwikkeling sportdeelname
1.5 Conclusie

2. Buitensport **9**

2.1 Inleiding
2.2 Huidige situatie gemeentelijke sportparken
2.3 Capaciteit per gemeentelijk sportpark
2.4 Beheer en onderhoud
2.5 Overige sportparken/terreinen
2.6 Scholen op buitensportaccommodaties
2.7 Sport en bewegen in de openbare ruimte
2.8 Kunstgras
2.9 Knelpunten
2.10 Conclusie

3. Binnensport **16**

3.1 Inleiding
3.2 Gebruik gemeentelijke sporthallen/sportzalen
3.3 (Semi) particuliere sportzalen en sporthallen
3.4 Verenigingsgebouwen
3.5 Overige binnensportaccommodaties
3.6 Commerciële sportaccommodaties
3.7 Sporten bij onderwijsinstellingen
3.8 Beheer en onderhoud
3.9 Knelpunten
3.10 Conclusie

4. Sportstimulering **21**

4.1 Inleiding
4.2 Jeugd in beweging
4.3 Sport voor ouderen
4.4 Aangepast sporten
4.5 Verenigingsondersteuning
4.6 BOS-impuls
4.7 Topsport
4.8 Conclusie

5. Tarieven **30**

5.1 Inleiding
5.2 Berekening 'oude' tarieven voor velden en zalen
5.3 Dekkingspercentage
5.4 Tarieven bij buurgemeenten
5.5 Tarieven lichtmasten en kleedkamers
5.6 Tarief verenigingsgebouwen
5.7 Conclusie

6. Subsidies **32**

6.1 Inleiding
6.2 Subsidieregelingen
6.3 Zelfwerkzaamheid
6.4 Jeugdsportfonds
6.5 Sportevenementen
6.6 Conclusie

Bijlagen

1. Onderzoek naar zelfwerkzaamheid verenigingen voor wat betreft onderhoudstaken
2. Tarieven
3. Evaluatie breedtesportimpuls Kampen
4. Enquête sportverenigingen
5. Sportparticipatie onderzoek
6. Verdeling onderhoudstaken
7. Communicatieparagraaf
8. Actiepuntenlijst

Leeswijzer

Sportverenigingen vormen een belangrijke schakel tussen de gemeente, die accommodaties ter beschikking stelt, en sporters. Sportverenigingen zijn nog steeds heel waardevol en belangrijk, maar het aanbod is verbreed. De tijd dat de sportvereniging de logische invulling was van de sportbehoefte is veranderd. In hoofdstuk 1 behandelen we drie onderwerpen die in "beweging" zijn. In de eerste plaats is dat de wijze waarop we sporten en welke processen daaraan ten grondslag liggen. In paragraaf 1.3 gaan we in op de toename van overgewicht en beweegarmoede in de samenleving. De visie die de gemeente heeft voor sport en bewegen heeft nauwe raakvlakken met het lokale gezondheidsbeleid. De derde ontwikkeling die we in hoofdstuk 1 behandelen is een doorkijk naar de toekomstige sportdeelname en dan vooral de behoefte aan sportaccommodaties.

In hoofdstuk 2 staan de buitensportaccommodaties centraal en de vraag of er voldoende buitensportaccommodaties zijn. Verder wordt ingegaan op de exploitatie en het beheer van de buitensportaccommodaties, sporten in de openbare ruimte en toekomstige ontwikkelingen.

Hoofdstuk 3 is gewijd aan de binnensport. De bezettingsgraad van de gemeentelijke binnensportaccommodaties is onderzocht. Daarnaast zijn overige binnensportaccommodaties onder de loep genomen. Tot slot zijn de toekomstige ontwikkelingen rond binnensportaccommodaties beschreven.

Met sportstimulering bedoelen we activiteiten vanuit de gemeente gefinancierd om de sportdeelname te verhogen. Met de evaluatie van de breedtesport als onderlegger gaan we daar in hoofdstuk 4 nader op in.

In hoofdstuk 5 worden de tarieven in beeld gebracht. Bekeken wordt of de 'oude' berekeningssystematiek van de tarieven nog bruikbaar is voor de komende beleidsperiode.

In hoofdstuk 6 komen de subsidies aan de orde. Wij laten zien welke subsidies er zijn op het terrein van sport.

In de bijlage is de berekening van de tarieven van de sportaccommodaties, de verdeling van onderhoudstaken, een sportparticipatie-onderzoek onder leerlingen van het Ichthus College, de evaluatie van de breedtesport en het onderzoek naar zelfwerkzaamheid bij verenigingen voor wat betreft onderhoudstaken opgenomen. Voor de communicatie over de sport- en beweegnota en de uitvoering hiervan is een opzet voor een communicatieplan opgesteld. De bijlagen besluiten we met een diagnose van de verenigingsport in de gemeente. Via een enquête zijn verenigingen benaderd over verschillende onderwerpen zoals de ledensamenstelling, knelpunten in de vereniging, ervaringen met de accommodaties en eventuele tekorten in het gebruik van accommodaties.

1. Trends en ontwikkelingen

1.1 Inleiding

In hoofdstuk 1 beschrijven wij een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op sport en bewegen in de toekomst. Allereerst gaan wij in paragraaf 1.2 in op een aantal landelijke ontwikkelingen ten aanzien van de sportdeelname en de (veranderende) wijze waarop mensen sporten. Paragraaf 1.3 gaat in op overgewicht en gezond bewegen in Kampen. Paragraaf 1.4 gaat over de toekomstige sportbehoefte. Tot slot presenteren wij in paragraaf 1.5 de resultaten van een enquête onder sportverenigingen in Kampen.

1.2 Ontwikkeling in de sport

De sportdeelname in Nederland stijgt, zij het heel langzaam. In 1991 lag de sportdeelname op 63%[1]. In de jaren negentig verandert die nauwelijks (64% in 1995 en 65% in 1999), maar in 2003 bedraagt de sportdeelname 69%. In Nederland sporten nu ongeveer evenveel mensen in verenigingsverband als daarbuiten (sportschool of ongebonden). De groei van de georganiseerde sport (verenigingssport) blijft echter achter bij de ongebonden- en commerciële sport. De grootste groei vindt plaats bij de ongebonden (skeeleren, hardlopen, wandelen/nordic walking etc.)- en commercieel beoefende sport (fitnesscentra). Het aantal georganiseerde sporters (alle sporten samen) stabiliseert. De ontwikkeling waarbij de verenigingssport marktaandeel verliest heeft verschillende oorzaken. We noemen enkele belangrijke factoren.

- Mensen hebben steeds meer behoefte aan vormen van vrijetijdsbesteding die inpasbaar zijn met hun eigen dagindeling.
- Mensen binden zich niet meer vanzelfsprekend aan collectieve waarden of het verenigingsleven. Naar verwachting zal dit proces nog voortgaan. Vrijwilligerswerk staat al jaren onder druk.
- Een deel van de consumenten ziet sport meer als een middel voor een gezond en/of mooi lichaam en wil daar rechtstreeks aan werken in een sportschool of fitness. Een kleine groep voelt zich meer aangetrokken tot sporten die grensverleggend zijn (extreme sporten of prestatiegericht zoals een marathon).
- Consumptieve bestedingen (o.a. mobiele telefoon en kleding) hebben aan belang gewonnen en jongeren moeten die vaak zelf bekostigen. Een bijbaan in het weekend of de avond is vaak nodig en kost tijd. Tijd die voorheen onder meer voor sport bestemd was. Verenigingen hebben moeite om jongeren te binden.
- Naast een consument die meer vraagt, hebben verenigingen te maken met toenemende wet- en regelgeving zoals de Arbowet, aansprakelijkheid, legionella, regelgeving rond kantines, rookbeleid et cetera. Het besturen van verenigingen is in de loop der jaren complexer geworden.

Uit de hiervoor genoemde ontwikkelingen blijkt dat de sportconsument verandert. Het traditioneel sporten binnen een vereniging is nog wel omvangrijk maar de verenigingssport heeft steeds meer te maken met geduchte concurrentie.

[1] 63% van de bevolking van 6-79 jaar heeft de afgelopen 12 maanden aan sportieve activiteiten gedaan in Nederland in de vrije tijd, definitie Aanvullend Voorzieningen Onderzoek SCP.

Afbeelding 1 Het aantal ongebonden sport groeit nog steeds

1.3 Overgewicht en gezond bewegen

Overgewicht is in toenemende mate een probleem in de westerse samenleving en dus ook in Nederland. In Kampen heeft 9% van de kinderen overgewicht en 3% heeft obesitas of ernstig overgewicht. Bij jongeren (12-24 jaar) is 16% van de meisjes en 13% van de jongens te zwaar (GGD-monitor 2003).

Volgens de Nederlandse Norm Gezond Bewegen zouden kinderen tussen 5 en 18 jaar dagelijks één uur matig intensief moeten bewegen (bijvoorbeeld, fietsen, zwemmen, rennen) en minimaal twee maal per week activiteiten moeten ondernemen die gericht zijn op het verbeteren of handhaven van de lichamelijke fitheid. Voor volwassenen vanaf 18 jaar is de norm 5 dagen per week minstens een half uur matig intensief bewegen.

Uit de GGD-monitor blijkt dat van de kinderen van 4-12 jaar in de gemeente Kampen 50% aan deze norm voor gezond bewegen voldoet. In de regio ligt het aantal hoger, namelijk 59% van de kinderen van 4-12 jaar voldoen aan de norm.
Van de jongeren (12-24 jaar) in Kampen voldoet 32% aan de landelijke norm voor gezond bewegen.

1.4 Bevolkingsontwikkeling en ontwikkeling sportdeelname

De toekomstige behoefte aan sportaccommodaties wordt beïnvloed door drie factoren:

- de absolute ontwikkeling van de bevolking in de gemeente Kampen;
- de sportdeelname (het aandeel van de bevolking dat sport);
- de wijze waarop mensen sporten (in verenigingsverband en daarmee vooral via gemeentelijke accommodaties of ongebonden of via commerciële accommodaties).

Voor Kampen wordt een groeiscenario aangehouden waarbij het aantal inwoners uitkomt tussen de 57.000 en 60.000 inwoners in 2030.

Landelijk ontwikkelt de sportdeelname (het aandeel mensen dat sport) zich licht positief. Die ontwikkeling gaat echter heel langzaam. Landelijk doet ongeveer tweederde van de bevolking van 6 jaar en ouder aan sport waarvan eenderde in georganiseerd verband (de sportvereniging) en eenderde ongeorganiseerd (commercieel of ongebonden).

Sportverenigingen zijn de belangrijkste gebruikers van gemeentelijke (of met gemeentebijdrage geëxploiteerde) sportaccommodaties, zoals sporthallen en sportparken. We verwachten tot 2030 een toename van het aantal georganiseerde sporters tussen de 2.200 en circa 3.200. Als de sportdeelname (animo) constant blijft en de bevolking stijgt tot 57.000 inwoners, dan neemt het aantal georganiseerde sporters toe met ongeveer 2.200. Een inwonertal van 60.000 in 2030 en een stijging van de sportdeelname met 1%, levert circa 3.200 extra verenigingssporters op.

Tabel 1.1 Aantal georganiseerde sporters volgens 4 varianten

	2007	2010	2015	2020	2025	2030	toename 2007-2030
animo 33% en 57000 inwoners	14555	14870	15372	15867	16342	16781	2227
animo 33% en 60000 inwoners	14555	15182	15809	16436	17063	17692	3138
animo 34% en 57000 inwoners	14996	15321	15838	16348	16837	17290	2294
animo 34% en 60000 inwoners	14996	15643	16290	16937	17584	18229	3233

Door van jaar tot jaar het gebruik, de bezetting van de accommodaties en het aantal leden bij de sportorganisaties te monitoren, houdt de gemeente continu zicht op de werkelijke behoefte.

1.5 Conclusie

De sportdeelname in Nederland stijgt heel langzaam. De bevolkingsontwikkeling van Kampen zal sowieso voor een toename van het aantal sporters zorgen. Voor Kampen wordt een groeiscenario aangehouden van circa 2000 tot 3000 verenigingssporters in 2030.
In Nederland sporten nu ongeveer evenveel mensen in verenigingsverband als daarbuiten (commerciële sport of ongebonden). De ontwikkeling van de georganiseerde sport (verenigingssport) blijft echter achter bij de ongebonden- en commerciële sport. De grootste groei vindt plaats bij de ongebonden en commercieel beoefende sporten. Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk Kampenaren gaan of blijven bewegen zijn goede en betaalbare sport- en beweegfaciliteiten belangrijk. Hier komen wij in de volgende hoofdstukken op terug.

In de verenigingsenquête komt naar voren dat het aantal jongeren tot en met 12 jaar en het aantal mensen van 56 jaar en ouder in Kampen dat lid is van een sportvereniging ligt boven het landelijk gemiddelde. Deze twee doelgroepen zijn via de breedtesportimpuls de afgelopen jaren extra gestimuleerd om aan sport en beweegactiviteiten deel te nemen. De groep 41 tot 55 jarigen is matig vertegenwoordigd binnen de Kamper sportverenigingen.

Overgewicht is in toenemende mate een probleem. In Kampen heeft 9% van de kinderen overgewicht, 3% heeft obesitas of ernstig overgewicht en 50% voldoet niet aan de norm voor gezond bewegen. Bij jongeren (12-24 jaar) is 16% van de meisjes en 13% van de jongens te zwaar. Dit is een verontrustende constatering, want Kampen ligt hiermee ver boven het regionaal gemiddelde.
Tweederde van de sportverenigingen geeft aan in het kader van de BOS-impuls samen te willen werken met scholen of welzijnsinstellingen.

2. Buitensport

2.1 Inleiding

Kwalitatief goede sportaccommodaties vormen een belangrijke voorwaarde voor het stimuleren van sport en bewegen. De buitensportaccommodaties in de gemeente zijn goed verspreid en direct grenzend aan woonwijken. Naast de sportverenigingen maken ook scholen van het voorgezet onderwijs gebruik van de buitensportaccommodaties. Wij streven naar een zo intensief mogelijk gebruik van de buitensport-accommodaties. Sporten en bewegen in de openbare ruimte wint in toenemende mate aan populariteit. Veilige loop, fiets, skate- en wandelroutes zijn daarbij van belang.
De huidige situatie, het gebruik van de gemeentelijke sportparken, sport en bewegen in de openbare ruimte en toekomstige ontwikkelingen, worden in dit hoofdstuk in beeld gebracht.

2.2 Huidige situatie gemeentelijke sportparken

Van de zeven gemeentelijke sportparken zijn er drie gevestigd in de stad Kampen en één in de dorpen IJsselmuiden, Wilsum, Zalk en 's-Heerenbroek. In de dorpen zijn op de sportparken alleen voetbalverenigingen gevestigd.
In het onderstaande overzicht is te zien dat het sportaanbod op de sportparken in de stad Kampen gevarieerd is.

Tabel 2.1 Overzicht sportverenigingen op sportparken

Naam sportpark	Tak van sport	Aantal sportvelden
De Maten/De Venen	Voetbal	8 wedstrijdvelden 1 trainingsveld 1 wedstrijd-trainingsveld 4 oefenhoek
	Korfbal	3 kunstgras velden[2]
	Honk- en softbal	1 wedstrijdveld
Hagenbroek	Korfbal	1 kunstgras veld 1 natuurgras wedstrijdveld 1 natuurgras trainingsveld
	Hockey	1 kunstgras wedstrijdveld 1 kunstgras oefenhoek
	Atletiek	1 baan
Middenwetering	Voetbal	3 wedstrijdvelden 1 wetraveld 1 trainingsveld 1 oefenhoek
Den Uithoek	Voetbal	5 wedstrijdvelden 1 trainingsveld 2 oefenhoeken

[2] In de winterperiode kunnen de voetbalverenigingen gebruik maken van de kunstgrasvelden.

An de Steege	Voetbal	1 wedstrijdveld 1 oefenhoek
's-Heerenbroek	Voetbal	1 wedstrijdveld 1 oefenhoek
Wilsum	Voetbal	1 wedstrijdveld 1 wedstrijd-trainingsveld

Op velden van de voetbalverenigingen Wilsum, 's-Heerenbroek en IJ.V.V. (IJsselmuiden) zal op termijn woningbouw plaatsvinden. Bij de voetbalverenigingen Wilsum en 's-Heerenbroek gaat het om het hoofdveld.
Bij v.v. IJ.V.V. verdwijnt het trainingsveld tegenover het tennispark van IJ.T.C.. Uitbreiding op sportpark Den Uithoek is op dit moment niet mogelijk.
De revitalisering van industrieterrein Haatland heeft waarschijnlijk consequenties voor het terrein waar nu de Kamper Wieler Club (KWC) is gevestigd. Dit betekent dat de KWC mogelijk naar een nieuwe locatie wordt verplaatst.

2.3 Capaciteit per gemeentelijk sportpark

Op basis van het aantal teams dat aan het begin van het sportseizoen 2007/2008 aanwezig was, is per gemeentelijk sportpark de huidige capaciteit berekend. Om te beoordelen of de huidige capaciteit toereikend is, zijn de uitkomsten getoetst aan de Vereniging Nederlandse Gemeente-norm. Volgens de VNG-norm heeft een sportvereniging 2 kleedkamers per wedstrijdveld nodig. Het aantal wedstrijd- en trainingsvelden wordt berekend naar het aantal leden/teams. De VNG-norm wordt op dit moment door de gemeente Kampen gehanteerd. Soms wordt hiervan, op basis van historie, afgeweken.
In tabel 2.2 is per sportpark aangegeven wat de benodigde, volgens de VNG-norm, en werkelijke capaciteit aan sportvelden en kleedkamers is.

Tabel 2.2 overzicht van de capaciteit van de velden en kleedkamers

Naam sportpark	Tak van sport	Wedstrijdvelden		Trainingsvelden		Kleedkamers	
		capaciteit aanwezig	capaciteit nodig	capaciteit aanwezig	capaciteit nodig	capaciteit aanwezig	capaciteit nodig
De Maten / De Venen[3]	Voetbal	8	6,38	5,61	2,75	21	16
	Korfbal	3	2/3	3	2/3	4	4
	Honk- en softbal	1	1	1	1	4[4]	4
Hagenbroek	Korfbal	2,25[5]	2	3	2	4	4
	Atletiek	1 kunststof atletiekbaan	1	1	1	4	4
	Hockey	1,25	1,14	1,25	1,14	4	4
Cellesbroek/ Middenwetering	Voetbal	4	4,05	2,66[6]	1,74	8	8
Den Uithoek	Voetbal	5	4,22	2,07	1,81	10	10
An de Steege	Voetbal	1	1,03	0,53	0,44	2	2
's-Heerenbroek	Voetbal	1	1,06	0,55	0,45	2	2
Wilsum	Voetbal	1	0,85	1	0,36	3,5	2

Uit de enquête (zie bijlage), die onder de sportverenigingen is gehouden, komt naar voren dat er bij de sportverenigingen behoefte is aan meer kleedkamers, wedstrijd- en trainingsvelden. Een aantal sportverenigingen ervaart de huidige capaciteit als onvoldoende. Hier liggen een aantal redenen aan ten grondslag;

- Het aantal trainingsuren per sporter is de laatste jaren toegenomen.
- Opkomst van het damesvoetbal geeft extra druk op de kleedkamers.
- Groei van een aantal sportverenigingen zorgt ervoor dat een aantal verenigingen tegen de capaciteitsgrens aanzit.

[3] op sportpark De Maten / De Venen bestaat de mogelijkheid dat de (voetbal)verenigingen van elkaars velden en kleedkamers gebruik maken. Voetbalvereniging D.O.S. Kampen maakt gebruik van kleedkamers en velden van voetbalvereniging Kampen. Hierdoor kan een eventueel tekort bij voetbalvereniging D.O.S. Kampen worden opgevangen.

[4] In de winterperiode maakt v.v. D.O.S. Kampen gebruik van de kleedkamers

[5] Korfbalvereniging Wit-blauw beschikt over 1 kunstgraswedstrijdveld en inloopstrook. Daarnaast heeft deze vereniging de beschikking over een natuurgras wedstrijd- en trainingsveld.

[6] Voetbalvereniging Go-Ahead Kampen traint op een trainingsveld, oefenhoek en wetraveld. Het wetraveld wordt ook voor wedstrijden gebruikt.

2.4 Beheer en onderhoud

In Kampen zijn zeven sportparken waar de gemeente het onderhoud en beheer van verzorgt. Bij de talrijke andere sportaccommodaties in de gemeente wordt het beheer en de exploitatie verzorgd door sportverenigingen en/of stichtingen. Over het algemeen kan gezegd worden dat clubgebouwen eigendom van de sportverenigingen en/of stichtingen zijn. De kleedkamers zijn in de meeste gevallen eigendom van de gemeente. Beheer en onderhoud van de kleedkamers zijn meestal uitbesteed aan de sportverenigingen. Iedere vijf jaar worden de gemeentelijke sportaccommodaties door de gemeente gecontroleerd. De kleedkamers zijn over het algemeen in redelijke staat. De gemeente hanteert een afschrijvingstermijn voor renovatie van 40 jaren. Aangezien de oudste accommodaties nog geen 30 jaren geleden zijn aangelegd, zal in deze sport- en beweegnota (2008-2014) niet gesproken worden over renovatie van de betreffende sportaccommodaties. Wel is duidelijk dat op middellange termijn het vernieuwen van de accommodaties er aan zit te komen.
De onderhoudstaat op de gemeentelijke sportparken van de velden is redelijk goed. Het budget voor renovatie van velden is vastgesteld op het prijspeil in 2002. Sindsdien zijn de kosten gestegen en kunnen minder velden gerenoveerd worden waardoor de kwaliteit terugloopt.
Tijdens het sportdebat kwam naar voren dat sportverenigingen soms niet exact weten welke taken bij de gemeente horen en welke taken zij zelf hebben. Hierover verschaffen wij duidelijkheid.

2.5 Overige sportparken/terreinen

Naast de sportparken waar de gemeente het beheer en onderhoud uitvoert, zijn er ook sportparken waar het beheer en onderhoud anders is geregeld. Er is een breed scala aan verenigingen dat bijvoorbeeld alleen terreinen huurt van de gemeente.

Tennisparken

In de gemeente liggen twee tennisparken: één in IJsselmuiden en één in Kampen.
De verenigingen IJ.T.C. en K.J.L.T.C. beheren en exploiteren het complex (incl. eigen clubgebouw) en betalen hiervoor geen huur. Het groot onderhoud van de banen, kleedkamers, afrastering, lichtinstallatie en andere aard- en nagelvaste voorzieningen (geen clubgebouw) is voor rekening van de gemeente.

Hondenverenigingen

Van de vier hondenclubs zijn er drie gevestigd in Kampen en één in IJsselmuiden. De hondenverenigingen huren een terrein van de gemeente. Het beheer en onderhoud van het terrein ligt bij de hondenverenigingen.

IJsverenigingen

De 9 ijsverenigingen huren terreinen van de gemeente. De verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de terreinen. De clubgebouwen, afrasteringen/hekken, pompen, pomphuis e.d. en lichtinstallaties zijn, voor zover bekend, eigendom van de verenigingen, dus ook het groot onderhoud en de vervanging van genoemde zaken.

Modelvliegclub

Modelvliegclub Cumulus huurt ook een terrein van de gemeente. Op dit moment is nog geen definitieve vestigingsplaats voor deze vereniging gevonden.

Paardensportverenigingen

Er zijn verschillende organisaties die paardensport bedrijven. Zij huren de terreinen van de gemeente. Het beheer en onderhoud ligt bij de paardensportorganisaties. Landelijke Rijvereniging en Ponyclub "De Deltaruiters" ontvangt een vergoeding voor zelfwerkzaamheid.

Wielerclub

De Kamper Wieler Club huurt een terrein aan de Haatlanderdijk. Zij dragen zorg voor het beheer, onderhoud en exploitatie van het terrein en de opstallen.

Watersportverenigingen

Roei- en zeilvereniging De IJssel en kanovereniging Skonenvaarder beheren en onderhouden de terreinen die zij van de gemeente huren. De opstallen zijn eigendom van deze sportverenigingen. De overige watersportverenigingen hebben een recreatieve functie.

2.6 Scholen op buitensportaccommodaties

De scholen van het voorgezet onderwijs maken gebruik van gemeentelijke buitensportaccommodaties. Op dit moment benutten scholen de sportparken Hagenbroek, De Maten en Den Uithoek. Zij maken daar gebruik van velden en soms van de kleedkamers. Van sportpark Hagenbroek wordt het meest gebruik gemaakt. Door de bouw van een school op dit sportpark is de capaciteit aanzienlijk kleiner geworden. Wanneer het nieuwe VMBO-complex in gebruik is genomen, zal de druk op het sportpark afnemen. Medio 2008 krijgt het Pieter Zandt College een vestiging in IJsselmuiden. Zij zullen dan gebruik gaan maken van sportpark Den Uithoek. Bij het nieuwe VMBO-complex aan de Flevoweg is niet voldoende gelegenheid voor buitensport. Een aantal groepen zal uitwijken naar sportpark Middenwetering.

2.7 Sport en bewegen in de openbare ruimte

Regelmatig bewegen is gezond. Sport en bewegen was in het verleden iets wat bij sportverenigingen gedaan werd. Steeds vaker kiezen mensen er voor om in de openbare ruimte te bewegen. Hardlopen, fietsen, skaten en/of wandelen zijn daar voorbeelden van. Deze 'ongebonden' sporter heeft goede infrastructuur nodig om het bewegen te kunnen uitoefenen. De veiligheid staat daarbij voorop. Bij de gemeente is een fietsknooppuntensysteem, een wandelroute netwerk en een kanoroute netwerk in ontwikkeling. Dit is een goed begin. De komende jaren gaat de gemeente bekijken of de voorzieningen op peil zijn en/of er extra voorzieningen moeten worden gecreëerd. Bij nieuwe sportvoorzieningen wordt ook naar multifunctioneel gebruik door 'ongebonden' sporters gekeken.

2.8 Kunstgras

Kunstgras is bij de buitensportaccommodaties in opkomst. In 2008 worden er in Nederland weer ongeveer 200 (voetbal) kunstgrasvelden aangelegd. In Nederland liggen ongeveer 8000 natuurgrasvelden en 500 kunstgrasvelden.

Kamper situatie

In Kampen hebben Hockey Club Kampen en de korfbalverenigingen Wit-blauw en D.O.S. Kampen de beschikking over kunstgrasvelden. De vraag om kunstgrasvelden is bij de voetbalverenigingen erg actueel. De voetbalverenigingen gaven tijdens het sportdebat op 13 december 2007 aan voldoende te hebben aan 1 kunstgrasveld per vereniging.

Voordelen van kunstgras

Het aanleggen van kunstgras heeft de volgende voordelen:

- intensievere bespeling (meer speeluren en zomer en winter goed bespeelbaar);
- optimaal ruimtegebruik (ruimtebesparend trainingen en wedstrijden op hetzelfde veld);
- eenvoudig te onderhouden;
- kwalitatief goede en veilige sportvloer (ook bij intensief gebruik);
- geschikt voor multifunctioneel gebruik (kunstgras zorgt ook voor multifunctioneel gebruik). Dat zien wij nu al op sportpark De Maten. Daar maken de voetbalverenigingen in de winterperiode gebruik van de kunstgras korfbalvelden. Dit multifunctionele gebruik kan worden uitgebreid door ook beweegactiviteiten van scholen en wijkverenigingen op de kunstgrasvelden te laten plaatsvinden).

Naast de bovengenoemde voordelen kan met kunstgrasvelden ook een speltechnische kwaliteitsslag gemaakt worden. Bij sporten zoals hockey en korfbal is het kunstgras om die reden bijna volledig ingevoerd. Bij het voetbal is het de vraag of het een speltechnisch voordeel oplevert.

Nadeel van kunstgras

Het aanleggen van kunstgras heeft één groot nadeel. De exploitatielasten van de kunstgrasvelden liggen een stuk hoger in vergelijking met natuurgrasvelden. Voor een natuurgrasveld zijn de exploitatielasten € 10.000,00 tot 15.000,00. De exploitatielasten van een kunstgrasveld zijn drie keer zo hoog. Financieel gezien is kunstgras op alle voetbalvelden niet realistisch.

Kunstgrasvoetbalvelden

Onderzoeken naar de ervaringen van gebruikers, gemeenten en voetbalverenigingen tonen aan dat natuurgras in de meeste gevallen de voorkeur heeft. In 2002 heeft ISA Sport/NOC*NSF een onderzoek uitgevoerd onder 800 voetballers. Het onderzoek wees uit dat de gebruikers over het algemeen positief waren, maar ondanks dat een sterke voorkeur bleef bestaan voor het spelen op natuurgras. De Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond (KNVB) heeft het onderzoek in het seizoen 2006/2007 herhaald. Daaruit bleek dat de gebruikers nu, ondanks de kwaliteitsverbetering van kunstgras, kritischer zijn over kunstgras dan in 2002 (bron: KNVB-rapport 'Zo groen als gras').
Als trainingsfaciliteit levert kunstgras een kwaliteitsverbetering op. Trainingsvelden worden intensief gebruikt en verslechteren gedurende het voetbalseizoen van kwaliteit. Op kunstgrasvelden kan het hele jaar door op kwalitatief goede en veilig ondergrond gespeeld worden.

2.9 Knelpunten

De komende jaren zal de bevolking van de gemeente groeien. De verwachte bevolkingsgroei en de uitbreidingsbehoefte bij de buitensportverenigingen zal de druk op de buitensportaccommodatie doen toenemen. Hierdoor kunnen bij een aantal sportverenigingen capaciteitsproblemen ontstaan.
Hockey Club Kampen en voetbalvereniging Go-Ahead Kampen zijn groeiende en zitten tegen de grens van de maximale capaciteit voor wat betreft wedstrijdvelden. Het uitbreiden van beide buitensportaccommodaties is waarschijnlijk noodzakelijk om een ledenstop te voorkomen.
Voetbalvereniging D.O.S. Kampen heeft ook een tekort aan wedstrijdvelden. Dit kan echter binnen sportpark De Maten worden opgelost door de velden van een andere voetbalvereniging te gebruiken die overcapaciteit heeft. Voor modelvliegclub Cumulus zit nog steeds zonder definitieve vestigingsplaats.
Bij voetbalvereniging Go-Ahead Kampen is uitbreiding van 2 kleedkamers al toegezegd.

2.10 Conclusie

De buitensportaccommodaties zijn over het algemeen in goede staat. Het budget voor renovatie van velden is sinds 2002 niet verhoogd, waardoor minder velden kunnen worden gerenoveerd. Hierdoor loopt de kwaliteit terug. Het budget voor renovatie van velden moet worden verhoogd om de kwaliteit op peil te houden.
Sportverenigingen weten soms niet exact welke beheer- en onderhoudstaken bij de gemeente horen en welke taken zij zelf moeten uitvoeren. Om misverstanden te voorkomen moet hierover duidelijkheid verschaft worden.
Een aantal buitensportverenigingen vindt de capaciteit, die voortvloeit uit de door de gemeente gehanteerde VNG-norm voor het gebruik van velden en kleedkamers, onvoldoende. Door het damesvoetbal en het intensievere gebruik door met name jongere sporters is de druk op de sportaccommodaties toegenomen. Om hier iets aan te doen, zal moeten worden afgeweken van de VNG-norm. Hockey Club Kampen en voetbalvereniging Go-Ahead Kampen zijn groeiende en zitten tegen de grens van de maximale capaciteit. Voor modelvliegclub Cumulus is nog geen definitieve vestigingsplaats gevonden.
Op een aantal plaatsen in de gemeente is in de toekomst mogelijk sprake van herontwikkeling (o.a. woningbouw). In die situaties zal de gemeente in overleg met de sportvereniging zorgdragen voor een adequate oplossing. Op dit moment speelt dat bij v.v. Wilsum, v.v. s'-Heerenbroek, KWC en v.v. IJ.V.V..

Kunstgras kan toekomstige capaciteitsproblemen veelal op te lossen. Kunstgras vergroot tevens de gebruiksmogelijkheden van deze buitensportaccommodaties. Bij hockey en korfbal levert kunstgras een speltechnische vooruitgang op. Bij het voetbal is het de vraag of het een speltechnisch voordeel oplevert. Onderzoeken naar de ervaringen van gebruikers, gemeenten en voetbalverenigingen tonen aan dat natuurgras in de meeste gevallen de voorkeur heeft. Bij het voetbal levert kunstgras wel als trainingsfaciliteit een kwaliteitsverbetering op. De exploitatielasten van kunstgrasvelden zijn in vergelijking met natuurgrasvelden erg hoog.

De druk van de scholen op de buitensportaccommodaties zal zich beter verspreiden over de verschillende sportparken. De druk op sportpark Hagenbroek wordt minder. Daarentegen worden de velden op sportpark Middenwetering waarschijnlijk weer meer belast in de nabije toekomst.

De komende jaren moet bekeken worden of de sportvoorzieningen in de openbare ruimte op peil zijn en/of er extra voorzieningen moeten worden gecreëerd. Bij nieuwe sportvoorzieningen wordt ook naar multifunctioneel gebruik door 'ongebonden' sporters gekeken.

3. Binnensport

3.1 Inleiding

De binnensport kan in Kampen worden beoefend in gemeentelijke zalen/hallen, zalen die in eigendom en/of beheer zijn van verenigingen/stichtingen en bij particuliere sportorganisaties.
De binnensportaccommodaties in de gemeente zijn goed verspreid en direct grenzend aan woonwijken.
In dit hoofdstuk beschrijven we de huidige situatie van de binnensportaccommodaties. Daarnaast worden de (mogelijke) toekomstige ontwikkelingen onder de aandacht gebracht.

3.2 Gebruik gemeentelijk sporthallen/sportzalen

De bezettingsgraad van de gemeentelijke sporthallen, de gymnastiekzalen als mede de overige gemeentelijke zalen is hoog. In de onderstaande tabellen is dit weergegeven.

Tabel 3.1 Bezetting sporthallen in het winterseizoen 2007/2008

		Sporthal de Reeve	Sporthal Cellesbroek	Sporthal Oosterholthoeve
		2 zaaldelen	2 zaaldelen [7]	3 zaaldelen
8.30-23.00	maandag	72%	66%	66%
	dinsdag	81%	78%	72%
	woensdag	66%	72%	90%
	donderdag	75%	73%	71%
	vrijdag	55%	78%	56%
9-19 uur	zaterdag	130% [8]	40%	40%
10-16 uur	zondag	33%	0%	39%

Toelichting

Het gebruik overdag en het gebruik s'avonds is niet apart weergegeven. Van maandag t/m donderdag zijn de sporthallen van 17.00-23.00 uur bijna voor 100% gevuld.

[7] Sporthal Cellesbroek beschikt over 3 zaaldelen, echter het middengedeelte kan niet apart verhuurd worden.
[8] De bezettingsgraad van sporthal de Reeve is op zaterdag 130%. Een percentage hoger dan 100% is mogelijk, omdat de sporthal ook na 19.00 uur (standaard verhuurtijd) wordt verhuurd.

Tabel 3.2 Bezetting gymnastiekzalen winterseizoen 2007/2008

	na 15.30 en woensdag na 12.00 en in weekeinde		overdag tot 15.30 / (12.00 woensdag)		Totaal per week gemiddeld	
	uren	bezetting o.b.v. 37 uur	uren	bezetting o.b.v. 26 uur	uren	gemiddelde. bezettings-graad
1. Hanzelokaal	11,5	31%	18,00	69%	29,50	47%
2. Erfgenamenstraat	34	92%	22,75	88%	56,75	90%
3. Noordweg	25,5	69%	26,25	101%	51,75	82%
4. Lelystraat	30,25	82%	22,75	88%	53,00	84%
gemiddeld	**25,31**	**68,5%**	**22,44**	**86,5%**	**47,75**	**75,75%**
landelijk gemiddeld		*15%-35%*		*50%-80%*		

Toelichting:

Hanzelokaal

Dit gymnastieklokaal staat al jaren op de nominatie om gesloopt te worden. Het is een tijd minder in gebruik gegeven, maar na het afbranden van sportaccommodatie de Reeve in 2004 weer aangevuld met sportmaterialen en volledig in gebruik genomen. In oktober 2008 gaat deze gymnastiekzaal definitief dicht.

Erfgenamenstraat

Dit gymnastieklokaal heeft een hoge bezettingsgraad. Uitbreiding op redelijke uren is bijna niet meer mogelijk. Dit probleem wordt opgelost door het in aanbouw zijnde gymnastieklokaal van het Pieter Zandt College. Dit nieuwe gymnastieklokaal is straks in de avonduren te gebruiken door de sportverenigingen.

Volleybalhal

Volleybalvereniging Reflex exploiteert een sportaccommodatie waarvan de gemeente deels eigenaar is. Het onderwijs maakt overdag gebruik van deze accommodatie. 's-Avonds en in het weekend zorgt de volleybalvereniging voor bezetting.

Tabel 3.3 Bezetting overige gemeentelijke zalen winterseizoen 2007/2008

	na 15.30 en woensdag na 12.00 en in weekeinde
	bezetting o.b.v. 37 uur
1. Multifunctionele zaal in sportaccommodatie de Reeve	76%
2. Multifunctionele zaal in sporthal Oosterholthoeve	88%
3. Vergaderzaal [9] in sporthal Oosterholthoeve	48%
4. Instructieruimte in sporthal Oosterholthoeve	24%
Gemiddeld	**59%**

Toelichting:

Doordeweek worden deze zalen overdag bijna niet gebruikt.

[9] de vergaderzaal in sporthal Oosterholthoeve wordt ook voor sportactiviteiten gebruikt.

3.3 (semi) Particuliere sportzalen en sporthallen

Vanuit het particulier initiatief zijn in het verleden veel sportaccommodaties gebouwd. Een voetbalhal, een turnhal(gedeeltelijk), een badmintonhal, een volleybalhal (gedeeltelijk) en een tennis/squashhal zijn daar voorbeelden van. Dit geeft aan dat Kampen erg ondernemend en vooruitstrevend is op sportgebied.

Volleybalvereniging Reflex beheert en exploiteert een volleybalhal (deels in eigendom) in de Hanzewijk in Kampen. Deze wijk wordt gereconstrueerd. De volleybalvereniging staat open voor verhuizen naar de stationslocatie. Gelet op het aantal scholen in de Hanzewijk zal bij verplaatsing van deze volleybalhal een nieuwe binnensportaccommodatie gerealiseerd moeten worden. In de omgeving van de stationslocatie zal gezien het aantal (geplande) onderwijsinstellingen ook een binnensportaccommodatie moeten worden gebouwd.
De stichting die het beheer en de exploitatie verzorgt van sportaccommodatie De Maten heeft het financieel erg moeilijk. De gemeente heeft al twee keer financiële ondersteuning geboden. Op korte termijn wordt duidelijk hoe de toekomst van deze binnensportaccommodatie er uitziet. De gevolgen voor de gebruikers zijn nog moeilijk te overzien. Wellicht gaan de gebruikers badmintonclub Juventa, tafeltennisvereniging Kampenion en enkele basisscholen gebruik maken van de gemeentelijk sportaccommodaties. Dit zal de bezettingsgraad verder omhoog brengen.

3.4 Verenigingsgebouwen

De sportverenigingen in de dorpen maken gebruik van verenigingsgebouwen. In Wilsum sport men in het multifunctioneelcentrum De Toekomst. Dit nieuwe centrum is qua sportvoorzieningen van een zeer hoog niveau. In Zalk maakt sportvereniging Zalk gebruik van verenigingsgebouw De Hoge Brink en in 's-Heerenbroek maken de sportverenigingen gebruik van verenigingsgebouw De Kandelaar. Stichtingen beheren en exploiteren deze verenigingsgebouwen. De vervanging en het onderhoud van de sportmaterialen is de verantwoordelijkheid van de gemeente.
Op het Kampereiland wordt het ontmoetingscentrum Ons Erf volledig geëxploiteerd door een stichting. In het verleden heeft Kampen een grote financiële bijdrage geleverd voor de realisering van Ons Erf. Er is afgesproken dat de beheersstichting van het gebouw, inclusief de gebruikers (waaronder de s.v. Kampereiland), geen financieel of materieel beroep meer op de gemeente kan doen.
Het sporten is een onderdeel in het gebruik van deze verenigingsgebouwen. De aanwezigheid van decentrale voorzieningen is zeer belangrijk voor de leefbaarheid in de kernen.
In Zalk maakt sportvereniging Zalk gebruik van verenigingsgebouw De Hoge Brink. Er zijn plannen om een nieuw verenigingsgebouw in Zalk te bouwen.

3.5 Overige binnensportaccommodaties

De verenigingen die de denksport, biljartsport en schietsport aanbieden huren gebouwen van de gemeente. De zwemsport en duiksport gebruiken de zwembaden in Kampen.

3.6 Commerciële sportaccommodaties

Er zijn ook particuliere sportinstanties waar de gemeente geen directe relatie mee heeft. Zij zijn wel erg belangrijk voor het sportaanbod in Kampen en voorzien in de sportbehoefte. Deze commerciële instellingen vertegenwoordigen een steeds groter wordend deel van de sporters in de gemeente Kampen. Het is van belang dat ook zij betrokken worden bij sportstimuleringsactiviteiten van de gemeente.

3.7 Sporten bij onderwijsinstellingen

Bij overbezetting van de gemeentelijk sportzalen/sporthallen wordt gebruik gemaakt van sportzalen van onderwijsinstellingen. Met het Ichthus College en Almere College zijn hierover afspraken gemaakt. Deze uitwijkmogelijkheid geeft de gemeente de mogelijkheid om de sportverenigingen te voorzien van gymnastiekzaalruimte. Op dit moment huurt de gemeente rond de 3000 uren per jaar in via onderwijsinstellingen ten behoeve van het gebruik van sportverenigingen.
In IJsselmuiden bestaat de mogelijkheid om in te huren van onderwijsinstellingen (nog) niet. Daar zijn op dit moment nog geen onderwijsinstellingen met een sportaccommodatie. Uitbreiding op redelijke uren is voor de sportverenigingen in IJsselmuiden bijna niet meer mogelijk. Medio 2008 wordt een nieuw gemeentelijk gymnastiekzaal in IJsselmuiden in gebruik genomen. Het nieuwe Pieter Zandt College in IJsselmuiden overdag gebruik maken van de zaal. In de avonduren is de gymnastiekzaal te benutten door sportverenigingen.
Bij de onderwijsinstellingen gaat het nodige veranderen. De gymnastiekzalen van het Ichthus College aan de Werderiklaan en het Almere College aan de dr. Damstraat verdwijnen. Daar komen drie gymnastiekzalen bij het nieuwe VMBO-complex voor terug. De gymnastiekzalen van de Trimaran en het Hanzelokaal aan de Rondweg verdwijnen in oktober van dit jaar. Bij het nieuwe scholencomplex voor speciaal onderwijs op sportpark Hagenbroek komen twee nieuwe gymnastiekzalen. Vanuit het onderwijs is nog behoefte aan een sportaccommodatie in de omgeving van de nieuwe stationslocatie.

3.8 Beheer en onderhoud

Het eigendom, het beheer en het onderhoud van de binnensportaccommodaties is op diverse manieren geregeld. Er zijn verschillende binnensportaccommodaties waar de gemeente een directe of indirecte relatie mee heeft. Daarnaast zijn er particuliere sportinstanties waar de gemeente geen directe relatie mee heeft.
Er zijn drie gemeentelijke sporthallen. Van de drie gemeentelijke sporthallen zijn er twee gevestigd in Kampen en één in IJsselmuiden. Na het afbranden is sporthal de Reeve in 2007 weer volledig in gebruik genomen. De sporthallen Oosterholthoeve (1978) en Cellesbroek (1980) zijn bijna 30 jaar geleden gebouwd. In sporthal Oosterholthoeve wordt dit jaar de sportvloer vervangen en worden de kleedkamers opgeknapt. Regelmatig onderhoud heeft er voor gezorgd dat deze sporthallen, ondanks het bouwjaar, in goede staat zijn.
De gemeente beheert en exploiteert vier gymnastiekzalen. Het Hanzelokaal staat al jaren op de nominatie om gesloopt te worden. Deze gemeentelijke gymnastiekzalen liggen verspreid in de gemeente en zijn in goede onderhoudsstaat. De overige gymnastiekzalen worden met name door onderwijsinstellingen beheerd en geëxploiteerd.

3.9 Knelpunten

De behoefte aan binnensportaccommodatie zal de komende jaren stijgen. De verwachte bevolkingsgroei, de sportstimuleringsprojecten die voor extra sportdeelname moeten zorgen en de ontwikkelingen rond sportaccommodatie De Maten zal de druk op de binnensportaccommodatie doen toenemen. Daarnaast komt bij de behoeftepeiling via de enquête onder de sportverenigingen naar voren dat de sportverenigingen graag 45 uren meer per week willen inhuren. Het gaat met name om uren in de winterperiode in een sporthal. In de winterperiode is het door de hoge bezettingsgraad lastig om een sporthal te huren. Voor sportevenementen is in deze periode bijna geen plaats.
De behoefte aan extra sportruimte zal gezien de bovenstaande ontwikkelingen toenemen. Extra gymnastiekzalen inhuren bij onderwijsinstellingen is een mogelijkheid. In deze behoefte kan direct worden voorzien, maar sportverenigingen kunnen maar beperkt uit de voeten in de kleine gymnastiekzalen. Er is vooral behoefte aan extra sporthalruimte. Hiervoor is niet direct een alternatief voorhanden.

3.10 Conclusie

Het gemeentelijke binnensportaccommodatiebestand is qua onderhoudsstaat goed op peil. De bezettingsgraad van de (gemeentelijke) sporthallen en gymnastiekzalen is erg hoog. Bij sommige sportaccommodaties boven het landelijk gemiddelde. De behoefte aan binnensportaccommodatie zal, gezien de in paragraaf 3.9 genoemde ontwikkelingen, de komende jaren blijven stijgen. Met name in het winterseizoen is doordeweek weinig zaalruimte beschikbaar. Om in de behoefte te voorzien is extra zaalruimte noodzakelijk. De behoefte aan extra gymnastiekzalen is voor de sportverenigingen op te lossen door extra gymnastiekzalen in te huren bij onderwijsinstellingen. De behoefte aan extra sporthalruimte is niet op te lossen. Deze beperking kan invloed hebben op de werving en doorgroei van sportverenigingen. Een extra sporthal is binnen deze beleidsperiode noodzakelijk.
Onderwijsinstellingen kunnen hier een rol in spelen. Wanneer zij in de toekomst sportaccommodaties bouwen, zou de behoefte aan sporthalruimte voor het verenigingsgebruik een rol moeten spelen.
Voor het gebruik van het onderwijs zal in de omgeving van de stationslocatie een sportvoorziening moeten worden gebouwd. Deze ontwikkeling is een unieke mogelijkheid om een sporthal te bouwen.

4. Sportstimulering

4.1 Inleiding

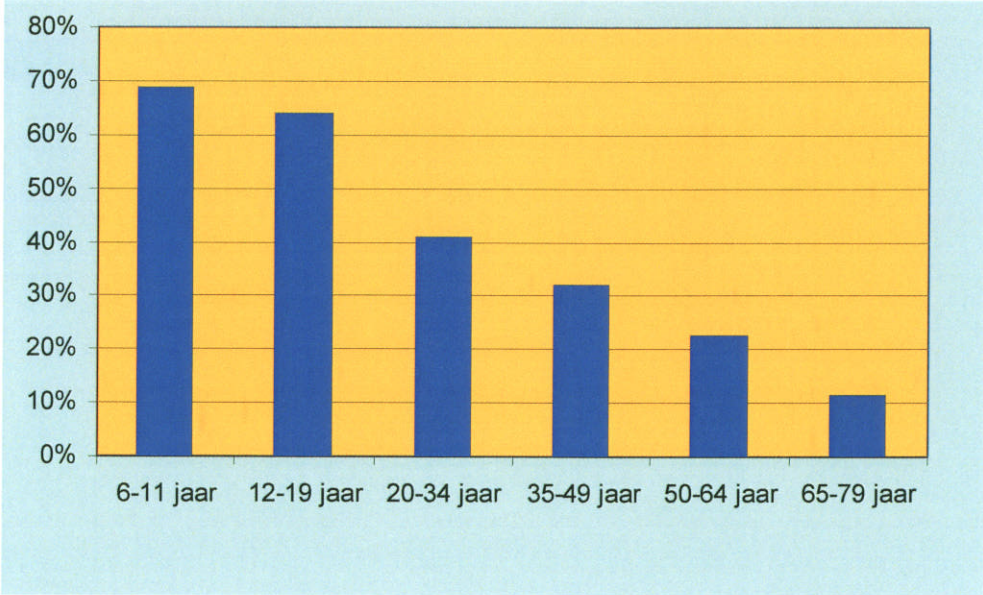
De gemeente Kampen gaat, evenals in de voorgaande periode, de komende jaren een actief sportstimuleringsbeleid voeren. Kampen heeft een mooie traditie als het gaat om vernieuwing op het gebied van sportstimulering: zowel voor Jeugd in Beweging in het basisonderwijs als voor GALM (voor senioren) was Kampen pilotgemeente. Sportstimulering in onze gemeente richt zich op alle inwoners, ongeacht leeftijd of achtergrond. Daarbij spelen de sportaanbieders (o.a. de sportverenigingen) een cruciale rol. Zij verzorgen het feitelijke aanbod aan activiteiten. De gemeente richt zich op het creëren van de juiste randvoorwaarden en het ondersteunen van deze organisaties. Sportiviteit en respect loopt als rode draad door de sportstimuleringsactiviteiten.
Sinds 2003 loopt in Kampen het breedtesportproject "Kampen... sterk in beweging". Dit project wordt tot en met 2008 financieel ondersteund door de rijksoverheid. De opzet en ervaring met dit breedtesportproject vormt een goede basis voor het sportstimulerings- en verenigingsondersteuningsbeleid voor de komende beleidsperiode. Eind 2007 is, met het oog op deze nieuwe sport- en beweegnota, een (tussentijdse) evaluatie uitgevoerd. De conclusies en aanbevelingen uit deze evaluatie zijn meegenomen bij de afwegingen in het nieuwe sportstimuleringsbeleid.

4.2 Jeugd in beweging

De gemeente Kampen investeert veel in sport en bewegen voor kinderen en jongeren. Het deelproject "Jeugd in beweging" neemt dan ook een belangrijke plaats in het eerdere genoemde breedtesportproject. Onder de titel Jeugd in Beweging zetten we de komende jaren (dus ook na 2008) deze sportstimulering voort. De doelstelling blijft ook het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl voor jeugd en jongeren en het stimuleren van deelname aan sport- en beweegactiviteiten in en om de school.
Wel brengen we, onder andere op basis van conclusies uit het evaluatierapport, een aantal accentverschillen in strategie en aanpak aan. In deze paragraaf komen we daar later op terug.

Naast het breedtesportproject zijn in 2007 drie projecten in het kader van de BOS-impuls gestart. BOS staat voor buurt-onderwijs-sport. Evenals "Kampen... sterk in beweging" worden de BOS-projecten financieel ondersteund door de rijksoverheid. De BOS-projecten lopen van 2007 t/m 2012.
Voordat we ingaan op de strategie en mogelijkheden voor Jeugd in beweging voor de komende jaren, verwijzen we u eerst naar het sportpaticipatieonderzoek dat in 2007 is uitgevoerd op het Ichthus College in Kampen. In dit onderzoek komt naar voren hoe vaak kinderen / jongeren sporten en waarom zij wel/ niet sporten. U vindt dit onderzoek in de bijlage. Als we dit niet in beeld hebben, is het niet mogelijk een gerichte "interventie" te plegen.
Van de basisschoolkinderen is 70% lid van een sportvereniging. Naarmate de leeftijd toeneemt, neemt het verenigingslidmaatschap af.

Afbeelding 2 Lidmaatschap sportvereniging naar leeftijd (SCP, 2003, Nederland)

Strategie jeugdsport nieuw sportbeleid

Basisonderwijs

Zoals al is vermeld, loopt het project Kies voor Hart en Sport (basisonderwijs) al langere tijd in Kampen (1996). Op basis van het aantal deelnemers, scholen en sportaanbieders kan worden gesteld dat dit een succesvolle activiteit is, die een vaste plaats in het Kamper sportaanbod heeft gekregen.
Echter, hierbij moet een aantal kanttekeningen worden geplaatst. "Kies" richt zich op een leeftijdsgroep (groep 7 en 8) waar de sportdeelname (lidmaatschap van een vereniging) traditioneel hoog is (70 tot 80%). Veel van de kinderen die meedoen aan de (vrijblijvende) sportoriëntatie en – kennismaking, zijn al sportief actief. Uit landelijk onderzoek blijkt dat dit type projecten (bijvoorbeeld ook jeugdsportpassen) vooral kinderen aanspreekt die het leuk vinden om te sporten en (tijdelijk) een voor hen nieuwe sport willen doen. Hiernaar is overigens in Kampen nog geen afzonderlijk onderzoek gedaan.
De meerwaarde van Kies voor Hart en Sport (de sportkennismakingsmodule) is voor verhoging van sportdeelname onder niet-sportief actieve kinderen, beperkt.

Dit betekent niet dat 'Kies' in de komende jaren zijn plaats in het lokale aanbod niet behoudt. Het biedt een grote groep kinderen vooral de mogelijkheid om kennis te maken met sporten, die zij niet "van huis uit" meekrijgen. Dit kan dan leiden tot een keuze voor een andere sport/vereniging of lidmaatschap van een tweede sport. In combinatie met de kennis over bewegen en gezondheid (de modules die tijdens de lessen worden gegeven), is Kies voor Hart en Sport op zich een waardevol programma.
Om een groep kinderen te bereiken, die nog niet sportief actief is, zullen we een andere strategie moeten hanteren en in moeten spelen op de oorzaak waarom men niet sport. We accepteren dat we een deel van de niet-sporters niet zullen bereiken met sportprojecten (vanwege het ontbreken van intrinsieke interesse/motivatie).

Voor kinderen die niet mee kunnen in het huidige aanbod of niveau (maar wel willen sporten en bewegen), zien wij alternatieven. Het tegengaan van uitval en negatieve ervaringen met sport begint weldegelijk op de basisschool met goed en leuk bewegingsonderwijs. Een cruciale factor is de aanwezigheid van een goed opgeleide en enthousiaste vakdocent.

Evenals in veel andere Nederlandse gemeenten, is in Kampen de vakdocent lichamelijke opvoeding bijna helemaal verdwenen. Wel is, sinds het breedtesportproject, een "vliegende vakleerkracht" aangesteld. Deze vakleerkracht is in de afgelopen jaren op steeds meer scholen actief. Onze inzet voor de komende jaren is om het bewegingsonderwijs op de basisschool verder te verstrekken. De schoolbesturen spelen hierin de belangrijkste rol. Samen met hen willen we een plan van aanpak opstellen om het bewegingsonderwijs in de komende jaren op een hoger plan te trekken.

Het ministerie van VWS heeft een regeling aangekondigd waarbij in Nederland 2500 zogenaamde combinatiefuncties worden gecreëerd. Doel is versterking van sport en bewegen in zowel het onderwijs als bij de sportvereniging.
Een aandachtspunt hierbij is ook de groter wordende groep kinderen, die bijvoorbeeld vanwege gezondheidsproblemen en/of overgewicht, een motorische achterstand heeft. Het "reguliere" en traditionele sportaanbod en -niveau bij de vereniging en de gymles, is voor hen geen optie. Zij vragen extra aandacht en een aangepast aanbod. Ook hier zien we een belangrijke rol voor de vakdocent LO en de trainer/coach binnen de sportvereniging, die oog hebben voor deze problematiek.

Voortgezet onderwijs
Uitval bij sport(verenigingen) is het grootst bij jongeren tussen 13 en 18 jaar. Hiervoor zijn diverse oorzaken aan te geven (onder andere bijbaantjes, andere interesses). Het blijkt dan ook erg lastig om deze uitval tegen te gaan. Als kinderen of jongeren eenmaal gestopt zijn met sport, is het erg moeilijk om hen (weer) sportief actief te krijgen. De scholen proberen zelf via sportoriëntatielessen de kinderen enthousiast te maken om aan sport- en beweegactiviteiten deel te nemen.
In het kader van "Jeugd in beweging" heeft de gemeente Kampen geïnvesteerd in afspraken met en draagvlak bij scholen voor het voortgezet onderwijs. Om uiteenlopende redenen is gebleken dat dit zeer moeizaam verloopt. Met het Ichthus College is een samenwerkingsverband aangegaan. Dit College heeft een sportief profiel (dit blijkt onder andere uit de VMBO-opleiding Sport, dienstverlening en veiligheid). Eén vakdocent Lichamelijk Opvoeding heeft uren beschikbaar gekregen voor nieuwe sportprojecten. Echter, geconcludeerd moet worden dat dit (ondanks de positieve inzet van de school) een te smalle en kwetsbare basis is om het project succesvol te laten zijn.

4.3 Sport voor ouderen

GALM
Sport- en beweegactiviteiten voor ouderen vinden al langere tijd plaats in Kampen. Al in 1998 was Kampen pilotgemeente voor GALM. GALM staat voor Groninger Actief Leven Model, het is een bewegingsprogramma (ontwikkeld door de Rijksuniversiteit Groningen) voor de doelgroep 55- tot 65-jarigen die niet voldoende sportief actief zijn. Uit landelijk onderzoek blijkt dat ongeveer 55% van de totale groep ouderen niet voldoende beweegt. Kenmerk van GALM is een vaste formule met verschillende fasen: het aanschrijven van de doelgroep (inclusief huis-aan-huis-bezoeken), een eerste fittest, een introductieprogramma van 12 weken, een vervolgprogramma van 30 weken en een tweede (afsluitende) fittest. Het is de bedoeling dat de deelnemers aansluiting vinden bij een sportvereniging.

GALM is een belangrijke component van het deelproject "Senioren in beweging" en is een succesvol project. In de periode 2003-2007 is GALM uitgebreid naar IJselmuiden en andere kernen. Uit landelijke kengetallen blijkt dat de laatste drie GALM-projecten in Kampen, voor wat betreft deelnemers en vervolgprogramma, boven het landelijk gemiddelde scoren.

Tabel 4.1 GALM: Kampen t.o.v. landelijke gemiddelden

GALM onderdeel	Landelijke ervarings-cijfers	Bevindingen 2-meting breedtesportimpuls[10]	GALM Kampen 2003	GALM /SCALA 2005 Kampen	GALM / SCALA 2007 Kampen
Gemiddeld aantal benaderde personen in "enkel" GALM-project	1250	1318	1475	1800	1500
Omvang GALM-doelgroep (55% van de benaderde ouderen)	688	725	812	990	825
Percentage en absolute aantal deelnemers fittest t.o.v. totale aangeschreven groep	12% (150)	10% (128)	20% (302)	14% (257)	12% (181)
Percentage en absolute aantal deelnemers introductieprogramma t.o.v. groep inactieve ouderen (doelgroep GALM)	18% (124)	13% (94)	28% (225)	15% (153)	15% (120)
Percentage en absolute aantal instromers in introductieprogramma op basis van aantal deelnemers fittest	73% (109)	71% (91)	75% (225)	60% (153)	66% (120)
Percentage en absolute aantal instromers in vervolgprogramma op basis van aantal deelnemers introductieprogramma	80% (87)	69% (63)	52% (117)	91% (139)	88% (105)

Omdat de doelstelling is om mensen blijvend actief te houden, is voortzettin in GALM-groepen van groot belang. In 2007 zijn deze groepen die tot nu toe in Kampen actief zijn, ondergebracht bij twee gymnastiekverenigingen, RK DOS en YGV. De zaaluren, locaties en docenten zijn voor de deelnemers gelijk gebleven. Dit betekent niet dat de gemeente Kampen nu geen rol meer heeft. We zullen afstemming met de betrokken verenigingen blijven houden, om de continuïteit te volgen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is het zorgen voor voldoende en goed gekwalificeerde docenten.

Overige activiteiten voor senioren

Naast GALM zijn er in Kampen verschillende activiteiten die gericht zijn op ouderen. Dit aanbod wordt verzorgd door sportverenigingen en Stichting Welzijn Senioren Kampen. De gemeente brengt een informatiebrochure uit waarin alle activiteiten en aanbieders terug te vinden zijn.
Stichting Welzijn Senioren Kampen onder andere biedt op diverse locaties in de gemeente Zit-Fit-Gym aan (Meer Bewegen voor Ouderen). Daarnaast organiseren zij verschillende andere beweegactiviteiten waaronder Tai-chi, werelddans en zwemmen. Zij ontvangt (onder andere) hiervoor een jaarlijkse gemeentelijke subsidie (budget welzijn).

[10] Deze cijfers en percentages komen uit het landelijke evaluatieonderzoek uit 2004, dat is uitgevoerd onder gemeenten met een breedtesportimpulsproject. In deze gemeenten is voor sport en bewegen voor ouderen in de meeste gevallen gekozen voor de GALM-methode.

4.4 Aangepast sporten

Voor de meeste mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking is een aangepast aanbod van sport- en beweegactiviteiten noodzakelijk. Naast de geschiktheid van activiteit zelf, zijn randvoorwaarden zoals vervoer en (individuele) begeleiding, vaak minstens zo belangrijk voor deelname.
Sinds 2003 bestaat in Kampen de werkgroep Aangepast Sporten. De werkgroep bestaat uit Stichting Aangepast Sporten Kampen, Sportraad Kampen, Sportraad Overijssel/Nebas NSG en de gemeente. De werkgroep stelt zich ten doel om een duurzaam en op maat gesneden aanbod van sport- en spelactiviteiten voor de doelgroep te realiseren. In 2005 is in combinatie met het GALM-project voor het eerst het SCALA-project georganiseerd. Het GALM- en SCALA-project lijken op elkaar. Het verschil is dat het SCALA-project een bewegingsprogramma is voor ouderen met een chronische aandoening. De SCALA-groepen zijn ondergebracht bij de Stichting Aangepast Sporten Kampen. Stichting Aangepast Sporten Kampen organiseert daarnaast onder andere G-voetbal en mountainbike. De stichting ontvangt van de gemeente (vanuit het welzijnsbudget) jaarlijks een subsidie, waarmee onder andere deze activiteiten worden gefinancierd.

In Kampen worden door diverse organisaties uiteenlopende activiteiten voor aangepast sporten georganiseerd. Deze organisaties zijn:

- Stichting Aangepast Sporten Kampen en omgeving;
- MediSport Kampen;
- Stichting Aangepast Paardenrijden De Zwartendijkruiters;
- Stichting Paardrijden IJsselmuiden SPGIJ;
- Kanovereniging Skonenvaarder;
- Stichting Philadelpia Zorg Kop van Overijssel;
- Gymnastiekvereniging Wilhelmina;
- Atletiekvereniging Isala '96.
- Voetbalvereniging K.H.C.

4.5 Verenigingsondersteuning

In het breedtesportproject "Kampen... sterk in beweging" neemt verenigingsondersteuning een belangrijke plaats in. De gemeente heeft in 2003 het initiatief genomen om een lokaal sportservicepunt op te zetten. Na de voorbereidingsperiode in 2003 en 2004, is het sportservicepunt nu al enkele jaren operationeel. Van daaruit worden de verenigingondersteuningsactiviteiten georganiseerd. De gemeente werkt hierin nauw samen met de Vrijwilligerscentrale Kampen, Sportraad Kampen en Sportraad Overijssel.
Uit landelijke deelnamecijfers blijkt dat verenigingssport vrij stabiel blijft. Sportverenigingen zijn erg belangrijk voor Kampen, want:

- Sportverenigingen hebben, naast de organisatie van trainingen en wedstrijden, een belangrijke functie in sociale binding en infrastructuur in Kampen. Zij verzorgen een (financieel) laagdrempelig sportaanbod dat voor vrijwel iedereen toegankelijk is.
- Wekelijks zijn veel vrijwilligers actief op de sportvelden en in de zalen. Zij vertegenwoordigen een grote economische waarde. Als we hun inzet en uren zouden kapitaliseren, staat dat gelijk aan miljoenen euro's op jaarbasis. Zonder vrijwilligers zou het grootste deel van het lokale sportaanbod verdwijnen.
- Veel verenigingen maken gebruik van gemeentelijke sportvoorzieningen. Zij zijn de huurders van de accommodaties. Gezonde en sterke verenigingen zijn van groot belang voor een goede exploitatie van de sportzalen en sportparken.

Sportservicepunt Kampen

Het sportservicepunt is een samenwerkingverband tussen de Sportraad Kampen, de Vrijwilligerscentrale Kampen en de gemeente Kampen. De organisatie maakt onderdeel uit van de gemeentelijke organisatie. Uit evaluatieonderzoek komt naar voren dat steeds meer verenigingen de weg naar het sportservicepunt weten te vinden. Uitgangspunt bij alle activiteiten van het sportservicepunt is dat verenigingen zo veel mogelijk met een tastbaar en direct toepasbaar product naar huis gaan.
De producten/activiteiten die worden aangeboden zijn divers:

- één-op-één ondersteunings- en adviestrajecten (incompany), gericht op een specifiek vraagstuk;
- projectondersteuning;
- themabijeenkomsten;
- cursussen;
- Sportimpuls;
- informatievoorziening (nieuwsbrieven en website).

4.6 BOS-impuls

De gemeente Kampen heeft drie aanvragen ingediend bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in het kader van de tijdelijke stimuleringsregeling Buurt, Onderwijs en Sport (zogenaamd BOS-impuls). Deze aanvragen zijn door het ministerie van VWS gehonoreerd en inmiddels in uitvoering.

De BOS-impuls is erop gericht gemeenten te ondersteunen bij de inzet van sport en bewegen in de aanpak van achterstanden van jeugdigen van 4 tot 19 jaar. Door het stimuleren van de samenwerking tussen de Buurt, het Onderwijs en de Sport wordt getracht de achterstanden aan te pakken. Door het ministerie van VWS werden vijf achterstandsgebieden benoemd die in aanmerking kwamen voor de aanvragen van de BOS-impuls. De achterstanden van 4- tot 19-jarigen kunnen zich voordoen op het gebied van:

1. gezondheid, bijvoorbeeld ongezond gedrag, psychosociale klachten en overgewicht;
2. welzijn, bijvoorbeeld gebrek aan sociale vaardigheden en uit verveling rondhangen;
3. onderwijs, bijvoorbeeld schooluitval en ontwikkelingsachterstand;
4. opvoeding, bijvoorbeeld andere waarden en normen;
5. sport en bewegen, bijvoorbeeld weinig deelname aan sportverenigingen en onvoldoende bewegen.

De projecten 'Brunnepe Actief' (achterstanden 2 en 4) en 'IJSSELgames' (achterstanden 1, 2, 4 en 5) zijn op 1 januari 2007 van start gegaan en lopen tot en met 31 december 2010. Op 1 januari 2008 is het project 'Door dik en dun met de jeugd van Kampen' (achterstanden 1 en 5) van start gegaan. Dit project loopt door tot en met 31 december 2011.
Er wordt onder andere op dit moment ingezet op het verhogen van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs, het uitbreiden van het project 'Jeugd in beweging', het opzetten van beweegactiviteiten bij het voortgezet onderwijs en de inzet van sportbuurtwerkers.
Bij de verenigingsenquête (zie bijlage) gaf tweederde van de sportverenigingen aan in het kader van de BOS-impuls samen te willen werken met scholen of welzijnsinstellingen.

4.7 Topsport

Als een gemeente kiest voor topsportbeleid, dan moet ze een aantal zaken realiseren.

- Topsport vraagt veel geld dat wordt besteed aan een zeer kleine groep sporters.
- Topsport levert een bijdrage in stadspromotie en bekendheid.
- Topsport en breedtesport hebben een relatie, de topsport kan niet zonder de breedtesport, maar andersom is dat veel minder het geval. Topsport zet mensen niet automatisch aan tot sportbeoefening (SCP, Rapportage Sport 2003). Wel is er een duidelijke relatie met sportpubliek (zendtijd, toeschouwers) waardoor topsport ook wordt gefinancierd.
- De ervaring leert dat continuïteit bij topsportverenigingen geen automatisme is. Er zijn genoeg voorbeelden waarbij de topsportperiode van tijdelijke aard is en bij ontbreken van middelen topsporters elders hun heil zoeken. Recent speelt het faillissement van de handbal in Limburg en Omnisport in Almere.

Bij gemeenten van de omvang van Kampen is de schaalgrootte zodanig dat een specifiek topsportbeleid niet mogelijk is. Ook de aanwezigheid van een grotere naburige stad is niet in het voordeel. Dat wil niet zeggen dat in Kampen geen topsport mogelijk is, de praktijk bewijst dat ook.

Olympische netwerken zijn een samenwerkingsverband van gemeenten, provincie, provinciale sportraden, sportservice organisaties, topsportorganisaties en het onderwijs. Doelstellingen van de Olympische Netwerken zijn; het tot stand brengen van samenwerking tussen lokale sportpartners en met de bonden op de thema's:

- Faciliteren van topsporters;
- Talentontwikkeling;
- Versterken van de verenigingen.

Scholengemeenschap Landstede, gemeente Zwolle, Topsport Steunpunt regio Zwolle, Sportservice Zwolle, Windesheim, de sportraad Overijssel en binnenkort waarschijnlijk ook de gemeenten Raalte en Harderwijk vormen het Olympisch netwerk IJssel-vecht / Noord-veluwe. Deelname aan het Olympisch netwerk vereist geen directe financiële middelen.

Topsport Steunpunt Zwolle helpt topsporters en talenten uit de regio (waaronder Kampen) bij een perfecte en professionele begeleiding op maat. Vanaf het moment van de ontdekking van je talent tot en met de afbouw van de topsportcarrière. Het Topsport Steunpunt ondersteunt de topsporter op weg naar topprestaties door:

- het ondersteunen en coördineren bij het opzetten van samenwerkingsverbanden tussen bonden en regionale clubs op het gebied van talentontwikkeling;
- het onderhouden en uitbreiden van een erkend netwerk van sportfaciliteiten;
- het adviseren van topsporters, talenten en topsportverenigingen over hoe ze gebruik kunnen maken van de voorzieningen van het Topsport Steunpunt;
- het ondersteunen van de Stichting Sporttalent Zwolle e.o. in het opzetten van talentcentra voor diverse takken van sport;
- het organiseren van cursussen en thema/voorlichtingsbijeenkomsten voor sporters, trainers, coaches, ouders en begeleiders en het bieden van informatie door middel van de wedsite en digitale nieuwsbrief.

Aan een samenwerkingsverband met het Topsport Steunpunt Zwolle zijn kosten verbonden. De kosten bedragen € 0,10 cent per inwoner. Voor Kampen komt dit neer op bijna € 5.000,00.

4.8 Conclusie

Jeugd in beweging
Voor kinderen die niet mee kunnen in het huidige aanbod of niveau (maar wel willen sporten en bewegen), zien wij alternatieven. Het tegengaan van uitval en negatieve ervaringen met sport begint weldegelijk op de basisschool met goed en leuk bewegingsonderwijs. Een cruciale factor is de aanwezigheid van een goed opgeleide en enthousiaste vakdocent.
Een aandachtspunt hierbij is ook de groter wordende groep kinderen, die bijvoorbeeld vanwege gezondheidsproblemen en/of overgewicht, een motorische achterstand heeft. Het "reguliere" en traditionele sportaanbod en -niveau bij de vereniging en de gymles, is voor hen geen optie. Zij vragen extra aandacht en een aangepast aanbod.
De gemeente is bekend met nieuwe sportstimuleringsprogramma's van het kabinet. Wij volgen de ontwikkelingen.
De samenwerking met de scholen van het voortgezet onderwijs is erg belangrijk om de groep 12 tot 18 jarigen te bereiken. Draagvlak binnen de school is essentieel om sportstimuleringsprojecten succesvol te laten verlopen.

Sport voor ouderen
Sport voor ouderen is de afgelopen jaren een belangrijk onderdeel geweest van het breedtesportproject. Het GALM-project is daarbij een belangrijke component geweest en was erg succesvol de afgelopen periode. De groep ouderen wordt de komende jaren in verhouding steeds groter. Om deze groep fit te houden is sport- en bewegen van belang. Het is voor sportverenigingen aan te bevelen om voor deze doelgroep een beweegaanbod te creëren. Deze groeiende doelgroep levert niet alleen meer leden op, maar is vaak bereid vrijwilligerswerk op zich te nemen.

Aangepast sporten
Vanuit de breedtesportimpuls zijn initiatieven genomen om het aanbod voor aangepast sporten te vergroten. De groep mensen (met name kinderen) die aangepast moet sporten neemt toe. Voor deze groep mensen zal een groter sportaanbod gecreëerd moeten worden. Vanuit de gemeente moeten sportverenigingen en instellingen die aangepast sporten organiseren gestimuleerd worden om dit mogelijk te maken. Voor de toekomst blijft het van belang dat de gemeente initiatief blijft nemen, zodat het sportaanbod voor deze doelgroep op peil blijft.

Verenigingsondersteuning
In de trends en ontwikkelingen in de sport in Nederland (en in Kampen) zien we dat het sportgedrag in de laatste decennia sterk is veranderd. De traditionele sportvereniging heeft aanzienlijke concurrentie gekregen van vele andere vormen van sport en sportaanbieders. De groep mensen die niet in verenigingsverband sport, is gegroeid. De verenigingssport heeft weliswaar een stevig "marktaandeel", maar van (sterke) groei is geen sprake. Uit de enquête onder de sportverenigingen blijkt dat 72% van de sportverenigingen knelpunten heeft. Bijna alle verenigingen met knelpunten (92%) geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning om de knelpunten op te lossen. Een groot deel van de sportverenigingen heeft de weg naar Sportservice Kampen gevonden. Sportverenigingen worden steeds vaker geconfronteerd met (wettelijke) voorwaarden, op het gebied van onder andere financiën, veiligheid, sociale hygiëne en ARBO. Voor vrijwilligersorganisaties zijn dit vaak aspecten die moeilijk op te pakken zijn. De meeste "bijzaken" vragen om specifieke kennis en expertise.
Om vitale sportverenigingen te creëren die ook in de toekomst een stabiele partner kunnen zijn, is het ondersteunen van verenigingen noodzakelijk.

BOS-impuls

De BOS-impuls is ruim één jaar geleden van start gegaan. Er zijn stappen gezet om te komen tot BOS-activiteiten. De BOS-impuls maakt de komende jaren deel uit van het sportstimuleringsbeleid, waarbij uitbreiding van goed lopende projecten een doel zal zijn.
Tweederde van de sportverenigingen geeft aan in het kader van de BOS-impuls samen te willen werken met scholen of welzijnsinstellingen.

Topsport

Kampen heeft geen topsportbeleid. Bij gemeenten van de omvang van Kampen is de schaalgrootte zodanig dat een specifiek topsportbeleid niet mogelijk is. Het Olympisch netwerk IJssel-vecht / Noord-veluwe en het Topsport Steunpunt Zwolle ondersteunen topsport(ers) in deze regio.

5. Tarieven

5.1 Inleiding

Bij het opstellen van de laatste Kamper sportnota in 1996 is een nieuwe berekeningssystematiek gehanteerd voor het vaststellen van de tarieven van de binnen- en buitensportaccommodaties. In het kader van de gemeentelijke herindeling in 2001 zijn de tarieven van Kampen en IJsselmuiden geharmoniseerd. De berekeningssystematiek van de tarieven is volgens het Kamper systeem gecontinueerd. Bij deze systematiek wordt uitgegaan van tariefafstemming tussen binnen- en buitensport en berekening op basis van gebruiksmogelijkheden. Deze berekeningsystematiek is ook bruikbaar voor de komende jaren.

5.2 Berekening 'oude' tarieven voor velden en zalen

Destijds is een gymnastiekzaal gebruikt als normaccommodatie, omdat het een basisvoorziening betreft. Het tarief dat betaald moest worden om deze zaal één uur te huren werd als normtarief gebruikt. De hoogte van de overige tarieven voor de binnensport werden vastgesteld op basis van het aantal vierkante meters. Voor *niet* plaatselijke gebruikers werd het tarief verdubbeld en voor commercieel gebruik verviervoudigd.

Voor de berekening van de tarieven voor de buitensportaccommodaties diende ook een normtarief per vierkante meter te worden vastgesteld. Met hetzelfde dekkingspercentage als uitgangspunt werd een tarief per vierkante meter vastgesteld. Er werd voor gekozen om een oppervlakte van 6400m2 als normaccommodatie te kiezen. Dit is de gemiddelde grootte van een voetbal wedstrijdveld. Daarna werden de tarieven gerelateerd aan gebruiksmogelijkheden, gebruiksduur en oppervlakte. Dit leverde een normfactor op per soort accommodatie.

5.3 Dekkingspercentage

Bij de berekeningssystematiek van de 'oude' sportnota was het dekkingspercentage van belang. Om de tarieven van de binnen- en buitensport zoveel mogelijk op één lijn te krijgen en te houden is uitgegaan van een dekkingspercentage van 14,05%. Dit was destijds het dekkingspercentage van de normaccommodatie(gymnastiekzaal). Op dit moment heeft een gymnastiekzaal een dekkingspercentage van 9,97%. De sporthallen hebben een gemiddeld dekkingspercentage van 20,04%. De buitensport heeft een dekkingspercentage van gemiddeld 9,34%.

Tabel 5.1 Dekkingspercentage gemeentelijke sportaccommodaties

Begroting 2007	Gymnastiek zalen	Sporthallen	Sportparken
Dekkingspercentage (exclusief kapitaallasten)	9,97%	20,04%	9,34%

In de bovenstaande dekkingspercentages zijn alleen de opbrengsten vanuit de sportverenigingen meegenomen. Het onderwijs betaalt ook een vergoeding voor het gebruik van de sportaccommodaties. In bijlage zijn de dekkingspercentages ook inclusief de onderwijsvergoeding weergegeven. Het dekkingspercentage inclusief de onderwijsvergoeding voor de binnensportaccommodaties ligt dan rond de 60%. Het dekkingspercentage van de buitensport blijft achter, omdat er door het onderwijs veel minder van deze accommodaties gebruik wordt gemaakt.

5.4 Tarieven bij buurgemeenten

Het is erg moeilijk om de tarieven in Kampen te vergelijken met die van buurgemeenten. Iedere gemeente kent zijn eigen tariefstructuur en geeft een verschillende waarde aan de sport. De ene gemeente heeft lagere tarieven en weinig subsidiemogelijkheden en de andere gemeente heeft weer hogere tarieven en meer subsidiemogelijkheden. Kortom het is vaak appels met peren vergelijken. De gemeente Kampen heeft sport en bewegen altijd al belangrijk gevonden. Vandaar dat in Kampen voor een eigen tariefberekeningsystematiek is gekozen.
Om toch een beeld te geven van de tarieven in omliggende gemeenten volgt hieronder een overzicht.

Tabel 5.2 Tarieven bij buurgemeenten

Gemeente	gymnastiekzaal	sporthal	Jaartarief per voetbal wedstrijdveld
Kampen	€ 4,75	€ 22,62	€ 1.590,60
Zwarterwaterland	€ 9,00	€ 25,85	± € 1.600,00
Dronten	€ 6,69	€ 32,94	€ 3.100,00
Zwolle	€13,00	€ 50,00	€ 3.230,00
gemiddeld	€ 8,36	€ 32,85	€ 2.380,15

5.5 Tarieven lichtmasten en kleedkamers

Voor het gebruik van de lichtmasten en kleedkamers moeten de buitensportverenigingen een gebruiksvergoeding betalen. De tarieven voor lichtmasten en kleedkamers worden jaarlijks verhoogd met het prijsindexcijfer.

5.6 Tarief verenigingsgebouwen

De tarieven die de binnensportverenigingen in de kleine kernen van de voormalige gemeente IJsselmuiden moeten betalen aan de stichtingen voor het sporten in de verenigingsgebouwen liggen hoger dan in de rest van de gemeente. Om deze sportverenigingen tegemoet te komen is een kortingsregeling in het leven geroepen. De betreffende sportverenigingen ontvangen 35,5% korting op de zaalhuur van de gemeente.

5.7 Conclusie

Geen enkele berekeningssystematiek voor tarieven is waterdicht. Met andere woorden op elk systeem van prijsberekening kan kritiek worden gegeven. Vergelijking met buurgemeenten heeft weinig zin, omdat overal verschillende uitgangspunten (bijvoorbeeld meer/minder subsidie) worden gehanteerd. Het raadsprogramma geeft aan dat gemeentelijke tarieven betaalbaar moeten zijn, zodat zoveel mogelijk mensen aan sportieve activiteiten meedoen.
De berekeningssystematiek van de sportnota in 1996 is bruikbaar voor de komende beleidsperiode. De dekkingspercentages van de gymnastiekzalen en de buitensport liggen op dit moment niet op het niveau waarop is ingezet bij de sportnota van 1996. De afgelopen jaren is het gewenste dekkingspercentage van 14,05 % niet meer gehaald. Dit komt doordat de tarieven na het jaar 2000 'slechts' zijn verhoogd met het prijsindexcijfer. De kosten zijn de afgelopen jaren sneller gestegen dan de via de prijsindex verhoogde opbrengsten. Om te voorkomen dat de dekkingspercentage onder het gewenste dekkingspercentage van 14,05 zakt, moeten de tarieven worden gekoppeld aan het dekkingspercentage.

6. Subsidies

6.1 Inleiding

Binnen het sport- en beweegbeleid kennen we diverse subsidies. Met een subsidie willen wij iets of iemand in staat stellen een beweegactiviteit uit te voeren. Sportorganisaties die werkzaamheden voor de gemeente uitvoeren ontvangen tevens een subsidie. In dit hoofdstuk inventariseren wij de subsidies, nemen de ontwikkelingen door en trekken conclusies.

6.2 Subsidieregelingen

Voor de sportverenigingen in Kampen bestaat de stimuleringssubsidie Sport. Onder deze regeling vallen;

- Subsidieregeling gehandicapten sporters
  Sportverenigingen met een afzonderlijke speltak/groep voor gehandicapten kunnen in aanmerking komen voor een subsidie voor de extra kosten die zij maken ten behoeve van deze doelgroep. Het gaat hier om een jaarlijkse subsidie per sporter van € 7,24.

- Stimuleringsregeling sport
  - Kadervorming
    Kadervormingswerk
    Via deze regeling kunnen sportverenigingen een subsidie ontvangen voor de vorming die leiders en leidsters, die een cursus of instructiebijeenkomst hebben gevolgd beter (geschikt) maakt voor hun taak in de organisatie.
    Kostensporttechnisch kader
    Sportverenigingen kunnen een subsidie krijgen voor de kosten die gemaakt worden om bevoegd sporttechnische leiding, les of trainingen te doen geven aan jeugdleden van de vereniging.
  - Sportevenementen
    Sportverenigingen die een sporttoernooi organiseren voor scholieren uit Kampen kunnen hiervoor een subsidie ontvangen. Dit is maximaal € 168,00.
  - Incidentele sportactiviteiten
    Voor de organisatie van incidentele sportactiviteiten met een nationale of internationale status kunnen sportverenigingen een subsidie ontvangen. Internationale uitwisselingen worden geacht aan dit criterium te voldoen. Dit is maximaal € 270,00 en bij buitengewoon plaatselijk belang € 540,00.

- Jeugdledensubsidie
  Per jeugdlid (tot 19 jaar) kunnen verenigingen een subsidie van € 7,24 (2007) ontvangen. Bijna alle sportverenigingen maken van deze regeling gebruik.

Op het terrein van sport zijn er een aantal organisaties die een subsidie ontvangen. De hieronder genoemde sportorganisaties ontvangen een subsidie, omdat zij van oudsher de enige zijn die actief zijn op dit terrein of omdat de betreffende activiteit zelf uniek is binnen Kampen.

- Sportraad Kampen
- Stichting aangepast sporten Kampen
- Stichting 55+ ouderensport Kampen
- Modelvliegclub Cumulus
- Stichting aangepast paardrijden Kampen
- Stichting aangepast paardrijden gehandicapten IJsselmuiden
- Zwemvereniging Delta Steur

6.3 Zelfwerkzaamheid

Binnen- en buitensportverenigingen die werkzaamheden voor de gemeente uitvoeren ontvangen daarvoor een subsidie.

Buitensport

De voetbalverenigingen in de kleine kernen (en de ruitervereniging "De Deltaruiters" in IJsselmuiden) voeren onderhoudswerkzaamheden uit. Dit betreft het schoonhouden van eventueel sierplantsoen rond de gebouwen, het onderhouden van eventuele sloten, het maaien langs de eventuele afrastering rond het veld. Op de overige sportparken worden deze werkzaamheden uitgevoerd door de gemeente. Door de combinatie afstanden/mobiliteit (tractor) is voor deze constructie in de kleine kernen voor gekozen. Voor het onderhouden van gemeentelijke kleedkamers ontvangen de buitensportverenigingen een subsidie. In het kader het onderzoek naar zelfwerkzaamheid bij sportverenigingen voor wat betreft onderhoudstaken komen wij hierop terug (zie bijlage).

Binnensport

Het beheer van de sporthallen is na de fusie tussen de gemeenten Kampen en IJsselmuiden niet volledig geharmoniseerd. Vanwege het beperkte beheer in sporthal Oosterholthoeve ontvangt een aantal binnensportverenigingen uit de voormalige gemeente IJsselmuiden een subsidie voor zelfwerkzaamheid. Op dit moment onderzoeken wij of het beheer van de binnensportaccommodaties volledig geharmoniseerd kan worden.

6.4 Jeugdsportfonds

Met een Jeugdsportfonds krijgen kinderen van financieel minder draagkrachtige ouders een kans om te gaan sporten. De jaarlijkse vergoeding vanuit een jeugdsportfonds bedraagt € 225,00 per kind.
Op dit moment wordt de haalbaarheid bekeken van een jeugdsportfonds in Kampen. Het college van B&W heeft ingestemd met het bevorderen en ondersteunen bij de oprichting van een jeugdsportfonds. Daarnaast heeft het college eenmalige een bijdrage van € 7.500,00 beschikbaar gesteld.

6.5 Sportevenementen

Via sportevenementen kan de gemeente zich profileren op sportgebied. Sportevenementen hebben een goede invloed op de belangstelling voor sport. Ze geven aanleiding om de stap te zetten om te gaan sporten.

Op dit moment worden er slechts enkele sportevenementen met een nationale- of internationale status georganiseerd. Bij dit soort initiatieven komen sportverenigingen in aanmerking voor de regeling 'incidentele sportevenementen'. Voor incidentele sportactiviteiten met een nationale- of internationale status kan bij buitengewoon plaatselijk belang maximaal een subsidie van € 540,00 worden verkregen. Het ambitieniveau bij sportevenementen ligt, gezien de te verkrijgen subsidie, niet erg hoog. In deze nota stellen wij het ambitieniveau bij.

6.6 Conclusie

Van de subsidieregeling Sport onderdeel incidentele sportactiviteiten wordt weinig gebruik gemaakt. De regeling moet worden aangepast. Enkele sportverenigingen voeren werkzaamheid uit voor de gemeente. Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden ontvangen zij een subsidie.

Kinderen van financieel minder draagkrachtige ouders kunnen soms niet lid worden van een sportorganisatie. Wij onderzoeken haalbaarheid van een jeugdsportfonds in Kampen.

Sportevenementen werken vaak stimulerend om aan sport- en beweegactiviteiten deel te nemen.

Bijlage 1

Zelfwerkzaamheid

Bij het beheer en onderhoud van buitensportaccommodaties maken we onderscheid in enerzijds de opstallen (club- en kleedaccommodaties) en anderzijds het onderhoud van de velden. We zien landelijk dat veel gemeenten het beheer en onderhoud van club- en kleedaccommodaties overdragen naar verenigingen (in ieder geval de kantines en regelmatig ook kleedaccommodaties).
Hoewel er natuurlijk ook gemeenten zijn die het onderhoud van kleedaccommodaties zelf blijven doen, komt het de laatste jaren vaker voor dat de verantwoordelijkheid bij verenigingen wordt neergelegd. Het onderhouden van kleedaccommodaties moet overigens niet worden onderschat. Verenigingen hebben te maken met wettelijke bepaling (o.a. legionella) en voor groot onderhoud (kozijnen, dak, installatiewerk, vervangen sanitair) is het noodzakelijk om jaarlijks voldoende te reserveren. Verenigingen zijn hier niet mee vertrouwd en een verenigingsbestuur heeft meestal een korte termijnvisie (het is al lastig genoeg de huidige problemen op te lossen).
Over het algemeen kan gezegd worden dat in Kampen de clubgebouwen eigendom van de sportverenigingen en/of stichtingen zijn. De kleedkamers zijn in de meeste gevallen eigendom van de gemeente. Het beheer en onderhoud van de kleedkamers zijn meestal uitbesteed aan de sportverenigingen. Zij ontvangen daarvoor een vergoeding.

Bij het overdragen van beheer en onderhoud van velden, zien we uiteenlopende ervaringen. Privatisering van sportparken is niet iets nieuws. Er zijn dus ook gemeenten die hier al ruime ervaring mee hebben opgedaan. In het algemeen zien we dat die ervaringen zeer wisselend zijn. Er zijn situaties waar het goed gaat en er zijn situaties waar het niet goed gaat.
De gevolgen indien onderhoud van velden niet goed wordt uitgevoerd, zijn aanzienlijk. Vroeg of laat komt de rekening toch bij de gemeente of gemeenschap te liggen. Hetzij de gemeente betaalt om renovaties uit te voeren, hetzij de inwoners moeten genoegen nemen met matige velden die ook afgekeurd kunnen worden voor sportbeoefening (veiligheid).

Het totale pakket van werkzaamheden met betrekking tot beheer en onderhoud op de sportparken kan worden onderverdeeld in drie groepen:

Groep 1
Werkzaamheden die betrekking hebben op groot onderhoud, renovaties en nieuw aanleg (investeringen). Deze taken raken het waarborgen van de basiskwaliteit van de sportparken en de verantwoordelijkheid voor het geïnvesteerde vermogen.

Groep 2
Werkzaamheden die direct van invloed zijn op de bespeelbaarheid van de velden (bijvoorbeeld bij natuurgrasvelden gaat het om maaien, bemesten, grasvegen, prikrollen en diepverluchten, vertidrain-bewerking en diepverluchtingsschudfrezen, et cetera). Met het oog op de instandhouding gedurende een reeks van jaren vergen deze werkzaamheden de voortdurende beschikbaarheid van de benodigde expertise en capaciteit.

Groep 3
Werkzaamheden die indirect of in het geheel niet van invloed zijn op de bespeelbaarheid van een voorziening (het bepalen van de bespeelbaarheid van voorzieningen, onderhoud beplanting, kanten bijwerken en kanten maaien, herstellen en schoonhouden straatwerk, onderhoud verlichting, vuil verzamelen en afvoeren, herstellen van hekwerk, ballenvangers en doelen, et cetera). De werkzaamheden in groep drie vergen geen specifieke deskundigheid en/of materialen.

In de volgende tabel zijn de werkzaamheden van groep 2 en 3 weergegeven.

Tabel Onderscheid werkzaamheden buitensportaccommodaties

werkzaamheden direct van invloed op bespeelbaarheid		***gemeente***	***verenigingen***
maaien	45x/jaar		
bemesten	5x/jaar		
Slepen	5x/jaar		
grasvegen	5x/jaar		
prikrollen en diepverluchten	1x/jaar		
vertidrainbewerking/diepverluchtingsschudfrezen	1-2x/jaar		
doorzaaien	1x/jaar		
zodebezanden	2x/jaar		
onderhoud en controle drainage	1x/jaar		
verticuteren	2x/jaar		
rollen	5x/jaar		
onkruidziekte- en ongediertebestrijding	1x/jaar		
beregenen	5x/jaar (gemiddeld)		bij langdurige droogte
bezoden	-		
bladvegen	5x/jaar		
bladblazen	20x/jaar		
dressen en prikken op slechte gedeelten	2x/jaar		
Onderhoud kunstgras	15x/jaar		
wegwerken bespelingsschade	35x/jaar (gemiddeld)		
werkzaamheden indirect of niet van invloed op bespeelbaarheid			
bepalen bespeelbaarheid	40x/jaar		
onderhoud sloten	-		
onderhoud beplanting	3x/jaar		
kanten bijwerken en maaien	25x/jaar		
herstellen en schoonhouden straatwerk	1x/jaar		
onderhoud verlichting	1x/jaar		
vuil verzamelen en afvoeren	40x/jaar		
herstellen van hekwerken	1x/jaar		
ballenvangers en doelen	1x/jaar		
klein onderhoud en schoonmaken gemeentelijke gebouwen	per seizoen		
speelklaar maken van velden / netten	40x/jaar		
uitzetten en aanbrengen belijning	40x/jaar		
terugleggen losgetrapte graszoden	direct na wedstrijden		
toezicht houden	dagelijks		

Personele gevolgen overdracht onderhoudstaken
Wanneer beheer en onderhoud bij een andere partij komen te liggen (bijvoorbeeld verenigingen) kan dat consequenties hebben voor de gemeentelijke formatie en voor sportverenigingen.
De mate waarin de beheer- en onderhoudstaken van sportparken kunnen worden overgedragen aan verenigingen is afhankelijk van een aantal toetsingscriteria:

- aanwezige deskundigheid: Voor een groot aantal onderhoudswerkzaamheden is specialistische (cultuurtechnische) kennis vereist;
- beschikbaarheid vrijwilligers;
- continuïteit van de onderhoudswerkzaamheden;
- aanwezige gereedschappen en materialen.

Wanneer verenigingen niet zelf de uitvoering ter hand nemen, maar dit uitbesteden, vergt dit ook bepaalde inzet en deskundigheid van verenigingen (o.a. bestuurlijk, financieel, fiscaal).

Financiële gevolgen overdracht onderhoudstaken
Overdracht gebeurt niet zonder reden. Het is de bedoeling dat ten opzichte van de oude beheersituatie kosten worden bespaard die ten goede komen aan gemeente en sportvereniging (de verhouding is nader vast te stellen). Vooraf moet helder zijn wat de financiële gevolgen zijn voor gemeente en sportvereniging. Overdracht van onderhoud en beheer kan fiscale consequenties hebben.

Het is op voorhand niet mogelijk aan te geven of overdracht mogelijk is. Dat vergt overleg met sportvereniging en de uitvoeringsorganisatie die nu het beheer en onderhoud uitvoert.

Initiatieven in de dorpen
De voetbalverenigingen in de dorpen Zalk, Wilsum en s'-Heerenbroek voeren werkzaamheden uit die indirect of in het geheel niet van invloed zijn op de bespeelbaarheid van een voorziening (groep 3). Dit betreft het schoonhouden van eventueel sierplantsoen rond de gebouwen, het onderhouden van eventuele sloten, het maaien langs de eventuele afrastering rond het veld.

We stellen voor om eerst de zelfwerkzaamheid bij de voetbalverenigingen in de dorpen te evalueren. De werkwijze die wij daarbij voorstaan is als volgt.

Stap 1 Overleg de voetbalverenigingen in de dorpen
- overleg met de voetbalverenigingen in de dorpen Zalk, Wilsum en s'-Heerenbroek
- wat zijn de ervaringen
- welke werkzaamheden zijn over te nemen door buitensportverenigingen
- hoe worden de werkzaamheden uitgevoerd (zelf/uitbesteden)
- hoe is de situatie met vrijwilligers en specifiek voor de betreffende werkzaamheden? Hoeveel uur is per tijdvak beschikbaar?
- kennis en materieel vrijwilligers
- aansprakelijkheid en verzekering
- financiële compensatie
- controle en waarborgen

Stap 2 Overleg met de uitvoeringsorganisatie die nu het beheer en onderhoud uitvoert
- welke werkzaamheden kunnen worden overgedragen
- levert dit kostenbesparing op (of liggen de kosten vast)
- overleg met de Sportraad Kampen en de buitensportverenigingen
- overleg met I&M Kampen
- afspraken over monitoring

Stap 3 Wat zijn de ervaringen buiten de gemeente
- informeren bij andere gemeenten
- informeren bij sportverenigingen buiten de gemeente
- informeren bij buitensportadviseurs

Stap 4 Evaluatie in 2008
Begin 2009 kan gestart worden met de uitvoering van de evaluatie. De terugkoppeling vindt plaats medio 2009.

Bijlage 2

De tarieven

Bij de prijs van een product of een dienst, dient onderscheid te worden gemaakt tussen de verkoopprijs en de kostprijs. De verkoopprijs is het tarief. De kostprijs bestaat uit alle kosten die gemaakt moeten worden voor het realiseren van het product of de dienst. De verhouding tussen de verkoopprijs en de kostprijs geeft het kostendekkingspercentage aan.
De *verkoopprijs* (het tarief) is een instrument waarmee het exploitatieresultaat van de accommodatie kan worden beïnvloed (de bedrijfseconomische functie). Anderzijds is het een instrument waarmee de sportdeelname kan worden gestimuleerd (sociaal-maatschappelijke functie). Tussen beide functies kan een spanningsveld bestaan. De "kunst" van bestuur en management is dan ook het gelijktijdig optimaliseren van de bedrijfseconomische en de sociaal-maatschappelijke functie. Het prijsbeleid (tarievenbeleid) kent verschillende grondslagen, namelijk:

Prijsstelling op basis van historische ontwikkelingen
De gemeentelijke praktijk wordt over het algemeen gekenmerkt door kostendekkingspercentages die vaak ver beneden de 100% liggen. Per saldo betekent dit dat allerlei producten en daarmee ook de afnemers (burgers) worden gesubsidieerd. Omdat tarieven vaak op historische en niet op bedrijfseconomisch onderbouwde besluitvorming zijn gebaseerd, betekent dit dat vaak onbewuste en soms onnodige en ongewenste vormen van subsidiëring optreden.

Prijsstelling uit concurrentieoverwegingen
In toenemende mate baseren sportaccommodaties zich bij hun prijsstelling op de tarieven die door concurrerende gemeenten en instanties worden gehanteerd. Belangrijke overweging bij deze methode van prijsberekening is dat men wil voorkomen dat inwoners van de eigen gemeente op grond van financiële overwegingen gebruik gaan maken van voorzieningen van buurgemeenten of particulieren.

Prijsstelling op basis van kostprijs
Bezuinigingen en de noodzaak tot doelmatig werken hebben ertoe bijgedragen dat sportaccommodaties in toenemende mate hun prijzen baseren op de kostprijs. Er zijn echter verschillende mogelijkheden om invulling te geven aan een kostprijsberekening. Belangrijk probleem bij de keuze voor een methode van kostprijsberekening is de vraag welke kosten meegerekend dienen te worden. Vaak worden bijvoorbeeld de kapitaalslasten en groot onderhoud niet meegenomen.

Prijsstelling op basis van gelijkberechtiging van de gebruikers
De kern van deze methodiek is dat de prijsstelling niet van invloed mag zijn op de keuze van het aanwezige pakket van producten en diensten, noch een belemmering mag vormen tot het beoefenen van sport als zodanig. Er zijn meerdere varianten mogelijk om deze methodiek inhoud te geven (uniforme eenheidskorting, uniform dekkingspercentage, abonnementen etc.).

Prijsstelling naar rato van de draagkracht van de gebruiker
Aan het nadeel van gelijkberechtiging waarbij alle potentiële gebruikers een zelfde prijs moeten betalen, terwijl de draagkracht verschillend kan zijn, wordt tegemoet gekomen als bij de prijsberekening rekening wordt gehouden met de draagkracht van de gebruiker. In de praktijk krijgt deze methode vooral gestalte door veronderstellingen van gemeenten over de mogelijke financiële drempels van gebruikers.

Prijsstelling op basis van waardering van het product of de dienst
Sommige gemeenten hebben ervoor gekozen geen relatie te leggen tussen de verkoopprijs en de kostprijs van een product of dienst, maar te kiezen voor een prijs die gekoppeld is aan de waardering voor het product of de dienst en de intensiteit van het gebruik.
Voor de producten en diensten die relatief laag worden gewaardeerd en daardoor een lage bezetting kennen, wordt een relatief lage prijs gehanteerd, terwijl voor de producten en diensten die hoog worden gewaardeerd en een hoge bezetting kennen, een relatief hoog tarief wordt gehanteerd.
In de praktijk blijkt dat de prijsberekeningen zijn gebaseerd op een combinatie van genoemde methodieken. Dit komt doordat aan elk van de besproken methodieken nadelen (naast voordelen) verbonden zijn. De nadelen worden ondervangen door de prijsberekening te baseren op meerdere methodieken. Immers, de methodieken sluiten elkaar niet uit maar vullen elkaar aan.

Berekening van de 'oude' tarieven

Bij het opstellen van de laatste sportnota (1996) is een gymnastiekzaal gebruikt als normaccommodatie, omdat het een basisvoorziening betreft. Het tarief dat betaald moest worden om deze zaal één uur te huren werd als normtarief gebruikt. De hoogte van de overige tarieven voor de binnensport werden vastgesteld op basis van het aantal vierkante meters. Voor *niet* plaatselijke gebruikers werd het tarief verdubbeld en voor commercieel gebruik verviervoudigd. Voor de berekening van de tarieven voor de buitensportaccommodaties diende ook een normtarief per vierkante meter te worden vastgesteld. Met hetzelfde dekkingspercentage als uitgangspunt werd een tarief per vierkante meter vastgesteld. Er werd voor gekozen om een oppervlakte van 6400m2 als normaccommodatie te kiezen. Dit is de gemiddelde grootte van een voetbal wedstrijdveld. Daarna werden de tarieven gerelateerd aan gebruiksmogelijkheden, gebruiksduur en oppervlakte. Dit leverde een normfactor op per soort accommodatie.

Uitgangspunten berekeningen dekkingspercentage:

- Genoemde cijfers zijn gebaseerd op de begroting (de tot nu toe meest zuivere vorm qua toerekening.)
- De kosten zijn exclusief de kapitaalslasten, éénmalige investeringsbedragen en O.Z.B, (door verschillende manieren van afschrijven ontstaan er anders ongewenste afwijkingen).
- De inkomsten zijn alleen de inkomsten uit verhuur aan verenigingen (inkomsten uit onderwijs geven bijvoorbeeld ongewenste afwijkingen).
- Ter vergelijking van de binnen- en buitensportaccommodaties wordt gekeken naar de opbreng sten en uitgaven, zodat een dekkingspercentage kan worden berekend.
- Uitgangspunt is dat er voor zowel binnen- als buitensport een relatief gelijk dekkingspercentage moet komen, vanuit de gedachte dat de sporten gelijk worden behandeld (met andere woorden een gelijk sociaal-maatschappelijke benadering).

<u>Gymnastiekzaal</u>
De tarieven konden dan worden berekend op basis van de volgende gegevens:
Het tarief voor een gymlokaal was € 3,95 per klokuur. Dit werd daarmee het *normtarief per* uur. De oppervlakte van een gymlokaal (voor berekening van sporthaltarieven) wordt gesteld op 240 m^2 (gemiddeld). De gebruiksduur van gymlokalen wordt gesteld op 44 weken (6 weken schoolvakanties en 12 dagen in verband met allerlei feestdagen)
Voor niet-plaatselijke verenigingen werd het tarief verdubbeld. Bij commercieel gebruik werd het tarief verviervoudigd.

<u>Sporthallen</u>
De tarieven voor de sporthallen werden berekend op basis van de tarieven voor gymlokalen. Er wordt rekening gehouden met de oppervlakte van de hallen.

<u>Buitensport</u>
Om de tarieven van de buitensport te berekenen werd teruggegrepen op het dekkingspercentage van de normaccommodatie. Immers om sociaal-maatschappelijk geen verschil te maken wordt uitgegaan van hetzelfde dekkingspercentage (14,05%).
Gezien het feit dat de gebruiksduur van de buitensportaccommodaties zeer verschillend is ten opzichte van de normaccommodatie, is hier rekening mee moeten gehouden. Er ontstond dan een ander dekkingspercentage, gerelateerd aan het aantal weken gebruik. We spreken dan ook over een relatief dekkingspercentage.
Bij de berekening van de tarieven van de binnensport is uitgegaan van een normtarief (= I uur gymlokaal). De overige tarieven werden daarna berekend op basis van m^2. Dit normtarief kan echter bij de buitensportaccommodaties niet gehanteerd worden omdat de accommodaties onderling (binnen/buitensport) enorm verschillen.
Er diende een nieuw normtarief per m^2 voor de buitensport te worden bepaald. Als uitgangspunt wordt gekozen voor een oppervlakte van 6.400 m^2 (gemiddelde grote van een voetbalveld).
Omdat het bijna onmogelijk was het aantal gebruiksuren te bepalen - een pupilienteam kan op eenzelfde veld veel meer uren spelen dan een seniorenteam - werden de tarieven voor de vaste gebruikers niet per uur berekend, maar per jaar.

De tarieven kunnen pas worden berekend als per soort accommodatie een normfactor is berekend. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de oppervlakte, de mogelijke gebruiksduur (aantal weken) en de kwaliteit. Immers bij een buitensportaccommodatie is verschil in kwaliteit van het te bespelen oppervlak (kunststof ten opzichte van gras bijvoorbeeld) waardoor de gebruiksmogelijkheden toenemen. Dit is dus duidelijk anders dan bij de binnensport waar er een constante kwaliteit is. Deze "kwaliteitsnormen" zijn niet te berekenen. Wel kan worden gekeken naar de belasting. Een wedstrijdveld heeft een twee keer zo hoge belasting, omdat er sprake is van een tegenstander. De "belastingsnorm" van een trainingsveld wordt gesteld op de helft van een wedstrijdveld. Dit mag ook worden vertaald in: een wedstrijdveld heeft een twee keer betere kwaliteit dan een trainingsveld.

Dit alles geeft de volgende uitgangspunten:

- De oppervlaktes per accommodaties;
- De gebruiksduur in weken;

  - Voetbal:

52 weken	kalenderjaar
- 5 weken	"winterstop", afgelastingen etc.
- 9 weken	rustperiode in de zomer
- 2 weken	(± 12 dagen) in verband met feestdagen
36 weken	gebruik maximaal.

  - Korfbal, atletiek, soft- en honkbal:
    Dit zijn specifieke zomersporten, die van ongeveer de laatste week maart tot en met de eerste week van oktober gebruik maken van de accommodaties. Dit betekent 6 maanden + 2 weken = 28 weken - 6 weken schoolvakantie = 22 weken gebruik maximaal.

  - Hockey:
    Hockey maakt het hele jaar door gebruik van de (kunststof) accommodatie.
    Dit betekent 52 - 6 weken schoolvakantie - 2 weken (12 dagen) in verband met diverse feestdagen = 44 weken gebruik maximaal.

- Belastingsnormen

Uitgaande van een wedstrijdveld met belastingsnorm 1 is een trainingsveld de helft minder, met andere woorden een norm 0,5.

Voor de verschillende velden worden dan de volgende normen gehanteerd:

wedstrijdveld:	belastingsnorm 1
trainingsveld:	belastingsnorm 0,5
wedstr./trainingsveld:	belastingsnorm 0,75 Half een wedstrijdveld (0,5) en half een trainingsveld (0,25).
wetra-velden:	belastingsnorm 1,25 Volledig wedstrijdveld (1) en voor de helft een trainingsveld (0,25).
Kunststof/gras:	belastingsnorm 1,5 Volledig wedstrijdveld (1) en een volledig trainingsveld (0,50).

- Berekening van de normfactor.

Uitgaande van de oppervlakte, gebruiksduur en belastingsnorm worden de volgende normfactoren berekend: (oppervlakteverhouding x gebruiksduurverhouding x belastingsnorm).

Voetbal

wedstrijdveld voetbal	(6.400 m^2) 6400/6400 x 36/44 x 1.00 =	0.82
wedstrijd/trainingsveld	(6.400 m^2) 6400/6400 x 36/44 x 0,75 =	0.62
wetra-veld	(6.400 m^2) 6400/6400 x 36/44 x 1,25 =	1.03

trainingsvelden

De Maten A t/m C D.O.S.:	7.300/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.47
Veld tribune D.O.S.:	4.100/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.26
Oefenhoek D.O.S.:	2.200/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.14
Trainingsveld KHC, IJVV en Go-Ahead	6.400/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.41
Oefenveld v.v. Kampen	3.300/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.21
Oefenveld Go-Ahead:	5.300/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.34
Oefenveld 's-Heerenbroek	3.500/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.22

Oefenveld Zalk	3.400/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.22
Oefenveld 1 IJ.V.V.	3.150/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.20
Oefenveld 2 IJ.V.V.	3.700/6.400 x 36/44 x 0,50 =	0.24
Korfbal		
wedstrijdveld:	2400/6400 x 22/44 x 1.00 =	0.19
trainingsveld:	2400/6400 x 22/44 x 0,50 =	0.09
kunstgras Wit Blauw	2816/6400 x 22/44 x 1,50 =	0.33
Atletiek		
middenterrein+sintelb.:	14000/6400 x 22/44 x 0,75 =	0.82
Honk/softbal		
honkbalveld:	5000/6400 x 22/44 x 0,75 =	0.29
Hockey		
hoofdveld:	5000/6400 x 44/44 x 1,50 =	1.17
trainingsveld:	1700/6400 x 44/44 x 0,50 =	0.13

Bij het opstellen van de sportnota in 1996 werd gekozen voor een ingroeimodel over meerdere jaren, waarbij het streven gericht is op een relatief gelijk dekkingspercentage van 14,05% voor alle accommodaties in het jaar 2000. Het geheel is gekozen vanuit de filosofie dat er geen waardeoordeel wordt uitgesproken over de verschillende vormen van sport, met andere woorden alle sporten worden zoveel mogelijke gelijk gewaardeerd. Wel diende hierbij rekening te worden gehouden met de gebruiksmogelijkheden. De tarieven worden dan vastgesteld op basis van meerdere (genoemde) grondslagen, daarnaast is gekozen voor een eenvoudige berekeningswijze, daar anders het gevaar levensgroot is dat er niet meer doelmatig en effectief wordt gewerkt. In de jaren de periode na 2000 is het gewenste dekkingspercentage van 14,05% niet gehaald. In die periode werd het tarief verhoogd met het prijsindexcijfer. De kosten stegen echter sneller dan het prijsindexcijfer, waardoor het dekkingspercentage onder de 14,05% terecht is gekomen.

Berekeningssystematiek in deze nieuwe sport- en beweegnota

Geen enkele berekeningssystematiek voor tarieven is waterdicht. Met andere woorden op elk systeem van prijsberekening kan kritiek worden gegeven. Vergelijking met buurgemeenten heeft weinig zin, omdat overal verschillende uitgangspunten (bijvoorbeeld meer/minder subsidie) worden gehanteerd. Het raadsprogramma geeft aan dat gemeentelijke tarieven betaalbaar moeten zijn, zodat zoveel mogelijk mensen aan sportieve activiteiten meedoen.
In deze nieuwe sport- en beweegnota hebben wij ervoor gekozen om de bovengenoemde berekeningssystematiek en het dekkingspercentage vanuit de sportnota van 1996 te handhaven. De dekkingspercentages van de binnen- en buitensport liggen op dit moment niet allemaal op het niveau waarop is ingezet bij de sportnota van 1996. Het gewenste dekkingspercentage van 14,05% is bij de buitensport en de gymnastiekzalen niet gehaald. Wij stellen voor tot het jaar 2017 toe te werken naar een dekkingspercentage van minimaal 14,05% voor de binnen- en buitensportaccommodaties en de berekeningssystematiek te handhaven. Het tarief van de sporthallen verhogen wij met het prijsindexcijfer. Het tarief van de gymnastiekzalen stijgt tot 2017 in de praktijk met 5,125% per jaar. Om te komen tot het gewenste dekkingspercentage verhogen wij jaarlijks tot 2017 de tarieven van de buitensport met 6,25%. De inflatie is hierin niet meegenomen. Om te voorkomen dat het dekkingspercentage onder het gewenste dekkingspercentage van 14,05% zakt, worden de tarieven vanaf 2017 gekoppeld aan het dekkingspercentage.

De berekeningen van diverse dekkingspercentages zijn hieronder weergegeven.

- Huidige dekkingspercentage sporthallen t.o.v. opbrengsten vanuit sportvereniging.
- Huidige dekkingspercentage gymnastiekzalen t.o.v. opbrengsten vanuit sportvereniging.
- Huidige dekkingspercentage sportparken t.o.v. opbrengsten vanuit sportvereniging.
- Totale huidige dekkingspercentage sporthallen.
- Totale huidige dekkingspercentage gymnastiekzalen.
- Totale huidige dekkingspercentage sportparken.

Dekkingspercentage sportaccommodaties m.b.t. sportverenigingen

Sporthallen	**kosten(Excl. Kapitaallasten)**	**baten**	**dekkingspercentage**
De Reeve *	€ 176.851,00	€ 47.980,00	27,13%
Cellesbroek	€ 112.311,00	€ 18.568,00	16,53%
Oosterholthoeve	€ 169.271,00	€ 25.306,01	14,95%
Totaal	**€ 458.433,00**	**€ 91.854,01**	**20,04%**

Gymnastiekzalen	**kosten(Excl. Kapitaallasten)**	**baten**	**dekkingspercentage**
gemeentelijke gymnastiekzalen	€ 187.130,00	€ 18.648,00	**9,97%**

Sportparken	**kosten(Excl. Kapitaallasten)**	**baten**	**dekkingspercentage**
De Maten/De Venen	€ 236.868,00	€ 18.742,12	7,91%
Middenwetering	€ 89.574,00	€ 8.064,86	9,00%
Hagenbroek	€ 78.193,00	€ 10.182,01	13,02%
Den Uithoek	€ 125.016,00	€ 9.596,21	7,68%
Overige sportterreinen	€ 49.291,00	€ 7.462,24	15,14%
Totaal	**€ 578.942,00**	**€ 54.047,44**	**9,34%**

Totale dekkingspercentage sportaccommodaties

Sporthallen	**kosten(Excl. Kapitaallasten)**	**baten**	**dekkingspercentage**
De Reeve *	€ 176.851,00	€ 111.314,00	62,94%
Cellesbroek	€ 112.311,00	€ 78.319,00	69,73%
Oosterholthoeve	€ 169.271,00	€ 110.462,00	65,26%
Totaal	**€ 458.433,00**	**€ 300.095,00**	**65,46%**

Gymnastiekzalen	**kosten(Excl. Kapitaallasten)**	**baten**	**dekkingspercentage**
gemeentelijke gymnastiekzalen	€ 187.130,00	€ 107.914,00	**57,67%**

Sportparken	**kosten(Excl. Kapitaallasten)**	**baten**	**dekkingspercentage**
De Maten/De Venen	€ 236.868,00	€ 32.903,12	13,89%
Middenwetering	€ 89.574,00	€ 17.479,86	19,51%
Hagenbroek	€ 78.193,00	€ 34.198,10	43,74%
Den Uithoek	€ 125.016,00	€ 12.471,21	9,98%
Overige sportterreinen	€ 49.291,00	€ 7.462,24	15,14%
Totaal	**€ 578.942,00**	**€ 104.514,53**	**18,05%**

* bij sportaccommodatie de Reeve is met de cijfers uit de begroting 2008 gerekend.
De cijfers uit 2007 gaven vanwege de brand geen reeel beeld.

Bij de baten zijn de onderwijsvergoeding, de opbrengsten vanuit kleedkamers en lichtmasten niet meegerekend.

Bijlage 3

Evaluatie breedtesportimpuls Kampen

Gemeente Kampen

Grontmij | Marktplan
Bussum, 31 januari 2008

Verantwoording

Titel	:	Evaluatie breedtesportimpuls Kampen
Subtitel	:	
Projectnummer	:	236669
Referentienummer	:	
Revisie	:	
Datum	:	31 januari 2008

Auteur(s)	:	J. van Eck
E-mail adres	:	jan.vaneck@grontmijmarktplan.nl
Gecontroleerd door	:	
Paraaf gecontroleerd	:	
Goedgekeurd door	:	
Paraaf goedgekeurd	:	
Contact	:	Nwe 's-Gravelandseweg 40 1405 HM Bussum Postbus 223 1400 AE Bussum T +31 35 692 66 66 F +31 35 692 66 60 E info@grontmijmarktplan.nl W www.grontmijmarktplan.nl

Inhoudsopgave

1	Aanleiding evaluatie	4
1.1	Aanleiding en doelstelling evaluatie	4
1.2	Inhoud breedtesportimpuls Kampen	4
1.3	Aanpak evaluatie	5
2	Jeugd in beweging	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Voorgenomen opzet en doelstellingen	7
2.3	Resultaten	8
2.3.1	Basisonderwijs	8
2.3.2	Voortgezet onderwijs	9
2.3.3	Speciaal voortgezet onderwijs	10
2.4	Conclusie	10
3	Sportservice en verenigingsondersteuning	12
3.1	Inleiding	12
3.2	Voorgenomen opzet en doel	12
3.3	Resultaten	12
3.4	Conclusie	13
4	Aangepast sporten in beweging	15
4.1	Inleiding	15
4.2	Voorgenomen opzet en doel	15
4.3	Resultaten	15
4.4	Conclusie	16
5	Senioren in beweging	17
5.1	Inleiding	17
5.2	Voorgenomen opzet en doel	17
5.3	Resultaten	17
5.4	Conclusie	19
6	Conclusies en aanbevelingen	20
6.1	Algemene conclusies en aanbevelingen	20
6.2	Conclusies en aanbevelingen per deelproject	22
6.2.1	Jeugd in Beweging	22
6.2.2	Sportservice en verenigingsondersteuning	22
6.2.3	Aangepast sporten in beweging	23
6.2.4	Senioren in beweging	23

1 Aanleiding evaluatie

1.1 Aanleiding en doelstelling evaluatie

De breedtesportimpuls is in 1999 door het kabinet gepresenteerd met als achterliggend doel de breedtesport op lokaal niveau duurzaam te versterken. Aan deze impuls is een subsidieregeling verbonden waarmee gemeenten maximaal 50% subsidie konden krijgen voor de uitvoering van een breedtesportprojectplan. De gemeente Kampen heeft in maart 2002 een aanvraag ingediend bij het ministerie van VWS en deze aanvraag is gehonoreerd. De algemene doelstelling van "Kampen, … sterk in beweging" is:
Door een integrale en interactieve aanpak versterken van de sportinfrastructuur in Kampen, IJsselmuiden en de dorpskernen in het buitengebied waardoor het aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten en voorzieningen wordt vergroot en meer inwoners gaan en blijven sporten en bewegen. Meer specifiek gaat het ook om het intensiveren en uitbreiden van het bestaande sportstimuleringsbeleid – vooral in de richting van IJsselmuiden en de dorpskernen – en het verbeteren van de kwantiteit en de kwaliteit van sport en bewegen in de gemeente.

Het project bestaat uit vijf deelprojecten en heeft een looptijd van 6 jaar (2003-2008).
Naar aanleiding van twee ontwikkelingen wil de gemeente een actueel beeld van de stand van zaken van de projecten:

- continuering van breedtesportactiviteiten na 2008 in relatie met de Perspectievennota;
- opstellen van een nieuw lokaal sportbeleid.

Deze evaluatie heeft plaatsgevonden in de tweede helft van 2007, dus het project loopt hierna nog 1 jaar door (2008). Wel is al een duidelijk beeld te geven van de resultaten van lopende deelprojecten, om dit mee te kunnen nemen in de besluitvorming in april 2008 (Perspectievennota). Het voornemen van de gemeente Kampen is om de continuering van (project)activiteiten naadloos aan te laten sluiten op de afloop van de projectperiode (einde rijkssubsidie).
Daarnaast ontstaat via deze evaluatie een actueel beeld van de activiteiten die succesvol zijn, en op welke onderdelen eventueel bijstelling nodig is.

1.2 Inhoud breedtesportimpuls Kampen

Het breedtesportproject bestaat uit vijf deelprojecten met de volgende doelstellingen:

1. Jeugd in beweging

Het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl voor jeugd en jongeren en het stimuleren van deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten in en om de school, bij de sportvereniging en in de buurt.

2. Sportservice en verenigingsondersteuning

Het ondersteunen van sportverenigingen in de meest ruime zin van het woord en meer specifiek het werven, motiveren en behouden van vrijwilligers en het activeren en organiseren van vormen van deskundigheidsbevordering.

3. Sport en bewegen voor mensen met een beperking

Het ontwikkelen en/of in stand houden van een breed aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten voor mensen (kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen) met een beperking en het stimu-

leren van deelname aan en betrokkenheid bij deze activiteiten. Waar mogelijk en gewenst wordt (organisatorisch) integratie bevorderd en ondersteund onder het motto "Gewoon waar het kan, speciaal waar het moet".

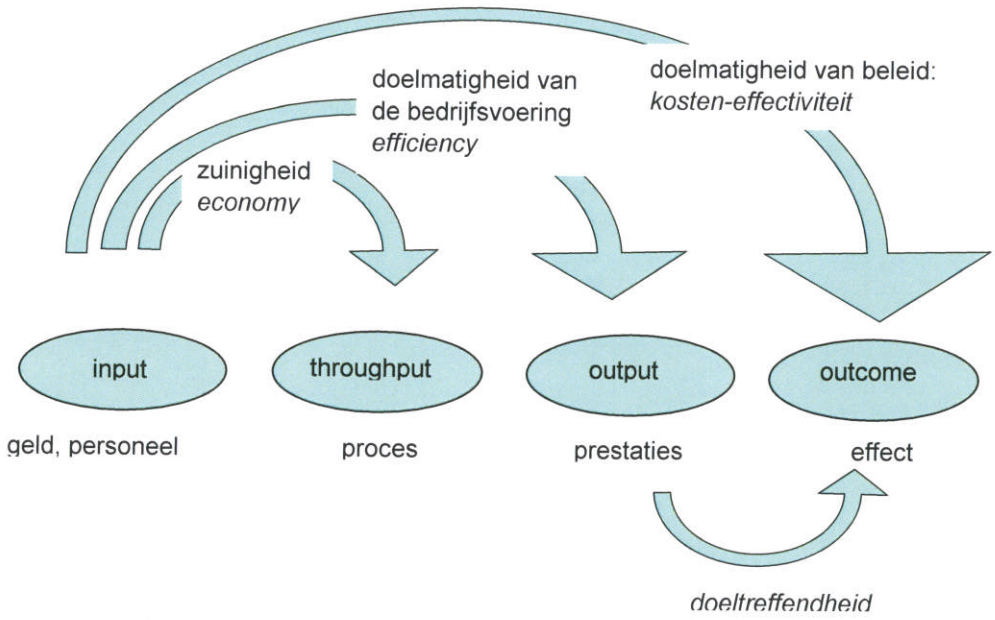
4. Senioren in beweging
Het ontwikkelen van een gevarieerd en breed, op de behoefte afgestemd aanbod van sport- en bewegingsactiviteiten, waarbij ouderen zoveel mogelijk in de gelegenheid worden gesteld om naar eigen keuze en aanleg te bewegen/sporten.

5. Wijken en buurten in beweging
Het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl voor bewoners van wijken, buurten en dorpskernen en het bevorderen van de sociale cohesie en leefbaarheid en het voorkomen van ongewenst sociaal gedrag.

In dit evaluatierapport is geen afzonderlijk hoofdstuk "Wijken en buurten in beweging" opgenomen. De activiteiten in het kader van dit deelproject zijn nauw verbonden met de activiteiten van Jeugd in Beweging (o.a. een jaarlijks streetsportevenement en activiteiten op het nieuwe Cruyff Court). Ook wordt in de uitvoering van "Wijken en buurten in beweging" aansluiting gezocht met de aanpak van het BOS-impulsproject, dat sinds 2007 in Kampen loopt. De activiteiten zijn wel in deze evaluatie betrokken (zie hoofdstuk 2: Jeugd in Beweging)

1.3 Aanpak evaluatie

Als leidraad voor het onderzoek hebben we gebruik gemaakt van een model voor beleidsevaluatie, dat eind jaren negentig is ontworpen door het ministerie van Financiën: Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording (VBTB). Schematisch ziet dat model er als volgt uit:

Essentie van een evaluatie is dat we zowel kijken naar de investeringen, als naar het proces, de prestaties en naar de effecten. De uiteindelijke effecten worden afgezet tegen de (vooraf) gestelde beleidsdoelen.

Bij de uitvoering van de breedtesportimpuls in Kampen zijn, naast de gemeente, diverse lokale en regionale partners betrokken: Sportraad Kampen, Sportraad Overijssel, Vrijwilligers Centrale Kampen, Stichting Aangepast Sporten en diverse sportverenigingen. In het evaluatieonderzoek

hebben interviews plaatsgevonden met sleutelpersonen. Ook is gebruik gemaakt van de jaarverslagen van de gemeente Kampen. Daarnaast hebben we (via deskresearch) ervaringen van andere gemeenten en landelijke publicaties betrokken in de evaluatie.

2 Jeugd in beweging

2.1 Inleiding

De algemene doelstelling van Jeugd in Beweging is het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl voor jeugd en jongeren en het stimuleren van deelname aan sport- en bewegingsactiviteiten in en om de school, bij de sportvereniging en in de buurt.
In het projectplan worden vier doelgroepen onderscheiden:

- kinderen in het basisonderwijs;
- jongeren in het voortgezet onderwijs;
- jongeren in het speciaal voortgezet onderwijs;
- jeugdleden bij sportverenigingen.

De aanpak en activiteiten voor de laatst genoemde doelgroep (jeugdleden bij sportverenigingen) hebben vooral betrekking op het versterken van het jeugdbeleid van sportverenigingen. Er zijn in dit kader binnen het breedtesportproject geen specifieke jeugdactiviteiten opgezet. We betrekken dit aspect dan ook bij hoofdstuk 3, waar we ingaan op verenigingsondersteuning.

2.2 Voorgenomen opzet en doelstellingen

Basisonderwijs
Het project Jeugd in Beweging voor kinderen in de basisschoolleeftijd is in 1996 van start gegaan. Er is gekozen voor de "Kies voor Hart en Sport"-aanpak. Kampen was in het schooljaar 1995-1996 de eerste gemeente (pilot) in Nederland, waar "Kies" werd toegepast.
Kies voor Hart en Sport richt zich op de hoogste klassen van de basisschool (groepen 7 en 8). Het programma bestaat uit verschillende lesmodules over sport, bewegen en gezondheid, die tijdens schooltijd worden behandeld. Daarnaast kunnen kinderen (vrijblijvend) kennis maken met diverse sporten en lokale sportaanbieders.
Doelstelling in het breedtesportproject is om "Kies" te continueren en aan te passen voor jongere kinderen (dus ook de groepen 4 t/m 6). De beoogde resultaten die voor dit deelproject zijn geformuleerd, zijn:

- functioneren van een Platform School en Sport;
- structureel aanbod van sportkennismakingsactiviteiten en gezondheidsvoorlichting (in relatie tot verlengde schooldag);
- versterken van het bewegingsonderwijs;
- jaarlijks programma van schoolsporttoernooien en sportdagen;
- informatiegids met sportmogelijkheden voor kinderen;
- doorverwijzing van kinderen met motorische achterstand naar Club Extra.

Voortgezet onderwijs
De doelstelling voor jongeren in het voortgezet onderwijs ligt, naast het bevorderen van sportdeelname, vooral op het voorkomen van uitval.
De beoogde resultaten in het projectplan zijn:

- structureel aanbod van activiteiten gericht op sportoriëntatie en –keuze (SportZapkaart);
- sport- en gezondheidsvoorlichting als onderdeel van het lesprogramma;
- voorlichting/oriëntatie op vrijwilligerswerk in de sport;
- versterking van het bewegingsonderwijs;
- jaarprogramma voor schoolsporttoernooien en sportdagen;
- sportcommissies voor en door jongeren (J-teams) op de scholen voortgezet onderwijs.

Jongeren in het speciaal voortgezet onderwijs
Ook voor de jongeren in het speciaal voortgezet onderwijs wordt ingezet op het tegengaan van uitval. Veel jongeren in deze doelgroep vallen buiten de boot in het reguliere sportaanbod omdat extra aandacht/begeleiding gewenst is. Door de vrijwilligers in de sportverenigingen kan dit vaak niet of onvoldoende worden geboden. Doelstellingen van het deelproject zijn om verenigingskader hierop te scholen en om in Kampen tot een specifiek (aangepast) sportaanbod te komen.
De beoogde resultaten zijn:

- structureel aanbod via SportMix (sportoriëntatie voor doelgroep);
- sport- en gezondheidsvoorlichting in lesprogramma;
- waar mogelijk integratie in regulier sportaanbod;
- versterking van het bewegingsonderwijs;
- sportcommissie van leerlingen, ouders en docenten.

2.3 Resultaten

2.3.1 Basisonderwijs

Zoals is vermeld, was Kampen in 1996 de "pilot-gemeente" in Nederland voor Kies voor Hart en Sport. Met behulp van de breedtesportimpuls, is "Kies" vanaf 2003 uitgebreid naar IJsselmuiden en omliggende kernen, die vanaf 2002 tot de gemeente Kampen behoren.
De deelnamecijfers van Kies voor Hart en Sport in de afgelopen (project)jaren zijn in de onderstaande tabel opgenomen:

	2003	2004	2005	2006
Deelnemers	850	700	800	800
Scholen	22	21	25	26
Sportaanbieders	17	22	22	23
Scholen met lespakket	9	8	8	8
Scholen vliegende vakleerkracht	9	11	13	14

Uit deze cijfers kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- het aantal scholen dat meedoet aan Kies, is in de projectperiode toegenomen (vooral door samengaan met IJsselmuiden);
- het aantal deelnemers is stabiel;
- het aantal scholen dat gebruik maakt van de vliegende vakleerkracht, is gegroeid.

Uit diverse interviews met betrokkenen (gemeente, sportverenigingen, groepsdocent basisonderwijs) komen daarnaast de volgende bevindingen naar voren:

- Kies voor Hart en Sport is inmiddels een vast en bekend onderdeel van het sportaanbod in Kampen. Veel scholen en sportaanbieders houden in hun jaarplanning rekening met "Kies";
- er bestaat geen duidelijk (gekwantificeerd) totaalbeeld of kinderen in Kampen door deelname aan Kies voor Hart en Sport ook daadwerkelijk lid worden van een vereniging;
- er is niet bekend hoeveel deelnemers aan "Kies" al sportief actief zijn (lid zijn van een vereniging);
- in het projectplan is destijds als doelstelling opgenomen om "Kies" te verbreden naar de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs. Gezien de jonge leeftijd van deze kinderen, de benodigde aanpassingen aan de bestaande modules en de beperkte uiteindelijke meerwaarde, is hiervan afgezien.

In 2005 heeft Grontmij | Marktplan, in opdracht van het ministerie van VWS, onderzoek gedaan naar resultaten en effecten van sportkennismakingsprojecten en jeugdsportpassen[1]. In het onderzoek is naar diverse aspecten van sportkennismaking gekeken, onder andere de doorstroming naar verenigingen en de invloed van kennismakingsprojecten in de sportkeuze op langere termijn.
Bij Kies voor Hart en Sport (een project dat in veel Nederlandse gemeenten wordt uitgevoerd, met een module sportkennismaking) bleek dat 12 tot 17% van de kinderen na het project ‚lid wordt van een vereniging. Ook bij andere projecten (in bijvoorbeeld Ede, Hoorn en Noordoostpolder) komen vergelijkbare doorstromingspercentages terug. Wel is duidelijk dat, naarmate de deelnemers aan sportkennismaking jonger zijn (lagere groepen basisschool), de doorstroming naar verenigingen relatief hoog is. Deze leeftijdsgroep wordt doorgaans sowieso lid van een vereniging. Het effect van het project is dan beperkt.
Over de effecten van sportkennismakingstrajecten op langere termijn (dus duurzaam blijven sporten of op latere leeftijd alsnog een keuze maken voor een bepaalde sport), is zeer weinig bekend. In één gemeente is (in 2003) onderzoek gedaan onder jongeren, die vier jaar daarvoor een kennismakingtraject hadden gevolgd. Afgezet tegen een groep leeftijdsgenoten, die geen kennismaking hadden gevolgd, bleek dat uiteindelijke sportdeelname op latere leeftijd onder beide groepen vergelijkbaar was. Een bijdrage van sportkennismaking aan duurzame sportdeelname werd hierdoor niet aangetoond.

Naast Kies voor Hart en Sport wordt voor de jeugd in groep 8 van de basisschool, jaarlijks een streetsportevenement georganiseerd. In 2004 vond dit voor de eerste keer plaats. Sinds 2006 vindt het evenement plaats op het nieuw aangelegde Cruyff Court. Het aantal deelnemers aan het evenement is jaarlijks toegenomen:

Jaar	2004	2005	2006
Deelnemers	80	100	225

De takken van sport die worden aangeboden, zijn voetbal, basketball, honkbal, skaten en streetdance.

In 2006 heeft een circusproject plaatsgevonden voor leerlingen in de groepen 3 en 4 van het basisonderwijs. Dit project bestond uit 12 lessen per school. In totaal hebben 120 kinderen meegedaan.

2.3.2 Voortgezet onderwijs

In het projectplan zijn voor het deelproject voor het voortgezet onderwijs ambitieuze doelstellingen geformuleerd. Er is breed ingestoken op versterking van het bewegingsonderwijs en sportaanbod en participatie van leerlingen in de organisatie van activiteiten (WhoZ Next-methodiek). De nauwe samenwerking met de VO-scholen in Kampen is cruciaal in het slagen

[1] Een landelijke sporttienrittenkaart?, Grontmij | Marktplan, oktober 2005

van dit deelproject. Het Pieter Zandt College en het Almere College hebben in een vroeg stadium aangegeven niet te zullen participeren in het project (om uiteenlopende redenen).
Voor het Ichtus College is een projectplan voor het schooljaar 2006-2007 opgesteld. In juni 2007 heeft een sportdeelnameonderzoek onder leerlingen van het Ichtus plaatsgevonden. Deze school heeft binnen de afdeling VMBO, een lesprogramma voor Sport, Dienstverlening & Veiligheid opzet. Dit staat overigens los van het gemeentelijke breedtesportproject.
De beoogde activiteiten in het VO zijn in de periode 2003-2007 echter niet van de grond gekomen. Gebleken is dat het creëren van de juiste randvoorwaarden een langere tijd in beslag heeft genomen (o.a. voldoende personele invulling binnen de school en commitment op directieniveau). Het projectplan is medio 2007 goedgekeurd door de directie van het Ichtus; beoogde start van projectactiviteiten is begin 2008.

2.3.3 Speciaal voortgezet onderwijs

Het deelproject richt zich op jongeren van de scholen De Kogge en De Schakel en Stichting de Reeve. Door Stichting Aangepast Sporten worden wekelijks 2 typen activiteiten georganiseerd: zaalvoetbal (een competitie van in totaal 9 teams, ongeveer 50 jongeren) en mountainbike (ongeveer 16 deelnemers). De stichting ontvangt voor het mountainbiken een financiële bijdrage vanuit het breedtesportproject.

Financiën

Voor de totale projectperiode (dus van 2003 tot en met 2008) is voor Jeugd in Beweging €96.300 begroot. Dit is het activiteitenbudget. De personeelskosten voor ondersteuning en begeleiding (medewerkers sportstimulering) worden niet uit dit budget betaald. Jeugd in Beweging bestaat uit vier onderdelen (opzet in het projectplan). De budgetten voor de onderdelen zijn als volgt verdeeld:

Projectbegroting

Jeugd in Beweging basisonderwijs	€40.500
Jeugd in Beweging voortgezet onderwijs	€23.000
Jeugd in Beweging speciaal voortgezet onderwijs	€9.500
Jeugd in Beweging sportverenigingen	€23.300
Totaal	**€96.300**

In de onderstaande tabel zijn de kosten voor Jeugd in Beweging (per projectjaar) tot nu toe weergegeven, dus van 2003 tot en met september 2007. Dit zijn kosten voor activiteiten; de uren van de medewerker sportstimulering zijn hierin niet meegenomen.

Werkelijke uitgaven t/m medio 2007

2003	€4.424
2004	€6.023
2005	€7.401
2006	€3.532
2007 (januari – september)	€6.689
Totaal	**€28.069**

Voor de laatste anderhalf jaar van het project is nog ruim €68.000 beschikbaar.

2.4 Conclusie

Kies voor Hart en Sport heeft een vaste plaats verworven in het sportaanbod in Kampen. Vrijwel alle scholen doen mee. Het aantal leerlingen dat jaarlijks meedoet, is stabiel, ongeveer 800. "Kies" richt zich niet specifiek op leerlingen die nog niet sportief zijn, maar wordt voor alle leerlingen aangeboden. Voor veel kinderen biedt het de mogelijkheid om kennis te maken met een sport die "van huis uit" niet bekend is. In het aanbod wordt getracht zo veel mogelijk aan te sluiten bij de behoefte van de deelnemers (uitdagende, "trendy" sporten).

We beoordelen dit deelproject in Kampen dan ook als positief. Op dit moment ontbreekt wel een totaalbeeld of ook sportief inactieve kinderen meedoen en of kinderen die een andere sport kiezen naar aanleiding van het project. Een aanbeveling is om dit, via een korte vragenlijst/steekproef onder deelnemers, in beeld te krijgen.

In het deelproject voor leerlingen in het voortgezet onderwijs is veel tijd en energie gestoken in samenwerking met en het creëren van draagvlak bij de Kamper scholen. Er is een sportdeelnameonderzoek uitgevoerd op één van de scholen. Vooralsnog heeft het project niet geleid tot daadwerkelijke sport- en beweegactiviteiten voor de leerlingen. Planning is om dit in 2008 van start te laten gaan.
We onderschrijven dat het creëren van de juiste randvoorwaarden op de scholen een belangrijke succesfactor is. Als er geen draagvlak/commitment op directieniveau is, zullen de activiteiten niet van de grond komen. Het project was tot nu toe geheel afhankelijk van het enthousiasme van één vakleerkracht LO. Dit is een te smalle basis en daardoor zeer kwetsbaar (dit is in de praktijk ook gebleken).
Als aanbeveling willen we meegeven dat ook moet worden gekeken naar eventuele alternatieve activiteiten voor deze leeftijdsgroep, bijvoorbeeld aanhaken bij de BOS-impulsprojecten in de wijken. Het bereiken van sportief inactieve jongeren blijkt vaak erg lastig, ook als er voldoende draagvlak is bij een schoolleiding of vaksectie LO. Als afspraken of projectvoorstellen met de scholen uiteindelijk niet leiden tot een substantiële interventie, blijft het een druppel op de gloeiende plaat. Het uiteindelijke effect is dan nihil en staat niet in verhouding tot geïnvesteerde middelen.

Voor de doelgroep uit het speciaal (voortgezet) onderwijs worden wekelijks activiteiten georganiseerd door Stichting Aangepast Sporten. Echter, als we de doelstellingen en de beoogde activiteiten (o.a. opzetten SportMix-programma) uit het projectplan afzetten tegen de gerealiseerde activiteiten, moeten we concluderen dat dit zeer summier is.

3 Sportservice en verenigingsondersteuning

3.1 Inleiding

De centrale doelstelling voor dit deelproject luidt: het ondersteunen van sportvereniging in de meest ruime zin van het woord en meer specifiek het werven, motiveren en behouden van vrijwilligers en het activeren en organiseren van vormen van deskundigheidsbevordering.

3.2 Voorgenomen opzet en doel

De beoogde resultaten zijn:

- een Sportservicepunt Kampen;
- samenwerking tussen het nieuwe sportservicepunt en Vrijwilligerscentrale Kampen;
- beleidsondersteuning voor sportverenigingen;
- administratieve en organisatorische dienstverlening;
- programmering en ondersteuning van sportevenementen;
- jaarlijks communicatieplan;
- regulier vrijwilligersbeleid;
- planning en organisatie van (bij)scholingen, themabijeenkomsten etc.;
- samenwerking met diverse lokale maatschappelijke organisaties.

3.3 Resultaten

In 2003 is gestart met het opzetten van een nieuw lokaal sportservicepunt in Kampen. Dit eerste jaar is vooral gebruikt voor het opstellen van een plan van aanpak en het informeren van betrokken partners en de sportverenigingen (draagvlak). Het sportservicepunt is een samenwerkingsverband tussen de gemeente, Vrijwilligerscentrale Kampen, Sportraad Kampen en Sportraad Overijssel. Met behulp van de middelen van de breedtesportimpuls was in eerste instantie bij de vrijwilligerscentrale 4 uur per week beschikbaar voor de ondersteuning van sportverenigingen. Vanuit het project zijn daar later 200 uren extra beschikbaar gekomen om verenigingen meer één op één te kunnen begeleiden.

Het ondersteunen van het vrijwilliger kader bij sportverenigingen staat centraal. De dienstverlening door het sportservicepunt is breed ingestoken: informatievoorziening via website en (digitale) nieuwsbrieven, een cursusaanbod, informatiebijeenkomsten en één-op-één ondersteuningstrajecten.

In de periode 2003-2006 zijn vanuit het sportservicepunt de volgende activiteiten georganiseerd:

- verspreiding digitale nieuwsbrief (8 per jaar, dus elke zes weken);
- het ontwikkelen en verspreiden van een papieren nieuwsbrief;
- informatieverstrekking diverse projecten (o.a. Fair play);
- vijf thema-bijeenkomsten (onderwerpen: in- en externe communicatie, verenigingsadministratie, werving- en behoud van vrijwilligers, sportiviteit & respect, verenigingsondersteuning);
- een regionaal sportcongres (door 28 sportverenigingen bezocht);

- een voetbalclinic met FC Zwolle voor alle Kamper voetbalverenigingen;
- Sportimpuls in 2005 en 2006;
- onderzoek onder sportverenigingen;
- IK sport-scan bij 5 sportverenigingen (IK sport is een analyse-instrument om diverse organisatorische en financiële aspecten van een vereniging in kaart te brengen);
- diverse intakegesprekken sportverenigingen;
- cursus sociale hygiëne (13 verenigingen);
- cursus "Kanjers in de sport" (3 verenigingen);
- cursus verkeersregelaar (10 verenigingen);
- cursus Eerste Hulp Bij Sport Ongelukken (EHBSO) (13 verenigingen);
- workshop arbowetgeving (1 sportvereniging);
- "incompany" ondersteuningstrajecten (bij 5 verenigingen);
- advisering bij intern conflict (1 sportvereniging);
- ondersteuning bij project Allochtonen in de sport (1 vereniging).

Financiën
Voor sportservice en verenigingsondersteuning is een totaalbudget van € 50.600 beschikbaar (voor de periode 2003 tot en met 2008).
De uitgaven voor het deelproject Sportservice en verenigingsondersteuning (per projectjaar) zijn:

Werkelijke uitgaven t/m medio 2007

2003	€802
2004	€903
2005	€4.650
2006	€12.140
2007 (januari – september)	€7.824
Totaal	**€26.319**

Voor de resterende looptijd (anderhalf jaar) is nog ongeveer € 24.000 beschikbaar.

3.4 Conclusie

De aanpak en resultaten van het deelproject "sportservice en verenigingsondersteuning" beoordelen we als positief. In een relatief korte tijd was het lokale sportservicepunt operationeel. Het succesvol opzetten van en bekendheid geven aan een nieuw organisatieonderdeel vraagt tijd. Vaak zijn positieve ervaringen van verenigingen en mond-op-mond-reclame bepalend voor de mate waarin men de weg naar het sportservicepunt weet te vinden. Het zwaartepunt van het sportservicepunt lag (in eerste instantie) op informatievoorziening en het aanbieden van cursussen. Doelstelling vanuit het sportservicepunt is wel dat aan verenigingen zoveel mogelijk direct toepasbare handvatten of producten worden meegegeven.

Ook wanneer we de bereikte resultaten afzetten tegen het beschikbare activiteitenbudget en uren bij de gemeente en de vrijwilligerscentrale komen we tot een positief oordeel. Zoals gebleken is, is vier uur (1 dagdeel) per week voor de ondersteuner vanuit de Vrijwilligerscentrale te beperkt. Met het bijhouden van de website en het vullen van de periodieke nieuwsbrieven is die capaciteit waarschijnlijk al gebruikt. Er is dan geen ruimte meer voor contacten met of concrete ondersteuning aan een vereniging. Daarom zijn gedurende het project extra uren voor de ondersteuner beschikbaar gesteld.

Het vaststellen van de meerwaarde en effecten van verenigingsondersteuning is vaak erg lastig. Uit gesprekken met verenigingsbestuurders en Sportraad Kampen blijkt ook dat veranderingen/verbeteringen bij verenigingen (op dit moment) moeilijk vast te stellen zijn. Dat betekent overigens niet dat men niet positief is over de aangeboden activiteiten. Grontmij | Marktplan

heeft in 2004 landelijk onderzoek gedaan naar de effecten van verenigingsondersteuning[2]. In het onderzoek zijn verenigingen benaderd die één tot twee jaar daarvoor ondersteund waren. Uit het onderzoek blijkt dat bij zes op de tien verenigingen door de ondersteuning, zaken in positieve zin zijn veranderd. Bij vier op de tien verenigingen is geen enkele verandering merkbaar. Wel komt naar voren dat het effect/succes van een ondersteuningstraject groter is naar mate dit traject langer duurt.

In Kampen zijn de diverse cursussen en themabijeenkomsten voor verenigingskader doorgaans goed bezocht. Zo'n bijeenkomst kan ook de aanleiding zijn om de desbetreffende onderwerpen binnen de eigen vereniging eens tegen het licht te houden en verder te gaan met een (meer intensief) "incompany" traject. Als aandachtspunt willen we wel meegeven dat door de gemeente (sportservicepunt) steeds kritisch naar dit "algemene" aanbod gekeken moet worden en wat verenigingen hiervan mee "naar huis" nemen.

In hoofdstuk 6 gaan we verder in op aanbevelingen en aandachtspunten voor verenigingsondersteuning in Kampen.

[2] Verenigingsondersteuning: de vereniging en de ondersteuner aan het woord. Grontmij | Marktplan 2004.

4 Aangepast sporten in beweging

4.1 Inleiding

Een groot deel van doelstellingen en activiteiten van het deelproject "Aangepast sporten in beweging" vallen samen met het deelproject Jeugd in Beweging. Voor de aanpak en resultaten van aangepast sporten voor kinderen en jongeren verwijzen we dan ook naar hoofdstuk 2 van dit rapport (o.a. de activiteiten door Stichting Aangepast Sporten, Club Extra, Sport Mix).

4.2 Voorgenomen opzet en doel

De beoogde resultaten die voor dit deelproject zijn geformuleerd, zijn:

- meer mensen met een beperking doen mee aan een structureel en goed op elkaar afgestemd aanbod van sport- en beweegactiviteiten;
- een goede basis voor instandhouding van een kwalitatief verantwoord activiteitenaanbod;
- structurele samenwerking tussen gemeente Kampen, Stichting Aangepast Sporten, Sportservicepunt Kampen, Revalidatiecentrum Vogellanden, Strepas, sportverenigingen, gezondheidszorg, doelgroepen, Sportraad Overijssel/NebasNSG;
- een gemeentelijk subsidiebeleid;
- een effectieve doorverwijsstructuur waarin het sportservicepunt een loketfunctie vervult voor potentiële deelnemers, sporters en belangenorganisaties;
- Club Extra voor motorisch zwakke kinderen, Sport Mix-activiteiten voor leerlingen in het speciaal onderwijs en een specifiek sportaanbod met kinderen met een lichamelijke handicap.

4.3 Resultaten

Naast de activiteiten voor aangepast sporten voor jongeren (zie hoofdstuk 2) zijn in dit deelproject de volgende resultaten te noemen:

- een wekelijks beweegaanbod voor ouderen met een verstandelijke beperking (12 deelnemers);
- een informatiegids met sportmogelijkheden voor de doelgroep;
- ontwikkeling logboek voor zwemvereniging ten behoeve van het zwemuur voor mensen met een verstandelijke beperking;
- onderzoek naar haalbaarheid aparte beweeggroep voor kinderen met ADHD/PDD NOS (enquête in basisonderwijs). Gebleken is dat hier onvoldoende draagvlak/belangstelling voor is;
- afspraken met 15 huisartsen over doorverwijzing van patiënten naar sport- en beweegmogelijkheden.

Financiën
Voor de totale projectperiode (2003 t/m 2008) is een budget van € 8.850 beschikbaar.
De uitgaven voor Aangepast sporten (uit activiteitenbudget) zijn:

Werkelijke uitgaven t/m medio 2007

2003	€0
2004	€0
2005	€607
2006	€928
2007 (januari-september)	€1.698
Totaal	**€3.233**

Voor de laatste fase van het project is nog € 5.600 beschikbaar.

4.4 Conclusie

"Aangepast sporten in beweging" is, in termen van activiteitenbudget en tijdsbesteding van de medewerker sportstimulering, het kleinste deelproject. De activiteiten hebben vooral betrekking op informatievoorziening aan de doelgroep over sport- en beweegmogelijkheden in Kampen. Deze invulling van het thema "sporten met een beperking" is vergelijkbaar met de opzet in andere gemeenten met een breedtesportimpuls. Uit landelijk evaluatieonderzoek naar de breedtesportimpuls, dat Grontmij | Marktplan in opdracht van VWS uitvoert, komt naar voren dat "slechts" 2% van de totale rijkssubsidie betrekking heeft op aangepast sporten. Een derde van de gemeenten met aangepast sporten als deelproject, richt zich op onderzoek en voorlichting. De meest voorkomende invulling is via Club Extra (voor kinderen met een motorische achterstand).

Het opzetten van een lokale sportinfrastructuur voor mensen met een beperking vraagt veel tijd en inzet. Voortdurende afstemming met belangenorganisaties en verzorgenden is vaak cruciaal in het succes. Bij sport en bewegen voor de doelgroep komt doorgaans veel meer kijken dan de activiteiten zelf, bijvoorbeeld vervoer naar en toegankelijkheid van accommodaties. Als dat soort randvoorwaarden niet of slechts ten dele zijn ingevuld, bestaat uit risico dat deelname van sportactiviteiten niet van de grond komen.

Gezien de beperkte begrote middelen in het Kampense breedtesportproject (ongeveer 1.500 euro per jaar), mag dan ook niet verwacht worden dat een forse impuls wordt gegeven aan versterking van de specifieke sportinfrastructuur. Het verstrekken van informatie (via brochures en de beweegmarkt) en afstemming met de Stichting Aangepast Sporten beoordelen we dan ook als positief.

5 Senioren in beweging

5.1 Inleiding

Sport- en beweegactiviteiten voor ouderen vinden al langere tijd plaats in Kampen. Al in 1998 was Kampen pilotgemeente voor GALM. GALM staat voor Groninger Actief Leven Model. Het is een bewegingsprogramma (ontwikkeld door de Rijksuniversiteit Groningen) voor de doelgroep 55- tot 65-jarigen die niet voldoende sportief actief zijn. Uit landelijk onderzoek blijkt dat ongeveer 55% van de totale groep ouderen niet voldoende beweegt. Kenmerk van GALM is een vaste formule met verschillende fasen: het aanschrijven van de doelgroep (inclusief huis-aan-huis-bezoeken), een eerste fittest, een introductieprogramma van 12 weken, een vervolgprogramma van 30 weken en een tweede (afsluitende) fittest. Daarna is het de bedoeling dat de deelnemers verder gaan als zelfstandige groep of bijvoorbeeld aansluiting vinden bij een sportvereniging of welzijnsorganisatie.
Met behulp van de breedtesportimpuls zijn de GALM-projecten in Kampen gecontinueerd en uitgebreid naar IJselmuiden en andere kernen.
Het project "Senioren in beweging" beperkt zich niet tot de doelgroep voor GALM. Ook voor oudere senioren en ouderen met een chronisch aandoening of verstandelijke beperking wordt een aanbod nagestreefd.

5.2 Voorgenomen opzet en doel

De beoogde resultaten zijn:

- uitbreiding van het sport- en bewegingsaanbod voor ouderen (MBvO en Sport voor Ouderen);
- specifieke sportstimuleringsprojecten voor ouderen via Bewegen en Gezondheid, SCALA en MBvGO;
- werving van vrijwilligers en deskundigen via Senioren Sport Gilde;
- meer 55+-ers blijven/worden lid van een sportvereniging.

5.3 Resultaten

In de periode 2003-2007 zijn drie GALM-projecten uitgevoerd, waarbij in 2005 en 2007 ook SCALA (voor ouderen met een chronische aandoening) is opgenomen. In de onderstaande tabel is de deelname aan deze GALM-projecten weergegeven:

GALM onderdeel	Landelijke ervarings-cijfers	Bevindingen 2-meting breedte-sportimpuls	GALM Kampen 2003	GALM /SCALA 2005 Kampen	GALM / SCALA 2007 Kampen
Gemiddeld aantal benaderde personen in "enkel" GALM-project	1250	1318	1475	1800	1500
Omvang GALM-doelgroep (55% van de benaderde ouderen)	688	725	812	990	825
Percentage en absolute aantal deelnemers fittest t.o.v. totale aangeschreven groep	12% (150)	10% (128)	20% (302)	14% (257)	12% (181)
Percentage en absolute aantal deelnemers introductieprogramma t.o.v. groep inactieve ouderen (doelgroep GALM)	18% (124)	13% (94)	28% (225)	15% (153)	15% (120)
Percentage en absolute aantal instromers in introductieprogramma op basis van aantal deelnemers fittest	73% (109)	71% (91)	75% (225)	60% (153)	66% (120)
Percentage en absolute aantal instromers in vervolgprogramma op basis van aantal deelnemers introductieprogramma	80% (87)	69% (63)	52% (117)	91% (139)	88% (105)

Wanneer we de resultaten van de GALM-trajecten in Kampen vergelijken met ervaringen van andere gemeenten met GALM, kunnen we de volgende conclusies trekken:

- het aantal personen dat in een GALM-project in Kampen wordt benaderd, ligt boven het landelijk gemiddelde;
- het percentage mensen dat deelneemt aan de fittest en het introductieprogramma, is vergelijkbaar met landelijke cijfers;
- het deel van de mensen, dat deelneemt aan het vervolgprogramma in Kampen, ligt boven het landelijk gemiddelde.

Doel van GALM is dat na afloop van het project (introductie- en vervolgprogramma) de deelnemers actief blijven. Tot medio 2007 werden zelfstandige GALM-groepen ondergebracht bij Stichting Welzijn Senioren Kampen. Vanaf medio 2007 zijn deze groepen lid van de gymnastiekverenigingen RK DOS en YGV. De kosten voor de deelnemers zijn (tot nu toe) onveranderd: de kosten voor zaalhuur en docenten kunnen uit de eigen bijdrage van de deelnemers worden voldaan. De zaaluren in de accommodaties zijn ook gelijk gebleven, waardoor de gymnastiekverenigingen geen zorg hebben voor extra uren. De gemeente heeft aan de verenigingen een eenmalige bijdrage versterkt voor de aanschaf van sportmateriaal voor de GALM-groepen.

Informatievoorziening

In 2004 en 2005 zijn twee beweegdagen voor ouderen georganiseerd, waar diverse sportaanbieders zich hebben gepresenteerd aan bezoekers. De beide dagen zijn door respectievelijk 175 en 154 mensen bezocht. Ook is het sport- en beweegaanbod voor ouderen opgenomen in een gemeentelijke informatiegids.

Financiën
Voor Senioren in Beweging is in totaal € 53.900 opgenomen in de projectbegroting.
De kosten per projectjaar voor Senioren in beweging zijn:

Werkelijke kosten t/m medio 2007

2003	€3.623
2004	€2.559
2005	€15.102
2006	€8.400
2007 (januari-september)	€7.291
Totaal	**€36.975**

Voor de laatste anderhalf jaar is nog ongeveer € 17.000 beschikbaar.

5.4 Conclusie

We beoordelen de resultaten van de drie GALM-projecten in Kampen als zeer positief. Het aantal deelnemers en doorstromers ligt boven het landelijk gemiddelde. Evenals Kies voor Hart en Sport heeft GALM al een vaste plaats in het lokale sportaanbod.

Ook het onderbrengen van zelfstandige GALM-groepen bij de gymnastiekverenigingen is positief. Uit landelijke ervaringen blijkt namelijk dat dit in de praktijk niet altijd eenvoudig is. Dit heeft te maken met het reguliere aanbod van sportverenigingen, dat vaak niet is gericht op oudere leden. Als ouderen lid worden van een vereniging ligt vaak het contributieniveau aanzienlijk hoger dan de eigen bijdrage voor GALM. In Kampen is dit op dit moment overigens niet het geval. De kosten, docent en zaaluren voor GALM zijn één op één meegenomen. Aandachtspunt is wel dat ook voor de langere termijn wordt bezien of dit tegen deze condities mogelijk blijft. De gemeente, de verenigingen en de deelnemers zullen hierover onderling afstemming moeten blijven houden. Uit (landelijke) bevindingen van GALM-docenten blijkt dat het zoveel mogelijk constant blijven van de docent, de accommodatie en het tijdstip zeer belangrijk is in de continuïteit van een GALM-groep. Wijzingen zijn veelal aanleiding voor uitval van deelnemers.

Als we naar de gemaakte kosten kijken voor GALM, blijkt dat de projectuitgaven relatief laag zijn. Gemiddeld kost een GALM-project (waar 1000 personen worden benaderd) ongeveer €13.000. Bij navraag blijkt dat bij het project in Kampen de kosten voor zaalhuur niet in de werkelijke projectuitgaven zijn meegenomen. Ook de kosten van dagdelen van de medewerker(s) sportstimulering zitten hier niet in. Voor de lopende projecten is dit op zich geen probleem, maar dit is wel een aandachtspunt voor toekomstige GALM-projecten. Als in de jaarlijkse (sport)begroting een GALM-project wordt voorzien, zouden alle werkelijke kosten moeten worden meegenomen. Dit voorkomt onduidelijkheid en discussie over verschillen in de werkelijke kosten van deze activiteit.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Algemene conclusies en aanbevelingen

Het Kampense breedtesportproject bevindt zich in het voorlaatste jaar en zal geheel 2008 door lopen. Dit evaluatieonderzoek heeft plaatsgevonden in de tweede helft van 2007. Toch kunnen we, op basis van de resultaten tot nu toe, een goede beoordeling maken van de voortgang en resultaten van de projecten. In het laatste projectjaar zullen naar verwachting, activiteiten worden gecontinueerd en uitgebreid. Eventuele bijstelling of intensivering in het laatste jaar is ook nog mogelijk. De conclusies van deze evaluatie vormen input voor de Perspectievennota en het nieuwe sportbeleid van de gemeente Kampen.

Algemene conclusie op basis van centrale doelstelling

De centrale doelstelling voor het totale project in Kampen (zoals opgenomen in het projectplan) bestaat uit de volgende onderdelen:

- versterken van de sportinfrastructuur in Kampen, IJsselmuiden en dorpskernen in het buitengebied;
- vergroting van het aanbod aan sportvoorzieningen en activiteiten;
- meer inwoners gaan en blijven sporten;
- intensiveren en uitbreiden van het bestaande sportstimuleringsbeleid.

Op basis van de bereikte resultaten tot nu toe, concluderen we dat, met behulp van het breedtesportproject, Kies voor Hart en Sport (basisonderwijs) en GALM (55+) een stevige basis in Kampen hebben. Deze activiteiten zijn, conform doelstelling, uitgebreid naar IJsselmuiden en overige kernen.

Voor het versterken van de sportinfrastructuur is in relatief korte tijd het sportservicepunt operationeel geworden. Het sportservicepunt richt zich op het ondersteunen en informeren van vooral de georganiseerde sport. We beoordelen dit als een positieve ontwikkeling. Of deze ondersteuning (op langere termijn) bijdraagt aan "sterkere" sportverenigingen, kan op dit moment nog niet worden vastgesteld.

Of ook daadwerkelijk meer inwoners van Kampen (door het breedtesportproject) gaan of blijven sporten, is niet vast te stellen. Dit is sowieso moeilijk te bepalen. Er is geen sprake van een nulmeting aan het begin van het project, waardoor eventuele vergelijking na afloop niet mogelijk is.

Dit is dan ook een aanbeveling bij het opstellen van het nieuwe sportbeleid: zorg voor een voldoende duidelijk beeld van de huidige stand van zaken in Kampen (zoveel mogelijk gekwantificeerd). Op die manier kan een goede tussentijdse en eindevaluatie worden gemaakt, waardoor bijsturing mogelijk is. Overigens is bij de BOS-impulsprojecten in Kampen al een dergelijk startpunt ("nulmeting") in kaart gebracht.

Van sommige projecten is (op basis van landelijke ervaringscijfers) wel een indicatie te geven of deze leiden tot meer sportdeelname. Kies voor Hart en Sport richt zich op een doelgroep waar de sportdeelname al hoog is (ongeveer 85%). Deze sportoriëntatie in het basisonderwijs trekt vaak kinderen die al sportief actief zijn en een tweede (nieuwe) sport willen proberen. Het bereiken van kinderen die nog niet sporten, blijkt vaak moeilijk. Een echte toename van het aantal sporters is dan ook beperkt.

Een ander voorbeeld: GALM richt zich specifiek op ouderen die niet of onvoldoende bewegen. Dit wordt vastgesteld door een fittest. Van deelnemers aan GALM kan dus wel gesteld worden

dat die een "nieuwe"groep sporters is. Uitdaging in de GALM-methodiek is vooral om zo veel mogelijk deelnemers (na afloop van het project) blijvend actief te houden.

Proces en organisatie
De gemeente Kampen heeft in de opzet en uitwerking van de projecten terecht veel aandacht gegeven aan het betrekken van diverse partners uit het veld. Uitgangspunt is een integrale aanpak. Doelstelling is dat (succesvolle) activiteiten ook na de projectperiode (na beëindiging van de rijkssubsidie) worden voorgezet. Daarbij is bekendheid en draagvlak in het veld cruciaal. De gemeente heeft daarom samenwerking gezocht met relevante lokale en regionale partners. Per deelproject zijn zij vertegenwoordigd in werkgroepen.
Wel merken we dat bij veel activiteiten worden geïnitieerd en georganiseerd door de medewerkers sport van de gemeente. Er wordt ook veel tijd geïnvesteerd in het informeren en betrekken van derden, ook als dat niet direct leidt tot activiteiten die door derden worden opgepakt. Voorbeeld hiervan is het intensieve en langdurige traject om tot afspraken te komen met het voortgezet onderwijs. Aanbeveling is om steeds kritisch te kijken of de inspanning/tijdsinvestering leidt tot het gewenste resultaat. Als dit niet het geval is, moet worden overwogen om tijd en middelen op een alternatieve manier in te zetten.

In de projectbegroting voor "Kampen…sterk in beweging" is een uitsplitsing gemaakt in activiteitenbudget en budget voor personele inzet. Uit deze laatst genoemde middelen worden de uren van de medewerkers sport gefinancierd. In totaal is 44 uur per week beschikbaar (1,2 fte).
De verdeling van personele inzet over de deelprojecten is als volgt:

Project	Uren per week	%
Jeugd in beweging	13	30%
Senioren in beweging	13	30%
Aangepast sporten in beweging	6	13%
Sportservice en verenigingsondersteuning	8	18%
Algemeen / coördinatie	4	9%
Totaal	**44**	**100%**

Geformuleerde doelstellingen en financiële kaders
Met "Kampen, sterk in beweging" is in 2002 een omvangrijk en degelijk projectplan neergelegd, uitgesplitst in 5 deelprojecten. Op basis van de begrote activiteitenbudgetten, blijkt dat de nadruk in het project ligt op de onderdelen Jeugd in Beweging, Verenigingsondersteuning en Senioren in Beweging. Per deelproject is vooraf een aanzienlijk aantal doelstellingen en beoogde activiteiten opgesomd. Gedurende de looptijd is besloten om een keuze te maken en een aantal activiteiten (vooralsnog) niet op te pakken, o.a. Club Extra, Sport Mix, Wijken en buurten in beweging.

Voor alle deelprojecten geldt dat een aanzienlijk deel van het activiteitenbudget nog beschikbaar is voor het laatste anderhalf jaar, dat het breedtesportproject loopt. De diverse activiteiten in Kampen zijn vanaf 2005 goed "op stoom" gekomen. We zien dan ook vanaf die periode een groei in de werkelijk bestede middelen. De eerste jaren (2003 en 2004) zijn benut voor het opzetten van de organisatie en het creëren van draagvlak in het veld. Het zwaartepunt van de bestedingen zal naar verwachting in de laatste fase van de projectperiode liggen. We zien dit beeld overigens in de meeste gemeenten met een breedtesportimpuls.

Wat bij een aantal projecten echter opvalt, is dat het beschikbare budget relatief beperkt is. Onze inschatting is dat het uitvoeren van alle beoogde activiteiten niet voor het begrote projectbudget mogelijk was geweest. Als aandachtspunt voor het nieuwe sportbeleid (jaarplannen) willen we dan ook meegeven om steeds kritisch te kijken of de financiële kaders toereikend zijn om alle beoogde resultaten te behalen. Wees realistisch in de te formuleren doelen/effecten en kwantificeer doelstellingen zoveel mogelijk.

De financiële verslaglegging per deelproject is zeer gedetailleerd en daardoor is goed terug te halen wat de werkelijke kosten per activiteit zijn. Gedurende de projectperiode kunnen dan ook bijstellingen plaatsvinden. Aandachtspunt is wel dat alle werkelijke kosten moeten worden toegerekend aan een activiteit/project (bijvoorbeeld huur zaaluren voor GALM). Op die manier kunnen voor de toekomst duidelijke/scherpe begrotingen worden opgesteld, zonder dat sprake is van "verborgen" kosten.

6.2 Conclusies en aanbevelingen per deelproject

6.2.1 Jeugd in Beweging

Het deelproject Jeugd in Beweging is onderverdeeld naar basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal voortgezet onderwijs en jeugd bij de sportverenigingen. Kies voor Hart en Sport (basisonderwijs) loopt al langer in Kampen. In het breedtesportproject is het aantal scholen en deelnemende sportaanbieders toegenomen. Het totaal aantal deelnemers blijft vrij stabiel. Het jaarlijkse streetsportevenement wordt goed bezocht.

Voor de doelgroepen voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs is gebleken dat het aanbieden van nieuwe activiteiten moeizaam verloopt. Er is veel tijd en energie geïnvesteerd in afstemming en samenwerking met de VO-scholen. Met één van de drie scholen zijn verregaande afspraken gemaakt over de start in 2008. Tot nu toe is wel gebleken dat er ook op die school sprake is van een zeer smalle basis (één docent). Het project is hierdoor zeer kwetsbaar.

6.2.2 Sportservice en verenigingsondersteuning

Het sportservicepunt in Kampen was in een relatief korte tijd operationeel. Uitgangspunt is om verenigingen op cursussen en bijeenkomsten steeds praktische en direct toepasbare producten aan te reiken. De ontwikkeling en verdere invulling van het sportservicepunt zijn nog gaande. Wel is in de afgelopen jaren een toename van activiteiten en producten te zien. In relatie tot het nieuw te ontwikkelen sport(stimulerings)beleid in Kampen, willen we voor het thema "verenigingsondersteuning" de volgende aanbevelingen/overwegingen meegeven:

- Blijf investeren in verenigingsondersteuning: niet zozeer in het beschikbaar stellen van veel (meer) geld, maar maak keuzes over de aanpak en eventuele prioriteiten bij een grotere vraag aan ondersteuning. Wel stellen we voor uitbreiding van het aantal beschikbare uren voor sport vanuit de Vrijwilligerscentrale Kampen te overwegen.

- Wees kritisch over het aantal accountgesprekken en algemene themabijeenkomsten. Natuurlijk kunnen informatiebijeenkomsten nuttig zijn voor verenigingsbestuurders, maar bieden vaak geen oplossing voor een specifieke problematiek of knelpunten. Een één-op-één-traject met een vereniging is dan effectiever. (Deze aanpak/strategie is overigens al wel ingezet door sportservice Kampen.)

- Overweeg langere (intensievere) ondersteuningstrajecten per vereniging. Uit onderzoek van Grontmij | Marktplan naar verenigingsondersteuning komt naar voren dat de kans op succes van ondersteuning toeneemt naarmate er meer dagdelen voor de ondersteuner beschikbaar zijn[3].

- Maak vooraf duidelijke afspraken met het verenigingsbestuur over de eigen inzet en opstelling van de vereniging in het traject. Zorg voor een voldoende brede afvaardiging vanuit de vereniging, die bij het ondersteuningtraject betrokken is. Draagvlak binnen de vereniging is cruciaal om ondersteuning succesvol te laten zijn.

[3] Verenigingsondersteuning, de vereniging en de ondersteuner aan het woord, Grontmij | Marktplan, 2004

- Overweeg een (financiële) beloning aan een vereniging die een (intensief) ondersteuningstraject heeft doorlopen. Stel voor de getoonde inzet van vrijwilligers in het traject, een bijdrage in het vooruitzicht voor bijvoorbeeld een feestavond voor de hele vereniging of de aanschaf van sportmaterialen.

- Zorg voor de juiste ondersteuner bij het juiste project. Dit lijkt een open deur, maar ga na of een vereniging behoefte heeft aan een specialist (bijvoorbeeld financiële kennis of ervaring met sponsoring) of juist een generalist. Ook speelt mee of doorgewinterde (oudere) bestuursleden overtuigd kunnen worden door een jonge (relatief onervaren) ondersteuner, of dat een ervaren "rot in het vak" meer op zijn plaats is. We willen hiermee niet zeggen dat jonge ondersteuners niet voldoende gekwalificeerd zouden zijn. Wellicht kan een jonge, enthousiaste ondersteuner juist een meerwaarde zijn in projecten zoals WhoZNext en werving van jeugdleden.

- Zorg altijd voor een goede afronding van een traject, ongeacht of dit kort of lang is geweest. De tijdsinvestering van betrokken verenigingsleden verdient een juiste terugkoppeling en/of nazorg.

6.2.3 Aangepast sporten in beweging

De rol van de gemeente in het deelproject aangepast sporten richt zich (tot nu toe) vooral op informatievoorziening. Dit is op zich een beeld dat herkenbaar is bij andere gemeenten met breedtesportprojecten met het thema aangepast sporten. Echter, de daadwerkelijke versterking/verbreding van het aanbod voor de doelgroep wordt hiermee niet gerealiseerd. Dit is ons inziens ook niet mogelijk met het huidige beschikbare budget.

Als aanbeveling willen we meegeven om (in samenwerking met Stichting Aangepast Sporten) nader te onderzoeken of er inderdaad behoefte is aan dit bredere aanbod. Club Extra en Sport-Mix zijn programma's, die in diverse gemeenten draaien. We benadrukken wel dat deze projecten gericht zijn op (valide) kinderen met een motorische achterstand en niet op kinderen met een verstandelijke en lichamelijke beperking.
In het algemeen kan worden gesteld dat de kosten van een sportaanbod voor mensen met een beperking (aanzienlijk) hoger liggen dan het reguliere aanbod. De begeleiding van de sporters is intensiever (soms 1 op 1). Ook het vervoer en de toegankelijkheid van accommodaties zijn vaak cruciaal in het al dan niet kunnen deelnemen. Als de gemeente in deze facetten een (financiële) rol wil spelen, dan zal hier in het nieuwe sportbeleid én de sportbegroting rekening mee moeten worden gehouden.

6.2.4 Senioren in beweging

In de afgelopen jaren heeft GALM een vaste plaats in het Kampense sport- en beweegaanbod voor ouderen gekregen. Door de breedtesportimpuls was uitbreiding naar de "nieuwe" kernen van Kampen mogelijk. De deelnamecijfers liggen veelal boven de landelijke gemiddelden. Ook het (recent) onderbrengen van GALM-groepen bij twee gymnastiekverenigingen is een positieve ontwikkeling. Wel adviseren we de gemeente om periodiek met zowel de verenigingen als de GALM-groepen (docenten) contact te onderhouden. Continuïteit in de randvoorwaarden (prijs, locatie, tijdstip) is (met name voor deze doelgroep) cruciaal in het tegengaan van uitval.

Onze aanbeveling is dat het initiatief, de organisatie en de financiering van nieuwe GALM-projecten bij de gemeente blijven. Het "draaien" van een GALM-project (waarbij gemiddeld 1500 mensen worden benaderd) is te omvangrijk en te kostbaar voor een (sport)vereniging. Met het opnemen van bewegingsgroepen (na afloop van een project) is de rol van verenigingen optimaal benut.

Bijlage 1

Geïnterviewde personen

Mevrouw M. Tibbe – Sportraad Overijssel
Mevrouw T. Zweers – voorzitter sportraad kampen
Mevrouw J. Seinen – gemeente Kampen
De heer G. Vlierhuis – gemeente Kampen
De heer F. Roosenboom – Vrijwilligerscentrale Kampen
De heer A. v.d. Velde /mevrouw E. Siebelink – Sportraad Overijssel
De heer A. Lugthart – stichting aangepast sporten
Mevrouw M. Hendriks – volleybalvereniging Reflex
De heer G. Barink – volleybalvereniging Set Up
De heer H. Prins – Isala '96
De heer T. Bont – kanovereniging Skonenvaarder
De heer P. van Mierlo – docent basisonderwijs

Bijlage 4

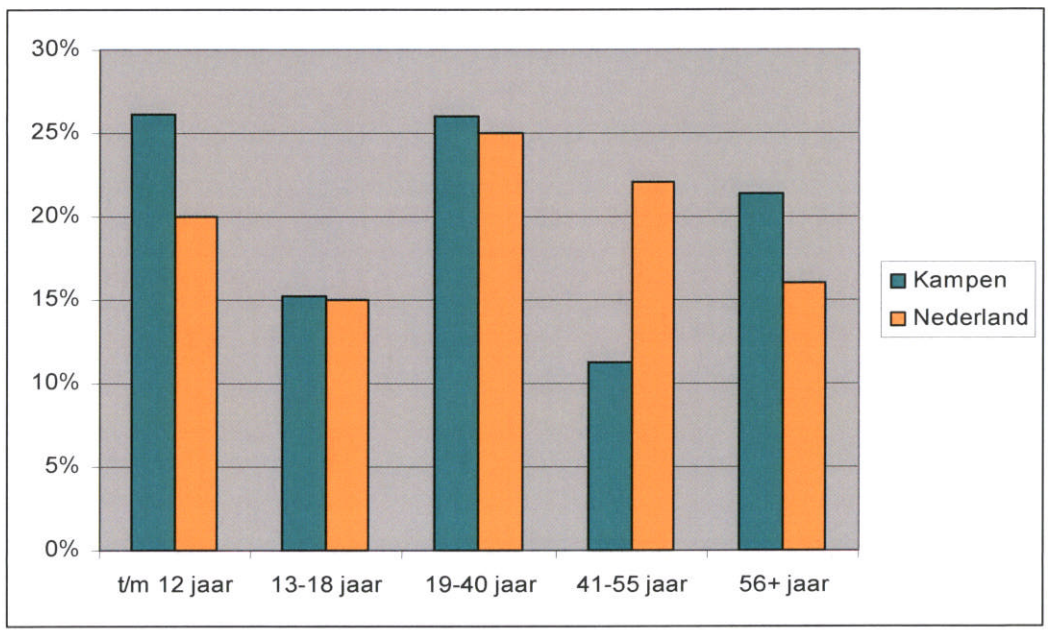
Verenigingsenquête

Voor de ontwikkeling van het sportbeleid is een enquête verspreid onder sportverenigingen. Tweederde van de verenigingen (66%) heeft aan de enquête meegedaan. Als we echter kijken naar de omvang (het aantal leden) van de verenigingen die hebben gereageerd, dan is de respons veel hoger. De enquêtes vertegenwoordigen 12.714 leden. Het aantal georganiseerde sporters schatten we in op 15.000, zodat de enquête 85% van de georganiseerde sport vertegenwoordigt.

Samenstelling

De gemiddelde verenigingsgrootte in Kampen die aan de enquête hebben meegedaan is 259 leden. De leeftijdsopbouw van verenigingen in Kampen wijkt niet veel af van de gemiddelde Nederlandse vereniging (bron: NOC*NSF). Er zijn verschillen, maar het totale beeld komt redelijk goed overeen met de Nederlandse situatie. In Kampen is iets meer dan een kwart van de leden 12 jaar of jonger en 15% is 13 tot en met 18 jaar. Kinderen en jongeren vertegenwoordigen dus 41% van de sporters bij verenigingen in Kampen. Verder is 26% van de leden 19 tot en met 40 jaar oud en 21% is 56 jaar of ouder. Van 41 tot en met 55 jarigen is 12% lid van een sportvereniging. Dit aantal blijft achter in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Het aantal jongeren tot en met 12 jaar en het aantal mensen van 56 jaar en ouder dat lid is van een sportvereniging ligt boven het landelijk gemiddelde.

Afbeelding 3 Verdeling aantal leden sportverenigingen

Zes op de tien verenigingen (63%) verwacht een groei van het aantal leden de komende vijf jaren. Onder binnensportverenigingen ligt dat aandeel op 50% (verwacht wel groei) en bij buitensportverenigingen is dat beduidend hoger (77% verwacht groei). We herkennen hierin wel landelijke trends waarbij binnensportverenigingen het over het algemeen wat moeilijker hebben dan buitensportverenigingen.

Volgens de enquête hebben de reguliere sportverenigingen 400 gehandicapte leden. Voor geheel Kampen zou dat neerkomen op 470 gehandicapte leden (inclusief de gehandicapte

sportverenigingen). De verenigingen geven aan dat van hun leden er 20 voldoen aan de definitie topsporter van NOC*NSF. Voor geheel Kampen betekent dat 24 topsporters.

Knelpunten

Veruit de meeste verenigingen (88%) hebben geen wachtlijst of ledenstop, maar voor 12% geldt dat wel (trimclub, twee watersportverenigingen, een gymnastiekvereniging, zaalvoetbal, en een stichting voor aangepast paardrijden). Landelijk heeft 14% van de verenigingen een ledenstop of wachtlijst. De situatie in Kampen is in dat opzicht iets beter dan landelijk.

In Kampen heeft 72% van de verenigingen een of meer knelpunten of zorgen. Dat wijkt niet af van het landelijke beeld (71%, bron NOC*NSF verenigingsmonitor 2005).

Bij de verenigingen zijn twee knelpunten dominant. Ten eerste zijn dat accommodatieproblemen (te weinig velden, te weinig uren binnensport, te weinig kleedaccommodaties et cetera) en ten tweede kaderproblemen (te weinig bestuursleden, technisch kader et cetera). Van alle verenigingen noemt 47% accommodatieknelpunten en 28% kaderproblemen.

Wat zijn de grootste problemen van de vereniging (basis alle verenigingen)

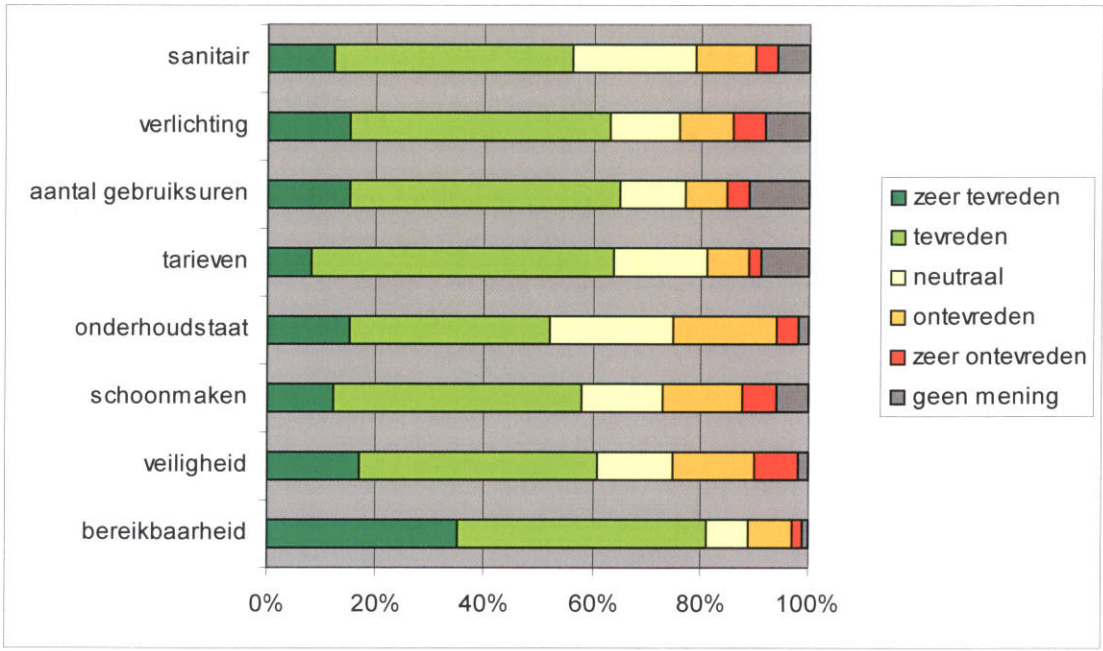
47% accommodatieproblemen
28% kaderproblemen (tekort)
15% problemen met ledenontwikkeling (vaak te weinig leden, soms teveel leden)
9% financiële problemen
13% overige problemen

Bijna alle verenigingen met knelpunten (92%) geven aan behoefte te hebben aan ondersteuning om de knelpunten op te lossen.

Beoordeling accommodatie

Voor de accommodaties die de vereniging gebruikt is gevraagd deze te beoordelen op een aantal criteria. De verenigingen zijn overwegend positief. Over het onderhoud, de hygiëne en de veiligheid zijn verenigingen het meest kritisch.

Afbeelding 4 Beoordeling sportaccommodaties door verenigingen in Kampen

Van de verenigingen die binnensportaccommodaties gebruiken hebben 8 verenigingen behoefte aan meer uren. In totaal gaat het om 45 uur per week. Het gaat met name om sporthaluren in de winterperiode. Circa 30% tot 40% daarvan heeft betrekking op overdag en 60% tot 70% op de avond.

Bij de buitensport is aangegeven dat men behoefte heeft aan 5 extra wedstrijdvelden, 5 trainingsvelden en 8 kleedkamers.

Vrijwilligers

Iets meer dan een kwart (27%) van de verenigingen heeft een vrijwilligerscoördinator (13%) of een vrijwilligerscommissie (14%). Op de vraag of men voldoende vrijwilligers heeft, zegt 55% dat men niet voldoende vrijwilligers heeft (45% wel voldoende).

Op de vraag voor welke functies men vrijwilligers zoekt, noemen verenigingen een groot aantal functies of werkzaamheden (bestuur, technisch kader, evenementen, beheer en onderhoud materiaal en accommodatie, horeca, arbitrage, organisatie van wedstrijden en vrijwilligers voor het vervaardigen van het clubblad).

Organisatie

Een van de beleidspunten van zowel NOC*NSF als het kabinet is het aantal sterke sportverenigingen te vergroten. Onder sterk wordt verstaan verenigingen met een goede organisatie, die problemen zelf kunnen oplossen en die een samenwerkingspartner kunnen zijn voor het onderwijs, voor welzijnsorganisaties, voor naschoolse opvang et cetera.

In de enquête onder sportverenigingen in Kampen is een aantal vragen gesteld die ingaan op verschillende aspecten van de organisatie. Tabel 2 geeft een overzicht van de resultaten. We zien dat een deel van de verenigingen goede initiatieven heeft genomen op het gebied van vrijwilligersbeleid, normen en waarden, financieel beleid of communicatiebeleid. Maar tegelijk valt ook op dat dit voor een substantieel deel van de verenigingen niet geldt. Tegen de achtergrond van steeds meer concurrentie van de commerciële en ongebonden sport en andere vrijetijdsvormen, is dat een opgave voor de verenigingssport.

Tabel 2 Verschillende aspecten van de organisatie van sportverenigingen in Kampen

ja	*nee*	
81%	*19%*	Onze vereniging heeft een website.
52%	*48%*	We verspreiden jaarlijks een bewaarnummer/jaaroverzicht onder leden met belangrijke verenigingsinformatie.
62%	*38%*	We organiseren voor onze vrijwilligers jaarlijks een uitje/etentje of iets dergelijks om ze te belonen.
62%	*38%*	Voor onze bestuursfuncties hebben we een omschrijving van de taken.
60%	*40%*	Onze vereniging besteedt veel aandacht aan vervanging van bestuursleden door tijdig actief te werven (vertrek van bestuursleden overvalt ons niet).
27%	*73%*	Onze vereniging heeft een beleidsplan niet ouder dan 4 jaar.
57%	*43%*	Onze vereniging besteedt aandacht aan fair play
65%	*35%*	Onze vereniging brengt periodiek een nieuwsbrief of clubblad uit onder leden (per post of digitaal).
28%	*72%*	Met alle nieuwe leden (of ouders) maken we altijd afspraken over hun inzet bij vrijwilligerswerk (bar, schoonmaak, leiding/coach, clubblad, sponsoring etc).
56%	*44%*	Binnen de vereniging hebben we gedragsregels opgesteld en deze worden ook verspreid/kenbaar gemaakt en nageleefd.
27%	*73%*	De jaarlijkse inflatie wordt standaard verwerkt in de contributie.
50%	*50%*	Onze vereniging heeft een actieve activiteitencommissie of werkgroep.
87%	*13%*	Onze vereniging is aangesloten bij een sportbond.

In de enquête is ook gevraagd of de vereniging (meer) zou willen samenwerken met andere partijen bijvoorbeeld met scholen (gasttrainingen), buitenschoolse opvang of andere instellingen (welzijnsinstelling). Van de verenigingen heeft 26% interesse en 42% misschien interesse. Ongeveer vier op de tien verenigingen (42%) zegt hier geen interesse in te hebben en 7% is al actief in samenwerking met andere partners.

Bijlage 5

SPORTPARTICIPATIE IN KAMPEN

Een sportparticipatie-onderzoek onder leerlingen van het Ichthus College

Juni 2007

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING		2
	1.1	Leeswijzer	2
2.	DEMOGRAFISCHE GEGEVENS RESPONDENTEN		3
3.	SPORTPARTICIPATIE IN KAMPEN		4
	3.1	Aantal beoefende sporten en frequentie	4
	3.2	Beoefende sporten in de afgelopen 12 maanden	6
	3.3	Meest beoefende sporten en hun kenmerken	7
	3.3.1	Sportverband	8
	3.4	Zelfbeeld, motieven en behoeften	9
4.	OVERIGE ACTIVITEITEN		11
	4.1	Fietsen naar school	11
	4.2	TV kijken	11
	4.3	Computeren	12
5.	HET SPORT- EN BEWEEGAANBOD OP HET ICHTHUS COLLEGE		12
6.	RESULTATEN SAMENGEVAT		13

1. INLEIDING

De gemeente Kampen heeft de Sportraad Overijssel gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de sportparticipatie van leerlingen van het Ichthus College in Kampen met als doel om inzicht te krijgen in de huidige situatie in Kampen op het gebied van sport en bewegen bij jongeren.

Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van het model "Richtlijnen Sportdeelname-Onderzoek (RSO)" zoals dat is ontwikkeld op initiatief van het Ministerie van VWS door het Mulier Instituut in samenwerking met o.a. het SCP, CBS, KUB, NOC*NSF en een aantal gemeenten. Doel van de RSO is om het grootschalig onderzoek naar sportdeelname in de kern te standaardiseren, zodat de onderzoeksresultaten onderling beter vergelijkbaar worden.

Ook is gebruik gemaakt van Nederlandse cijfers over sportbeoefening (voor zover die beschikbaar zijn), zodat een vergelijking kan worden gemaakt tussen de situatie in Kampen en Nederland.

De onderzoeksmethode bestaat uit het afnemen van schriftelijke vragenlijsten onder leerlingen van de klassen 3 en 4 (BBL, KBL en TL) van het Ichthus College. In totaal telt het Ichthus College – locatie Kampen ongeveer 520 leerlingen. Voor het onderzoek zijn vragenlijsten verdeeld onder alle klassen. Er zijn in totaal 404 vragenlijsten geretourneerd. Dit betekent een response van 84,6%. De resultaten van deze geretourneerde vragenlijsten zullen in deze rapportage besproken worden.

Bij het interpreteren van de resultaten van dit onderzoek moet er rekening mee worden gehouden, dat leerlingen van het Ichthus Collega geen afspiegeling vormen van de totale Nederlandse bevolking tussen 12 en 17 jaar. Het kan namelijk zijn dat leerlingen die sporten of interesse hebben in sport, de vragenlijst eerder retourneren dan leerlingen die niets met sport hebben.

1.1 LEESWIJZER

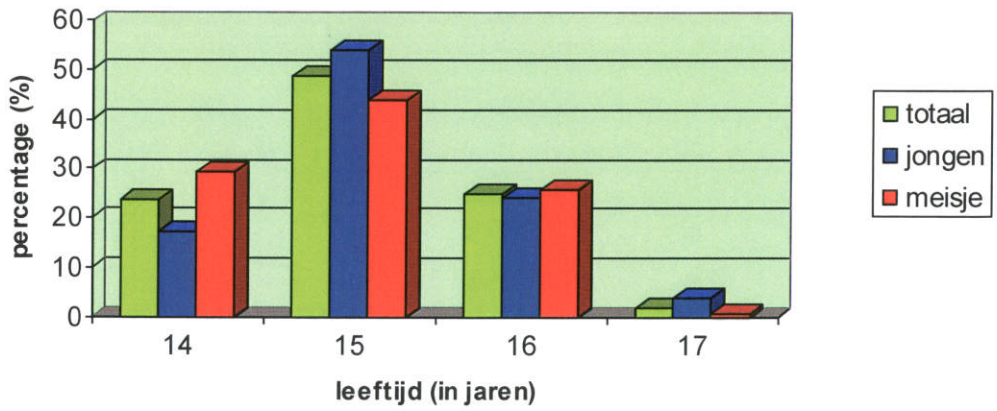
De rapportage volgt de vragenlijst, met achtereenvolgens demografische gegevens van de respondenten (geslacht, leeftijd, woonplaats en klas), een beschrijving van de sporten die in de afgelopen 12 maanden het meest beoefend zijn, de frequentie van de sportbeoefening, het verband (vereniging, commerciële sportaanbieder, etc) waarin de sport wordt bedreven, het zelfbeeld en behoeften van de sporters en de redenen om niet aan sport te doen. Daarnaast komt ook het sport- en beweegaanbod op het Ichthus College aan bod.

2. DEMOGRAFISCHE GEGEVENS RESPONDENTEN

Zoals al in de inleiding is aangegeven heeft het onderzoek een respons van 84,6%. De 404 leerlingen die de vragenlijst hebben ingevuld en geretourneerd worden verder in de rapportage benoemd als respondenten.

Van de 404 respondenten is 47,0% jongen en 53,0% meisje. De leeftijdsopbouw van de respondenten is weergegeven in figuur 1. Er zijn slechts 2 respondenten van 12 en 13 jaar, dus deze zijn niet meegenomen in de grafiek.

Figuur 1. Leeftijdsopbouw van de respondenten

Uit figuur 1 is af te lezen dat van de respondenten de meeste (48,8%) 15 jaar zijn en dat de leeftijd per geslacht niet veel verschilt.

De respondenten zitten in verschillende klassen. In tabel 1 is de onderverdeling per klas en studierichting te zien.

Tabel 1. Aantal respondenten per klas en studierichting

studie	BBL		KBL		TL		Totaal
klas	3	4	3	4	3	4	
jongens	16	21	26	50	30	47	190
meisjes	29	28	31	39	56	31	214
totaal	45	49	57	89	86	78	404

Van de respondenten zit 46,5% in de 3e klas en 53,5% in de 4e klas. De meeste respondenten volgen de studierichting TL (40,6%), 36,1% volgt KBL en 23,3% volgt BBL. De studierichting BBL wordt meer door meisjes als door jongens gevolgd (de andere studierichting is de verhouding jongens – meisjes ongeveer gelijk).

De leerlingen is ook gevraagd naar zijn/haar woonplaats. De meerderheid van de respondenten (61,4%) woont in Kampen, daarna geeft 22,5% aan in IJsselmuiden te wonen, 3,2% in Genemuiden, 2,0% in Dronten, 2,0% in Wilsum en 1,5% in Kamperveen.

3. SPORTPARTICIPATIE IN KAMPEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de sportparticipatie van de leerlingen van het Ichthus College te Kampen.

3.1 Aantal beoefende sporten en frequentie

De landelijke RSO-afspraak die bepaalt of iemand zich sporter mag noemen, luidt dat men minstens *twaalf* keer per jaar één of meer takken van sport beoefent. Voldoet men hier niet aan, dan is men geen sporter.

Volgens de RSO-definitie is 90,8% van de respondenten sporter. Het overige percentage sport niet of sport minder dan twaalf keer per jaar (zie tabel 2). Uit de Rapportage Sport 2006 (SCP, 2006) blijkt dat landelijk het percentage sporters (12-19 jaar) op 90% ligt.

Tabel 2. Overzicht van respons, sportdeelname en sportfrequentie per studierichting

Studie	Aantal leerlingen n	Aantal sporters*		Sportfrequentie (12-59 keer per jaar)		Sportfrequentie (60-119 keer per jaar)		Sportfrequentie (≥ 120 keer per jaar)	
		n	%	n	%	n	%	n	%
BBL	94	79	84,0	16	17,0	25	26,6	38	40,4
KBL	146	132	90,4	36	24,8	35	24,1	61	41,8
TL	164	156	95,1	21	12,8	40	24,4	95	57,9
Totaal	404	367	90,8	73	19,9	100	27,2	194	52,9

* Sporters zijn leerlingen die voldoen aan de definitie van de Richtlijn Sportdeelname Onderzoek (RSO)

Uit tabel 2 blijkt dat de meeste sporters de studierichting TL volgen (95,1%). Tevens is uit de bovenstaande tabel op te maken dat de meeste sporters (52,9%) minstens 120 keer per jaar aan sport doen. 27,2% sport 60-119 keer per jaar en 19,9% sport tussen de 12 en 59 keer per jaar.

Tabel 3. Sportdeelname naar geslacht en leeftijd

		Sporter		Niet-sporter		Totaal
		n	%	n	%	n
Geslacht	Jongen	174	91,6	16	8,9	190
	Meisje	193	90,2	21	9,8	214
Leeftijd	12	1	-*	0	-*	1
	13	1	-*	0	-*	1
	14	94	97,9	2	2,1	96
	15	177	89,8	20	10,2	197
	16	86	85,1	15	14,9	101
	17	8	-*	0	-*	8

* Vanwege kleine n niet vergelijkbaar met andere leeftijden

Tabel 3 laat zien dat de sportdeelname onder jongens net iets groter is dan onder meisjes. De middelbare schoolleeftijd wordt vaak gezien als een leeftijd waarop jongeren andere interesses ontwikkelen en stoppen met sporten. Verbijzondering van de leeftijdscategorie 12-17 jarigen laat inderdaad zien dat aan het begin van deze levensfase de sportdeelname hoger ligt dan aan het einde (tabel 3).

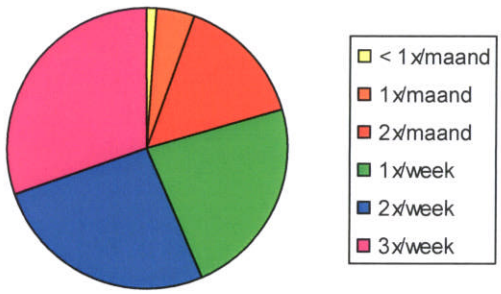
In tabel 4 is een vergelijking te zien tussen het percentage sporters in Kampen en Nederland per leeftijd. Gezien het kleine aantal 12-, 13- en 17-jarigen is alleen gekeken naar de vergelijking op 14-, 15- en 16-jarige leeftijd. Bij de jongens ligt het percentage bij elke leeftijd hoger dan het landelijke percentage, behalve bij de 15-jarigen. Bij de meisjes ligt het percentage op hetzelfde niveau bij de 14-jarigen, hoger bij 15-jarigen en lager bij de 16-jarigen dan het landelijk percentage.

Tabel 4. Vergelijking (in %) sporters uit Kampen en Nederland (per leeftijd en geslacht) - bron: AVO 2003

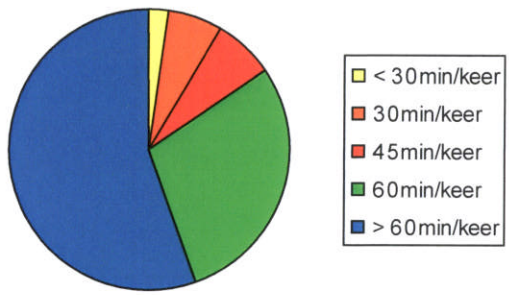
	Kampen		Nederland	
Leeftijd	jongen	meisje	jongen	meisje
14	100	97	88	97
15	89	90	91	87
16	89	82	85	88

In onderstaande figuren 2 en 3 is af te lezen dat de meeste sporters (30,2%) meer dan 3 keer per week sporten en dat 54,3% sport meer dan 60 minuten per keer sport.

Figuur 2. Gemiddelde sportfrequentie (% sporters)

Figuur 3. Gemiddelde duur per keer (% sporters)

Het percentage jongens dat meer dan 3 keer per week sport ligt hoger dan het percentage meisjes. Dit is ook het geval bij de duur van het sporten; meer jongens dan meisjes sporten meer dan 60 minuten per keer.

Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)

In deze vragenlijst is niet expliciet gevraagd naar de NNGB. De NNGB of beweegnorm voor kinderen is als volgt geformuleerd:
Dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid.

Landelijke cijfers laten zien dat kinderen die niet sporten ver achter blijven op de NNGB. De beide middengroepen (12-59 keer of 60-119 keer sporten per jaar) scoren gelijk en duidelijk beter dan de niet-sporters. Kinderen die intensief sporten voldoen het meest aan de NNGB. Toch is ook van deze groep bijna de helft (45%) niet voldoende actief volgens de NNGB. Het is overduidelijk dat sporten een duidelijke en belangrijke bijdrage in het beweegpatroon levert, maar is niet voldoende om aan de beweegnorm te voldoen.

3.2 Beoefende sporten in de afgelopen 12 maanden

De respondenten is gevraagd aan te geven welke sporten zij in de afgelopen 12 maanden (het meest) hebben beoefend. In totaal hebben de respondenten bij elkaar 1861 keer een sport aangekruist. Gemiddeld worden 4,6 sporten beoefend in 1 jaar.

Tabel 6. Overzicht van alle beoefende sporten en meest beoefende sporten

Tak van sport	Beoefenaars	Meest beoefende sporten
Aerobics/steps	34	14
Atletiek	53	10
Badminton	93	31
Basketbal	46	15
Biljart/poolbiljart/snooker	55	25
Bowling	37	1
Bridge	2	0
Dammen	29	4
Danssport	89	71
Darts	74	27
Duiksport	5	1
Fitness, conditie	107	71
Fitness, kracht	90	39
Golf	5	3
Gymnastiek/turnen	68	38
Handbal	11	2
Hardlopen/joggen/trimmen	108	54
Hockey	23	7
Honkbal/softbal	21	3
Jeu de boules	17	0
Kano	21	5
Karten	38	5
Klimsport/bergwandelen	15	2
Korfbal	26	17
Midgetgolf	25	1
Motorsport	15	6
Paardensport	43	26
Roeien	12	7
Schaatsen	35	8
Schaken	12	2
Schietsport	9	7
Skeeleren/skaten	40	20
Skiën/langlaufen/snowboarden	53	25
Squash	2	0
Tafeltennis	65	24
Tennis	38	16
Vecht- en verdedigingssporten	34	25
Veldvoetbal	141	127
Volleybal	48	36
Wandelsport	31	12
Watersport/zeilen/surfen	23	13
Wielrennen/mountainbiken/toerfietsen	19	19
Zaalvoetbal	55	25
Zwemsport	61	43
Majoretten	17	17
Acrogym	15	16
Scouting	1	1

Totaal	**1861**	**923**

Veldvoetbal, fitness (conditie) en hardlopen zijn de sporten die door het grootste aantal leerlingen de afgelopen 12 maanden zijn beoefend. Ook badminton, fitness (kracht) en danssport scoren goed. Uit het Aanvullend Voorzieningen Onderzoek 1995 (in: CBS, 1999) blijkt dat zwemmen, veldvoetbal, tennis, tafeltennis en zeilen/roeien de top-5 van sporten is voor jongens (12-17 jaar) en zwemmen, schaatsen, badminton, paardrijden, tennis en veldvoetbal de top-5 sporten voor meisjes (12-17 jaar).

3.3 Meest beoefende sporten en hun kenmerken

Nadat de respondenten de sporten hadden aangekruist die ze de afgelopen 12 maanden beoefend hebben, werd hun gevraagd naar de drie *meest* beoefende sporten in die 12 maanden. Als meest beoefende sport 1 werden veldvoetbal, volleybal en paardensport het vaakst benoemd. Naast deze sporten zijn hardlopen/joggen/trimmen, skeeleren/skaten, wielrennen/mountainbiken/toerfietsen, zwemsport en basketbal voor de respondenten één van de drie meest beoefende sporten (tabel 7). Uit tabel 7 is af te lezen dat veldvoetbal voor 33,3% van de respondenten de meest beoefende sport 1 is.

Tabel 7. Overzicht van de top 3 van de drie meest beoefende sporten

Meest beoefende sport 1	n	%	Meest beoefende sport 2	n	%	Meest beoefende sport 3	n	%
veldvoetbal	86	21,3	veldvoetbal	28	6,9	fitness (conditie)	21	5,2
danssport	39	9,7	hardlopen	26	6,4	hardlopen	20	5,0
Fitness (conditie)	28	6,9	danssport	24	5,9	zwemsport	15	3,7

Na analyse van alle benoemde meest beoefende sporten (sport 1, 2 en 3 samen) blijkt dat de top 5 van meest beoefende sporten er als volgt uitziet: 1. veldvoetbal, 2. fitness (conditie) en danssport (gedeele 2^{e} plaats), 3. hardlopen/joggen/trimmen, 4. zwemsport, 5. fitness (kracht).

Tabel 8. Overzicht van de top 5 meest beoefende sporten en hun kenmerken

Kenmerken			Veld-voetbal n=127	Fitness (conditie)	Danssport n=71	Hardlopen n=54	Zwemmen n=43	Fitness (kracht) n=39
geslacht	jongen (%)		81,9	49,3	4,2	27,8	32,6	74,4
	meisje (%)		18,1	50,7	95,8	72,2	67,4	25,6
gemiddelde leeftijd			15,0	15,3	14,9	14,9	14,7	15,2
gemiddeld aantal keer beoefend in 1 jaar			95	55	58	53	45	56
sportverband (in %)	als lid van sportvereniging		44,0	8,5	56,3	3,7	16,3	12,8
	als lid van commerciële sportaanbieder		-	29,6	1,4	-	2,3	41,0
	via sportbuurtwerk		1,6	-	1,4	-	-	-
	sportvakantie		1,6	1,4	-	5,6	-	2,6
	sportevenement		3,1	-	2,8	1,9	4,7	-
	groepsverband		7,1	8,5	5,6	16,7	27,9	10,3
	alleen, ongeorganiseerd		10,2	14,1	5,6	42,6	30,2	12,8
	gecombineerd		26,0	26,8	15,5	11,1	2,3	7,7
inhoud (in %)	lessen/cursussen		0,8	15,5	18,3	1,9	-	20,5
	trainingen		4,7	26,8	9,9	20,4	14,0	43,6
	competitie		2,4	1,4	-	3,7	-	-
	toernooien		3,1	1,4	1,4	-	-	-
	geen van bovenstaande		17,3	21,1	11,3	31,5	51,2	12,8
	gecombineerd		61,4	18,3	52,1	1,9	14,0	7,7
locatie (in %)	off. binnenaccommatie	eigen gem.	37,0	70,4	74,6	16,7	53,5	76,9
		elders	11,0	8,5	9,9	16,7	20,9	10,3
	off. buitenaccommodatie	eigen gem.	58,3	15,5	8,5	25,9	14,0	10,3
		elders	20,5	4,2	2,8	20,4	9,3	-
	openbare ruimte	eigen gem.	42,5	11,3	5,6	14,8	9,3	7,7
		elders	6,3	7,0	2,8	13,0	11,6	-
	anders	eigen gem.	6,3	21,1	21,1	74,1	44,2	33,3

Een overzicht van de top 5 van de meest beoefende sporten (tabel 8) laat zien dat veldvoetbal en fitness (kracht) meer door jongens en danssport, hardlopen en zwemsport meer door meisjes worden beoefend. Veldvoetbal wordt aanzienlijk vaker beoefend in 1 jaar dan de overige sporten. De voetballers en dansers sporten het meest als lid van een sportvereniging, terwijl de andere sporten uit de top 5 vooral in ongeorganiseerd of commercieel verband beoefend worden. Bij veldvoetbal en danssport wordt de combinatie van trainingen en competitie het vaakst genoemd, bij fitness de combinatie van lessen en trainingen en bij de andere sporten vaker 'geen van bovenstaande'. Tenslotte laat tabel 8 zien dat er veel in de eigen gemeente gesport wordt.

3.3.1 Sportverband

Lidmaatschap

Veldvoetbal en danssport zijn de populairste sporten die bij een sportvereniging worden beoefend. Uit tabel 9 valt af te leiden dat sporten in verenigingsverband nog altijd populair is. Van de 404 respondenten zijn 294 (72,8%) lid van één/meerdere sportvereniging(en) en van deze respondenten zijn er meer meisjes (56%) dan jongens (44%) lid van een sportvereniging. Landelijke cijfers laten zien dat 65% van de jeugd tussen 12 en 17 jaar lid is van een sportvereniging en dat juist meer jongens (69%) dan meisjes (61%) lid zijn (AVO, 1995; in CBS, 1999).

Tabel 9. Overzicht top 10 meest beoefende sporten in verenigingsverband

Tak van sport	Aantal verenigingssporters
Veldvoetbal	56
Danssport	40
Gym/turnen	24
Volleybal	15
Majorette	15
Badminton	15
Korfbal	10
Acrogym	8
Paardensport	7
Vecht- en verdedigingssport	7
Zwemsport	7
Basketbal	5

Commercieel verband

Het percentage respondenten dat lid is van een commerciële sportaanbieder ligt beduidend lager; 16,0% sport in commercieel verband. Fitness (zowel conditie als kracht) en aerobics/steps zijn de meest beoefende sporten in commercieel verband.

Groepsverband

Zwemmen, hardlopen/trimmen/joggen, skeeleren / skaten en voetbal zijn de meest beoefende sporten die in groepsverband gedaan worden. 24,8%) sport in groepsverband.

Individueel, ongeorganiseerd verband

Het percentage respondenten dat individueel, ongeorganiseerd een sport beoefent is 35,9%. De meest beoefende sporten die in ongeorganiseerd verband worden gedaan, zijn hardlopen / trimmen/joggen, zwemsport, voetbal, skeeleren/skaten en fitness.

3.4 Zelfbeeld, motieven en behoeften

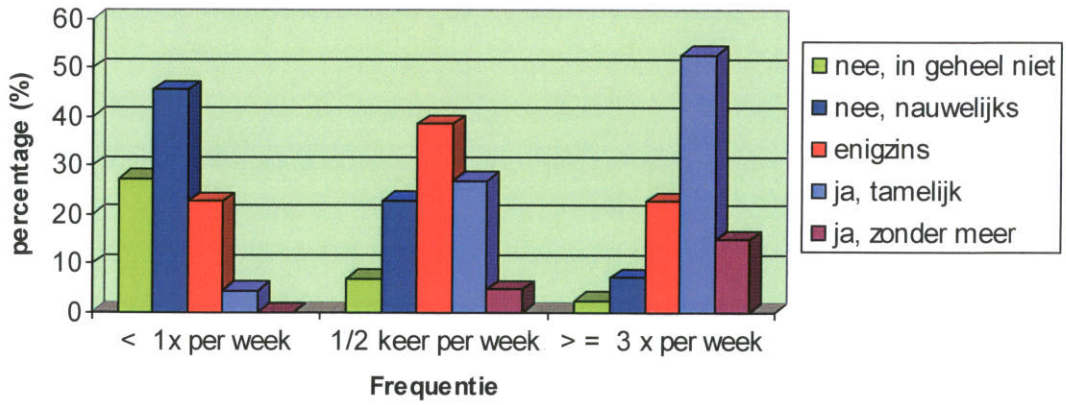
Zelfbeeld

Op de vraag of men zichzelf ziet als sporter, antwoordt van de 404 respondenten:

- 5,4% met 'nee, in het geheel niet';
- 14,4% met 'nee, nauwelijks';
- 26,7% met 'enigszins';
- 35,4% met 'ja, tamelijk';
- 8,9% met 'ja, zonder meer'.

In het algemeen kan gezegd worden dat hoe meer men sport, hoe meer men zich ziet als sporter (zie figuur 3).

Figuur 3. Zelfbeeld naar frequentie

Motieven om aan sport te doen

Motieven om aan sport te doen zijn divers. Gezondheidsmotieven en sociale motieven worden vaak genoemd als reden om aan sport te doen. De respondenten konden kiezen uit 8 redenen/motieven waarom ze aan sport doen (meerdere antwoorden waren mogelijk).

Tabel 11. Overzicht van motieven om aan sport te doen.

Motief	Aantal keer aangekruist	Percentage van aantal sporters (n=367)
Het is gewoon leuk om te doen	74	20,2
Het is gezellig; je ontmoet andere jongeren	12	3,3
Mijn vrienden doen ook mee	8	2,2
Mijn ouders willen graag dat ik sport	5	1,4
Je krijgt er een goed figuur van	9	2,5
Ik wil graag goed presteren	3	0,8
Het is gezond	10	2,7
Combinatie van bovenstaande	257	70,0

Uit tabel 11 is af te lezen dat het de respondenten meerdere motieven geven waarom ze aan sport doen. 'het is gewoon leuk om te doen' is de meest genoemde reden, als tweede wordt genoemd 'het is gezellig' en als derde 'het is gezond'.

Motieven om NIET aan sport te doen

Leerlingen die niet sporten, hebben daar diverse motieven voor. Op de vraag 'waarom doe je niet (meer) aan sport?' konden de respondenten 9 verschillende redenen/motieven aankruisen (meerdere antwoorden mogelijk).

Tabel 12. Overzicht van motieven om niet (meer) aan sport te doen

Motief	Aantal keer aangekruist	Percentage van aantal niet-sporters (n=37)
Ik ben er niet goed in	3	8,1
Ik heb er geen tijd voor	14	37,8
De sporten die ik leuk vind, kun je hier niet doen	3	8,1
Mijn vrienden doen ook niet aan sport	0	0
Ik vind het te duur	1	2,7
Mijn ouders vinden het te duur	0	0
Ik vind (vond) het niet leuk	7	18,9
Ik heb problemen met mijn gezondheid	0	0
Anders, namelijk dat je ergens aan verplicht bent	0	0

De meest genoemde redenen om niet aan sport te doen zijn: 'ik heb er geen tijd voor' en 'ik vind (vond) het niet leuk'.

Behoeften van sporters

Op de vraag of men wat mist en wat er anders moet in de sport, antwoordt de meerderheid van de respondenten (63,6%) dat men niets mist en dat men altijd leuk kan sporten wanneer men dat wil. Vier respondenten willen 'graag sportspullen lenen' en 26 respondenten willen 'graag verschillende sporten doen'.

4. OVERIGE ACTIVITEITEN

Hieronder volgen de resultaten van de vragen naar de overige vrijetijdsactiviteiten fietsen, TV kijken en computeren.

4.1 Fietsen naar school

De meerderheid van de respondenten (69,3%) fietst alle dagen naar school. 19,6% fietst op 3-5 dagen naar school, 1,7% fietst op 1-3 dagen naar school en 7,2% fietst niet naar school. Iets meer meisjes dan jongens fietsen naar school (95,3% ten opzichte van 85,3%).
Van de respondenten die op 1 of meer dagen naar school fietsen, moet de meerderheid (30,4%) 5-10 minuten (heen en terug bij elkaar opgeteld) naar school fietsen, 28,5% 10-20 minuten, 15,1% 20-30 minuten en 18,3% meer dan 30 minuten.

4.2 TV kijken

Uit de vraag hoe vaak per week er TV wordt gekeken, blijkt dat meer dan de helft van de respondenten (56,7%) op alle dagen van de week TV kijkt. 18,8% kijkt 4-5 dagen per week TV, 13,4% 2-3 dagen, 5,0% 1 dag en 4,7% kijkt nooit of minder dan 1 dag TV. Alle dagen TV kijken wordt meer door meisjes dan door jongens gedaan (63,0% ten opzichte van 49,5%).
Van de respondenten kijkt 8,2% minder dan 30 minuten TV per dag, 39,1% 30-60 minuten per dag, 30,0% 60-120 minuten per dag, 9,7% 120-180 minuten per dag en 8,7% kijkt meer dan 3 uur per dag TV. Een groot verschil tussen jongens en meisjes in het aantal minuten per dag TV kijken is alleen te zien bij minder dan 30 minuten per dag; meer jongens dan meisjes kijken minder dan 30 minuten per dag TV.

4.3 Computeren

De helft van de respondenten (50,7%) geeft aan elke dag achter de computer te zitten. De meeste respondenten (30,9%) zitten 60-120 minuten per dag achter de computer (geen verschil tussen jongens en meisjes).

5. HET SPORT- EN BEWEEGAANBOD OP HET ICHTHUS COLLEGE

In de vragenlijst zijn vragen gesteld over het sport- en beweegaanbod op het Ichthus College (de gymles en de activiteiten georganiseerd door het WhoZnext team).

Gymles

Van de respondenten vindt 10,1% de gymles op het Ichthus College 'heel erg leuk', 70,8% vindt het 'leuk', 15,1% 'niet zo leuk' en 2,2% 'helemaal niet leuk'.
Op de vraag hoe de gymlessen (nog) leuker gemaakt kunnen worden, wil:

- 47,3% meer verschillende sporten tijdens de gymles;
- 21,5% meer kunnen kiezen;
- 13,9% meer wedstrijdjes en spelvormen;
- 12,1% meer echte nieuwe sporten leren;
- 0,2% meer helpen bij de gymles;
- 7,9% wil andere sporten doen in de les, zoals voetbal, turnen, acrogym, vechtsporten en minder spelletjes.

Verschillen in gymles tussen onder- en bovenbouw

De respondenten is gevraagd om 2 verschillen te geven tussen de gymles in de onderbouw en de bovenbouw. De meest genoemde verschillen zijn:

- andere leraar
- meer verschillende sporten
- bovenbouw leuker
- in onderbouw meer spelletjes, in bovenbouw meer sporten
- in bovenbouw meer keuze
- in bovenbouw strenger
- onderbouw is saaier dan bovenbouw
- in onderbouw vaker zelf weten wat te doen
- meer balspelen in bovenbouw
- in bovenbouw zelfstandiger, meer uitleg
- in bovenbouw intensiever en moeilijker
- in bovenbouw leer je meer
- in bovenbouw trampolinespringen

Ten slotte werd gevraagd naar een leuk sportidee voor een sportactiviteit.
125 respondenten hebben één/meerdere ideeën ingevuld op de vragenlijst:

- American Football	1x	- turnen	7x	- karten	3x
- apenkooi	2x	- korfbal	5x	- zeilen	2x
- badmintontoernooi	2x	- majorette	3x	- trefbal	1x
- basketbaltoernooi	1x	- voetbal	21x	- volleybaltoernooi	1x
- vechtsporten	8x	- vliegend tapijt	3x	- lasergamen	2x
- dansen	9x	- motorcross	2x	- paintballen	2x
- sportdag/toernooi	9x	- paardrijden	1x	- kanoen	2x
- estafette	1x	- schaatsen	2x	- klimmen	2x
- fitness	6x	- sportvissen	1x	- trampoline	10X
- zwemmen	7x	- ter land, ter zee en in de lucht	1x	- darttoernooi	3x

6. RESULTATEN SAMENGEVAT

91% van de leerlingen van het Ichthus College doet aan sport

53% van de sporters sport meer dan 120 keer per jaar

30% van de sporters sport meer dan 3 keer per week

54% van de sporters sport meer dan 60 minuten per keer

Iets meer jongens (91%) dan meisjes (90%) doet aan sport

Leerlingen van TL doen meer aan sport (95%) dan BBL (84%%) en KBL (90%)

Veldvoetbal, fitness en hardlopen zijn de sporten die door het grootste aantal leerlingen de afgelopen 12 maanden zijn beoefend

Veldvoetbal, fitness en danssport zijn de drie sporten die door het grootste aantal leerlingen het meest beoefend zijn in de laatste 12 maanden

Veldvoetbal en danssport zijn de populairste sporten die in verenigings-verband worden gedaan

Fitness en aerobics/steps zijn de meest beoefende sporten in commercieel verband

Zwemmen, hardlopen, skeeleren / skaten en voetbal zijn de meest beoefende sporten in groeps-verband

Hardlopen, zwemsport, voetbal, skeeleren/skaten en fitness zijn de meest beoefende sporten in ongeorganiseerd verband

Er wordt het meest in eigen gemeente gesport en voetbal wordt het meest op alle locaties beoefend

De meerderheid van de leerlingen (71%) ziet zichzelf als sporter

"Het is gewoon leuk om te doen", "het is gezellig" en "het is gezond" zijn de belangrijkste drie redenen om aan sport te doen

"ik heb er geen tijd voor" en"ik vind het niet leuk" zijn de belangrijkste redenen om niet aan sport te doen

De meerderheid van de leerlingen (64%) mist niets en kan altijd leuk sporten als hij/zij dat wil

69% van de leerlingen fietst op alle dagen naar school en de meerderheid fietst in 5-20 minuten naar school

57% van de leerlingen kijkt alle dagen TV en de meerderheid kijkt 30-60 minuten per dag TV

51% van de leerlingen zit elke dag achter de computer en de meerderheid doet dit 60-120 minuten per dag

81% van de leerlingen vindt de gymles op het Ichthus Collega (heel erg) leuk

47% van de leerlingen wil meer verschillende sporten tijdens de gymles, 22% wil meer kunnen kiezen en 14% wil meer wedstrijd- en spelvormen

Bijlage 6

Verdeling onderhoudstaken

De buitensportverenigingen en de gemeente hebben beide verantwoordelijkheden als het gaat om de onderhouden van de buitensportaccommodaties op de gemeentelijke sportparken. In het verleden zijn afspraken gemaakt waarin de onderhoudstaken zijn benoemd. Wij zetten deze afspraken op een rijtje.

Activiteit	Lokatie	Gemeente	Sportvereniging
Voetbal			
Schoonhouden sierplantsoen rond de gebouwen	De kleine kernen		X
Onderhouden van sloten	De kleine kernen		X
Herstellen speelschade	De kleine kernen		X
Maaien langs afrastering rond de velden	De kleine kernen		X
Slepen van het trainingsveld	Sportpark 's-Heerenbroek		X
Schoonhouden sierplantsoen rond de gebouwen	Overige lokaties	X	
Onderhouden van sloten	Overige lokaties	X	
Herstellen speelschade	Overige lokaties	X	
Maaien langs afrastering rond de velden	Overige lokaties	X	
Jaarlijks uitzetten van lijnen	Alle lokaties	X	
Kalken van lijnen voor elke wedstrijd	Alle lokaties		X
Aanbrengen/verwijderen van doelnetten (voor en na gebruik)	Alle lokaties		X
Aanbrengen/verwijderen van ballenvangernetten	Alle lokaties		X
Onderhouden van doel- en ballenvangernetten	Alle lokaties		X
Vervangen doel- en ballenvangernetten	Alle lokaties	X	
Schilderen van doelen	Alle lokaties		X
Tennis			
Dagelijks onderhoud tennispark	Alle lokaties		X
Groot onderhoud kleedkamers	Alle lokaties	X	
Renovatie / vervanging	Alle lokaties	X	

Algemeen (op gemeentelijke sportparken)			
Vervanging lichtmasten via sterfhuisconstructie[1]	Alle lokaties	X	
Dagelijks onderhoud van lichtmasten (incl. vervanging van lampen)	Alle lokaties		X
Alle onderhoud en renovatie kantines	Alle lokaties		X
Dagelijk- en grootonderhoud kleedkamers	Alle lokaties (excl. s'-Heerenbroek)		X
Renovatie / vervanging kleedkamers	Alle lokaties	X	
Opruimen van afval na gebruik	Alle lokaties		X
Onderhouden toeschouwersaccommodaties c.q. dug-outs	Alle lokaties		X
Onderhouden veldafrastering	Alle lokaties		X
Vervanging veldafrastering (waar nodig)	Alle lokaties	X	
Verharding rondom de velden t.b.v. toeschouwers	Alle lokaties		X
Onderhouden en vervangen hekwerken op of rond de sportparken die tot doel hebben ongewenst gebruik te weren van de velden	Alle lokaties	X	
Groot onderhoud gemeentelijk onderkomen	a.v. Isala, HCK v.v. Go-ahead v.v. KHC		X
Energielasten gemeentelijk onderkomen	v.v. Go-ahead v.v. KHC, HCK		X

[1] In 1993 is d.m.v. een deelnota 'verlichting sportvelden' bepaald dat de lichtmasten t.b.v. trainingen nog 1 keer door de gemeente wordt vervangen. Daarna gaat het eigendom over naar de sportverenigingen. Er is op dit moment een mix van gemeentelijke lichtmasten (nog te vervangen) en verenigingslichtmasten.

Bijlage 7

Communicatie sport- en beweegnota

Voor een adequate uitwerking en uitvoering van het sport- en beweegbeleid is een goede communicatie van groot belang. De communicatiestructuur dient op een zo efficiënt mogelijke manier ingericht en ingevuld te worden.

Probleemstelling

De uitvoering van de doelstellingen en besluiten zoals vermeld in de sport- en beweegnota, vereisen een goede en voortdurende communicatie tussen de verschillende betrokken partijen. De communicatie over de sport- en beweegnota valt uiteen in twee delen:

1. communicatie over de sport- en beweegnota;
2. overige communicatie.

De overige communicatie dient betrekking te hebben op het stimuleren van sportdeelname, accommodaties, tarieven, subsidies et cetera. Ook is het voor de gemeente en sportorganisaties van belang om geïnformeerd te zijn over elkaars beleid. Hierdoor kan het gevoerde beleid tijdig worden gewijzigd, kan in worden gespeeld op nieuwe ontwikkelingen of kunnen nieuwe ontwikkelingen in gang worden gezet.

Doelstellingen en doelgroepen

1. communiceren over de sport- en beweegnota

- burgers informeren over de sport- en beweegnota
- pers informeren over de sport- en beweegnota
- overige doelgroepen informeren over de sport- en beweegnota

2. overige communicatie

- stimuleren van sportdeelname;
- communiceren over de sportfaciliteiten;
- samenwerking tussen sportorganisaties stimuleren;
- goede communicatie tussen de sportorganisaties en de gemeente bewerkstelligen;
- verbeteren van de interne communicatie.

Doelgroepen

De belangrijkste partijen waarmee de gemeente in verband met de uitwerking en uitvoering van de sport- en beweegnota te maken heeft zijn:

- sportorganisaties (sportverenigingen, commerciele sportaanbieders, Sportraad Kampen, Sportraad Overijssel, sportbonden, beheerders/ exploitanten van sportaccommodaties);
- alle inwoners van de gemeente Kampen;
- ambtenaren en bestuurders van aanverwante beleidsterreinen zoals: subsidie, welzijn, gezondheid, ruimtelijke ontwikkeling, economische zaken en onderwijs;
- Scholen, welzijnsinstellingen, bedrijven et cetera
- pers (redacties van kranten en omroepen)

Communicatiemiddelen

Voor de communicatie omtrent het sport- en beweegbeleid, wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande communicatiemiddelen. De volgende middelen kunnen worden ingezet.

Extern

- internet;
- Sportservice Kampen;
- huis-aan-huisblad de Brug;
- persberichten;
- sport- en beweegnota (hardcopie, publieksversie en folderversie);
- overleg.

Intern

- voorlichting/opleiding;
- nieuwsbrief Maatschappelijke Ontwikkeling;
- nieuwsflits;
- bikopener;
- intranet;
- overleg.

Strategie

Hieronder wordt beschreven hoe de beoogde doelstellingen behaald kunnen worden:

Communicatie over de sport- en beweegnota

De gemeente kan burgers over de sport- en beweegnota informeren door een publieksversie beschikbaar te stellen en door middel van een samenvatting in de Brug. Ook kan er een folderversie van de sport- en beweegnota worden gemaakt. De taal van de samenvatting en de folderversie dient af te worden gestemd op de burger. Via de website van de gemeente Kampen kunnen belangstellenden tevens geïnformeerd worden over de sport- en beweegnota. Door informatie over de sport- en beweegnota te verstrekken, wordt draagvlak voor het beleid gecreëerd.

Als de sport- en beweegnota is vastgesteld, kan de pers door middel van persberichten geïnformeerd worden over de sport- en beweegnota. Succesnummers kunnen hiermee krachtig worden gepositioneerd. Ook kan de portefeuillehouder belangrijke momenten toelichten in het perscontact.

Door een studiedag sport te organiseren, kan de gemeente informatie geven over de beleidsnota en kennisuitwisseling faciliteren.

Samenwerking tussen sportverenigingen stimuleren

De gemeente kan de samenwerking tussen sportverenigingen verbeteren. De Sportraad fungeert hierbij als spreekbuis voor de sportverenigingen. De gemeente en de sportraad dienen regelmatig overleg te hebben. De gemeente dient in overleg met de Sportraad het onderdeel communicatie verder vorm te geven.

Stimuleren van sportdeelname

Om de sportdeelname te stimuleren, moet er actief naar burgers worden gecommuniceerd over het brede aanbod van sportactiviteiten en sportvoorzieningen. Ook is het belangrijk om te communiceren over de voordelen van sporten. De gemeentelijke sportstimuleringsprojecten leveren hier ook een bijdrage aan.
Om knelpunten bij verenigingen te voorkomen, worden ondersteuningsmogelijkheden aangeboden. Het Sportservicepunt, Sportservice Kampen, kan hierbij een grote bijdrage leveren. Burgers en verenigingen kunnen hier tevens terecht met vragen en opmerkingen. Het Sportservicepunt communiceert actief over sport door middel van een maandelijkse digitale nieuwsbrief, workshops, een jaarlijkse 'papieren versie' van de nieuwsbrief en een website.

Goede communicatie tussen de sportaanbieders en de gemeente bewerkstelligen

Tussen de gemeente en de sportaanbieders moet goed gecommuniceerd worden. Belangrijke onderwerpen hierbij zijn: subsidiemogelijkheden, roosters voor verhuur, onderhoud en wedstrijdindelingen. Ook moet er met de verenigingsbesturen structureel worden gecommuniceerd over het belang van goed (vrijwilligers)beleid. Door gebruik te maken van de Sportservice Kampen en de Sportraad Kampen kan een goede communicatie tussen de gemeente en sportverenigingen gerealiseerd worden. De Sportraad spreekt hierbij namens de verenigingen. Voor een goede afstemming, dienen de gemeente en de Sportraad regelmatig overleg te hebben.

Verbeteren van de interne communicatie

Om de interne communicatie te verbeteren, dient de gemeente regelmatig overleg te hebben met ambtenaren en bestuurders van (aanverwante beleidsterreinen) om zowel inhoudelijk als financieel te kunnen stroomlijnen. Daarnaast kan de interne communicatie verbeterd worden door gebruik te maken van het intranet, de Nieuwsflits en de Blikopener.

Gezien het streven naar integraal sport- en bweegbeleid is kennisontwikkeling een belangrijke vereiste. Daarnaast is integrale uitvoering een belangrijk punt. Interne studiebijeenkomsten kunnen het draagvlak binnen de gemeentelijke afdelingen vergroten door te informeren en kennisuitwisseling te faciliteren. Ze zijn interessant voor ambtenaren van afdelingen die een bijdrage kunnen leveren aan de (uitvoering) van de sport- en beweegnota.

Boodschap

Het sport- en beweegbeleid moet op diverse manieren gecommuniceerd worden naar burgers en andere belanghebbenden. Met de burgers moet tevens gecommuniceerd worden over de voordelen van sport en bewegen(betere weerstand, betere conditie, fitter zijn, sociaal bezig zijn et cetera.) Met de sportaanbieders moet gecommuniceerd worden over de voordelen van een goede samenwerking. Ook moeten de ontwikkelingen met betrekking tot de (uitvoering van de) sport- en beweegnota goed worden gecommuniceerd.

Planning

Na definitieve vaststelling van de sport- en beweegnota, wordt bovenstaande uitgewerkt in een actieplan.

Kosten

Ingeschat wordt dat voor de communicatie voor het komende jaar (2009) een budget van 2.500,00 euro nodig zal zijn.

Bijlage 8

Actiepuntenlijst sport- en beweegnota

Activiteiten

